

**T.C.
NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

**SANAT EĞİTİMİ ALAN ÖĞRENCİLERİN PASTİŞ VE
PARODİ KAVRAMLARINA YÖNELİK GÖRÜŞLERİ**

DERYA AĞRALI

YÜKSEK LİSANS

**Danışman
Dr. Öğr. Üyesi ÖMER TAYFUR ÖZTÜRK**

Konya – 2024

TEŞEKKÜR

Bu tez çalışmasında; konu seçiminden sonuca kadar araştırmanın tüm aőamalarında yardımını, desteğini ve anlayışını esirgemeyen, beni her zaman motive eden danışman hocam Sayın Dr. Öğr. Üyesi Ömer Tayfur ÖZTÜRK'e çok teşekkür ederim.

Huzurlu bir çalışma ortamının olduğu Necmettin Erbakan Üniversitesi Resim Bölümü'ne teşekkür eder ve çalışmaya katılarak desteklerini veren sanatçı adaylarına teşekkür ederim.

Çalışma süreci boyunca bana sonsuz bir sabırla destek olan aileme ve tüm dostlarıma teőekkürlerimi sunarım.

Derya AĞRALI

HAZİRAN 2024

İÇİNDEKİLER

TEŞEKKÜR.....	ii
İÇİNDEKİLER.....	iii
TEZ ÇALIŞMASI ORJİNALLİK RAPORU	v
BİLİMSEL ETİK BEYANNAMESİ	vi
RESİMLER (ŞEKİLLER) LİSTESİ.....	vii
TABLO LİSTESİ	ix
ÖZET.....	x
ABSTRACT	xi
1. GİRİŞ.....	1
1.1. Konu ve Problem Durumu	3
1.1.1. Alt Problem	4
1.2. Araştırmanın Amacı	4
1.3. Araştırmanın Önemi	4
1.4. Sınırlılıklar.....	5
1.5. Tanımlar	5
2. KAVRRAMSAL ÇERÇEVE	7
2.1. Modern Sanat	7
2.1.1. Modern Sanatın Özelliği	8
2.1.2. Modern Sanatta Ekletizim	9
2.2. Postmoderizim.....	15
2.2.1. Postmodernizm Özellikleri.....	17
2.2.2. Postmodernizm Ekletizm	19
2.2.3. Postmodernizm Ekseninde Kendine Mal Etme, Temellük	20
2.3. Pastiş.....	21
2.3.1. Tanımı ve Tarihsel Gelişimi.....	21
2.3.2. Sanat Tarihinden Pastiş Örnekleri	24
2.4. Parodi.....	31
2.4.1. Tanımı ve Tarihsel Gelişimi.....	31
2.4.2. Sanat Tarihinden Parodi Örnekleri.....	33
2.5. Pastiş ve Parodi Arasındaki Ayrım	41
3. YÖNTEM.....	43
3.1. Araştırmanın Modeli	43
3.2. Araştırmanın Evreni ve Örneklemi	44
3.3. Verilerin Toplanması.....	44
3.4. Verilerin Analizi.....	44

3.5. Araştırmanın Geçerliliği ve Güvenirliliği	45
4. BULGULAR	46
4.1. Görüşme Yapılan Öğrencilere Ait Kişisel Bilgiler	46
4.2. Sanat Eğitimi Alan Öğrencilerin Kullandıkları Araç Gereç ve Materyal Seçimine İlişkin Bilgiler.....	48
4.3. Sanat Eğitimi Alan Öğrencilerin Çağdaş Sanat Yaklaşımlarını Kullanım Durumlarına Dair Bilgiler	55
4.4. Sanat Eğitimi Alan Öğrencilerin Pastiş ve Kavramlarına Yönelik Görüşlerine Dair Bilgiler.....	61
5. SONUÇ VE ÖNERİLER.....	71
5.1.Sonuç.....	71
5.2.Öneriler.....	76
KAYNAKLAR.....	78
GÖRSELLER KAYNAKÇASI.....	83
EKLER.....	88
Ek 1. Görüşülenlere Ait Kimlik Bilgileri	88
Ek 2. Görüşme Formu	89
Ek 3. Etik Kurul İzni	92

TEZ ÇALIŞMASI ORJİNALLİK RAPORU

Sanat Eğitimi Alan Öğrencilerin Pastiş Ve Parodi Kavramlarına Yönelik Görüşleri başlıklı tez çalışmamın toplam **103** sayfalık kısmına ilişkin, 28/06/2024 tarihinde tez danışmanım tarafından **Turnitin** adlı intihal tespit programından aşağıda belirtilen filtrelemeler uygulanarak alınmış olan orijinallik raporuna göre, tezimin benzerlik oranı **%13** olarak belirlenmiştir.

Uygulanan filtrelemeler:

1. Tez çalışması orijinallik raporu sayfası hariç
2. Bilimsel etik beyannamesi sayfası hariç
3. Önsöz hariç
4. İçindekiler hariç
5. Simgeler ve kısaltmalar hariç
6. Kaynaklar hariç
7. Alıntılar dahil
8. 7 kelimedenden daha az örtüşme içeren metin kısımları hariç

Necmettin Erbakan Üniversitesi Tez Çalışması Orijinallik Raporu Uygulama Esaslarını inceledim ve tez çalışmamın, bu uygulama esaslarında belirtilen azami benzerlik oranının (%30) altında olduğunu ve intihal içermediğini; aksinin tespit edileceği muhtemel durumda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve yukarıda vermiş olduğum bilgilerin doğru olduğunu beyan ederim.

28/06/2024

Derya AĞRALI

Dr. Öğr. Üyesi ÖMER TAYFUR ÖZTÜRK

T.C.
NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ

Sosyal Bilimler Enstitüsü

Bilimsel Etik Sayfası

Öğrencinin	Adı Soyadı	Derya AĞRALI		
	Numarası	21811901003		
	Ana Bilim Dalı	Resim Ana Bilim Dalı		
	Programı	Tezli Yüksek Lisans		
		Doktora		
Tezin Adı	SANAT EĞİTİMİ ALAN ÖĞRENCİLERİN PASTİŞ VE PARODİ KAVRAMLARINA YÖNELİK GÖRÜŞLERİ			

Bu tezin hazırlanmasında bilimsel etiğe ve akademik kurallara özenle riayet edildiğini, tez içindeki bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde edilerek sunulduğunu, ayrıca tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda bilimsel kurallara uygun olarak atıf yapıldığını bildiririm.

Derya AĞRALI

İmzası

RESİMLER (ŞEKİLLER) LİSTESİ

Resim 1.Tiziano Vecellio, Urbino Venüsü	10
Resim 2. Edouard Manet, Olympia	10
Resim 3.Hiroshige, Yağmur	11
Resim 4.Vincent Van Gogh, Yağmur.....	11
Resim 5.Hiroshige, Çiçek Açan Erik Ağacı	11
Resim 6.Vincent Van Gogh, Çiçek Açan Erik Ağacı	11
Resim 7.Karl Schmidt-Rottluff, Küçük Prophetess	12
Resim 8.Pablo Picasso, Avignonlu Kızlar	13
Resim 9.Velasquez, Nedimeler	14
Resim 10.Pablo Picasso, Velazquez' den Sonra Nedimeler	14
Resim 11.Picasso, Bambu Sandalyeli Natürmort	23
Resim 12.Leonardo Da Vinci, Son Akşam Yemeği	25
Resim 13.Gerard Rancinan, Büyük Akşam Yemeği	25
Resim 14.Freddy Fabris, Son Akşam Yemeği	26
Resim 15.Michelangelo, Adem'in Yaratılışı	26
Resim 16.Freddy Fabris, Adem'in Yaratılışı	27
Resim 17.Harmonia Rosales, The Creation Of God	27
Resim 18.John Constable, Hay Wain	28
Resim 19.Peter Kennard, Seyir Füzeleri İle Haywain	28
Resim 20.Jacques Louis David, Marat'nın Ölümü	29
Resim 21.Paul Baudry, Charlotte Corday	29
Resim 22.Richard Jackson, Çamaşır Odası	29
Resim 23.Cesar Santos, David	30
Resim 24.Johannes Vermeer, İnci Kúpeli Kız.....	31

Resim 25.Laura Hofstadter, İnci Küpeli Kız	31
Resim 26.James Mcneill Whistler, Whistler’s Mother	31
Resim 27.Laura Hofstadter, Whistler’s Mother	31
Resim 28.Bertel Thorvaldsen, Elmalı Venüs	33
Resim 29.Michelangelo Pistoletto, Paçavralar İçinde Heykel	33
Resim 30.Leonardo Da Vinci, Mona Lisa	34
Resim 31.Banksy, Mona Lisa Bazuka	34
Resim 32.Marcel Duchamp, L.H.O.O.Q.....	34
Resim 33.Banksy, Mona Lisa Gülüşü	35
Resim 34.Salvador Dali, Mona Lisa Gibi Otoportre	35
Resim 35.Fernando Botero Angulo, Mona Lisa.....	36
Resim 36.Michel Basquiat, Mona Risa	36
Resim 37.Russell Connor, Modern Sanatın New York’lular Tarafından Kaçırılması..	36
Resim 38.Diego Vel�zquez, Papa 10.Innocent’in Portresi, 1650.....	37
Resim 39.Francis Bacon,Baıran Papa.....	37
Resim 40.Kapıdağlı Konstantin, Sultan Iı. Selim’in Cülus Töreni	38
Resim 41.Halil Altındere, Sultanın Drone’lu Cülus Töreni	38
Resim 42.Eugene Delacroix, Halkayol Gösteren �zg�rl�k	39
Resim 43.Yue Minjun, İnsanlara �nderlik Eden �zg�rl�k	39
Resim 44.Barry Kite, Posterazzi Liberty Leading, Canvas Art	40
Resim 45.Albert Uderzo, Impedimenta Leading The Gauls	40

TABLO LİSTESİ

Tablo 1.Modernizm ile Postmodernizm arasındaki farklar	17
Tablo 2.Cinsiyetlerine Göre Katılımcıların Dağılım oranları	46
Tablo 3.Yaşlarına Göre Katılımcıların Dağılımları	46
Tablo 4.Doğum Yerlerine Göre Katılımcıların Dağılımları	47
Tablo 5.Öğrencilerin Öğrenim Durumlarına Göre Katılımcıların Dağılımları.....	47
Tablo 6. Eserlerinde kullanılan teknikler	50
Tablo 7. Günümüz Sanatın ve Eserlerinin Oluşundaki Etkileri	56
Tablo 8. Postmodern Sanat Anlayışı	61
Tablo 9. Çalışmalarınızda yer veriyor musunuz?.....	64
Tablo 10.Pastiş-Parodi Kapsamlı Çalışmaların Sanatsal Etik Buluyor Musunuz?.....	65

ÖZET

Öğrencinin	Adı Soyadı	Derya AĞRALI		
	Numarası	21811901003		
	Ana Bilim / Bilim Dalı	Resim Ana Bilim Dalı		
	Programı	Tezli Yüksek Lisans		
		Doktora		
	Tez Danışmanı	Dr. Öğr. Üyesi ÖMER TAYFUR ÖZTÜRK		
Tezin Adı	SANAT EĞİTİMİ ALAN ÖĞRENCİLERİN PASTİŞ VE PARODİ KAVRAMLARINA YÖNELİK GÖRÜŞLERİ			

Temellük sanatının modern eserlerin orijinallik ve taklit gibi kavramlarla ilişkisini ele alarak bu sanatın birçok alt dalı olan kopya, parodi, reproduksiyon, pastiş ve eklektik yapı gibi kavramları da incelemiş bulunmaktayız. Ayrıca post-modernizm ve modernizm dönemleri arasındaki farkları ve bu dönemlerde ortaya çıkan temellük sanatının etkilerini de ele alınmıştır. Ancak bu araştırma diğer temellük sanatı araştırmalarından farklı bir yaklaşım sergilemektedir. Çünkü burada sanat eğitimi alan öğrencilerin post-modern sanata karşı bakış açıları ve temellük sanatı altındaki pastiş ve parodi kavramlarının yarattığı tartışmaları da ele alınmaktadır. Bu nedenle Necmettin Erbakan Üniversitesi Resim Anabilim Dalında öğrenim gören lisans ve yüksek lisans öğrencilerinin post-modern sanata yaklaşımlarını, temellük sanatı ile ilgili bakış açılarını, düşüncelerini ve günümüz sanatını algılayışlarını araştırmayı amaçlamaktayız.

Bu çalışmada, temellük sanatının modern sanat eserlerindeki etkileri ve alt dallarıyla birlikte incelenerek öğrencilerin sanat eğitimi almış olmaları sebebiyle post-modern sanata bakış açılarının farklılıkları da gözlemlenmiştir. Bununla birlikte pastiş ve parodi kavramlarına ilişkin tartışmaların da öğrencilerin görüşleriyle birlikte ele alınması önemli bir katkı sağlamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Postmodern, Modern Sanat, Pastiş, Parodi, Temellük Sanatı, Sanat Eğitimi

ABSTRACT

ABSTRACT

Author' s	Name and Surname	Derya AĞRALI		
	Student Number	21811901003		
	Department	Art Education Program		
	Study Programme	Master's Degree (M.A.)		
		Doctoral Degree (Ph.D.)		
	Supervisor	Dr. Öğr. Üyesi ÖMER TAYFUR ÖZTÜRK		
Title of the Thesis/Dissertation	OPINIONS OF ART STUDENTS ON THE CONCEPTIONS OF PASTISH AND PARODY			

By discussing the relationship between the art of appropriation and concepts such as originality and imitation of modern works, we have also examined concepts such as copy, parody, reproduction, pastiche and eclectic structure, which are many sub-branches of this art. Besides, the differences between the post-modernism and modernism periods and the effects of appropriation art that emerged in these periods have been also discussed. However, this research takes a different approach from the other appropriation art researches. Since in this study the perspectives of art students towards post-modern art and the debates created by the concepts of pastiche and parody under the art of appropriation are also discussed. For this reason, we aim to search the approaches undergraduate students studying at Necmettin Erbakan University Department of Art Teaching to post-modern art, their perspectives on appropriation art, their opinions and their perception of today's art.

In this study, by examining the effects of appropriation art on modern works of art and sub-branches together, the differences in students' perspectives on post-modern art due to their art education have also been observed. However, dealing with the discussions regarding the concepts of pastiche and parody together with the students' opinions provides an important contribution.

Keywords: Post-modern, Modern Art, Pastiche, Parody, Appropriation Art, Art Education

BÖLÜM 1

1. GİRİŞ

Tarihten zamanımıza kadar uzanan süreçte sanatçılar farklı türleri deneyerek sanatın yenilemesine ve değişmesine, sanatın yeni tanımların ortaya çıkmasında etkisi olmuştur. Sanatın kendini bulma aşamasında sanatçılar eserlerini oluştururken doğadan beslendikleri gibi farklı sanatçıların yapıtların etkisi çalışmalarında kullanıldığı görülmüştür. Pastiş ve Parodi gibi kavramlar toplumun ve farklı etnik yapılarıdaki kültürel özelliklerin ihtiyaçlarını karşılamak nedeniyle karşımıza çıkmaktadır. Eskiden günümüze ulaşan sanat eserlerini kullanarak tarihsellik özelliği kaybetmeden popüler kültür imgeleri ile harmanlayarak geçmiş ve yaşam sanatını birleştirebilmektedir. Pastiş ve parodi kavramları eserleri farklı açılardan ele alarak yeni bir eserin oluşmasına ve eski sınırlı ifadelerinden uzaklaşmasına ürünlerin kendi standartlarından uzaklaşarak yeni bir ifade biçimi oluşturmasıdır. Pastiş ve parodi ile birden farklı şekilde karşımıza çıkan, değerlendirmede net bir ölçüm olmadığı bu eserler mütearife bir seçenek olarak karşımıza çıkmaktadır.

Modernizm sonrası ortaya çıkan post-modern kavramı Mihail Bahtin'in başlattığı 'Diyalojizm' kuramı 1960'lı yıllarda ortaya çıkmıştır. Bu teori ise Fransa'da karşımıza 'Metinlerarasılık' kuramı olarak Julia Kristeva tarafından karşımıza çıkmaktadır. Bu kuram Kristeva'nın modernleşmesiyle her yeni metnin kendinden önceki metinden etkilendiği ve metinler arası göndermeler yaptığı düşünce yapısı ün kazanmıştır. Eş zamanlı olarak edebiyat değişime uğradığı gibi görsel sanatlarda 'kendine mal etme' düşünce fikri ün kazanmıştır(Sönmez, 2022)

Sanat tarihi, süreç boyunca birçok değişime uğramıştır. Kimi zaman doğadan, çevreden etkilendiği gibi kimi zaman da kendinden önce yapılan sanat eserlerinden esinlenmiş veya o eserlerinin bire bir aynısının yapılmasını sağlamıştır. Geçmişten günümüze kadar gelen sanat akımları hep kendinden bir önceki sanat akımına tepki olarak ortaya çıkmıştır. 'Dadaizm' örnek olarak verilebilir. Post- Modern sanat da bu amaçla ortaya çıkan akımlardan biridir. Modernizm sanat akımının savunmuş olduğu yaratıcı, usta sanatçı ve orijinal eserler gibi kuramlara; Post-Modernizm sanatçıları tarafından tiye alınmış ve kusur bulunmuştur. Tepki olarak da geçmişten gelen eserleri, yeni sanat eserleri üretim amacıyla besin kaynağı olarak kullanmıştır.

Türkiye'de ise 'Kendine Mal Etme' sanatı 1990'lı yıllarda karşımıza çıktığı görülmektedir. Sanatçı sanat eseri üretirken doğadan yararlandığı gibi çevresel faktörler de

sanatçıyı etkilemiştir. Bu çevresel faktörlerden en önemlisi toplumdur. Sanatçı kendi toplumunu analiz ederek kasten ya da farkında olmadan toplumdan etkilenmiştir. Bu bağlamda kendi toplumunun birikiminden faydalanırken ulaşım ve iletişim teknolojilerinin gelişmesi, savaşlar, göçlerin etkisi ile ülke sınırlarını aşacak biçimde dolaşımını kolaylaştırmaktadır. Başka toplumların kültürleri, inançları ve sanatları ile etkileşim kurabilmektedir. Buradan yola çıkarak sanat tarihinde Batı sanatı ve Doğu sanatının birbirlerini ne derece etkiledikleri üzerine incelemeler yapılmaktadır. Özellikle 1950'lerden sonraki sanatsal gelişmeler dikkate alındığında bu durum daha önemli hale gelmektedir. İnsanın toplum ile iç içe yaşaması, toplumun kendi içinde bulundurduğu kültürel farklılıklar, bireyin kendini ifade etme ve düşünme şekli sanatın oluşumuna katkı sağlamıştır. Sanatçılardaki özgünlük arayışı, birçok sanatçıyla farklı kültürlerin etkileşimini ve sanatçılara kaynak bulma konusunda olanak sağlamaktadır.

Sanatçıların Batı resim sanatına artan ilgisiyle Türk resim sanatına yeni kavramların eklenmesi, resim anlayışında değişimlere gidilmesine neden olmuştur. 20. yüzyılda gelişen Batı sanatının eserleri yakından takip edilmiş ve Türk resminde uygulanmaya çalışılmıştır. Yeni yeni baş gösteren bu sanat eserlerini örnek alarak taklit etmeye çalışan, ilk zamanlarda zorlanan sanatçılar; daha sonraki dönemlerde kendilerini bulma yolunda çalışmalar yapmışlardır (Elmas, 1998).

Böylelikle 'kendine mal etme' sanatı ile ilgili Türkiye'de çalışmalar ortaya konmaya başlanmıştır. Bu çalışmalar daha çok esinlenme ve kopyalama olarak karşımıza çıkmaktadır (Sönmez, 2022).

Modern sanatın sürekli değişim halinde olması ve halihazırda olan eser ve düşünceleri tekrardan üretirken geçmişten günümüze ulaşan eserleri, modern biçimde yaratıcı eserlere dönüştürüyorlar. Ek olarak teknoloji etkisi ile farklı kültür veya farklı zaman eserleri, kendi yaşam ve kültürlerinin etkisi ile dönüştürerek yeni eserler ortaya koyabilirler. Pastiş ve parodi kavramları yeni bir eser üretiminde kullanılarak üst seviyeye çıkarmakta ve yeni anlamlar kazandıran kopyalama yapmaktadır. Değişen ve değişmekte olan sanat her seferinde farklı yönlerini ortaya koymaktadır. 'Kendine mal etme' sanatı evrensel bir ifade olsa da çoğu zaman üretme, taklit ve korsanlığın ayırt edilemediği gözlemlenmiştir (Song & Jeong, 2015).

'Kendine mal etme' sanatı diğer sanat teknikleri kadar kabul edilmese de Post-Modern sanatında özgün ve yaratıcı olma konusunda şüpheleri üstüne çekmiş ve soru işaretleri oluşturmuştur. 1960'lı yıllarda karşımıza çıkan postmodernizm etkisi ile görülen değişimler orijinallik ve özgünlük kavramlarının tartışması bağlamda incelenmesi. Modern sanatın tepkisi

olarak ortaya çıkan postmodern sanatın orijinal ifadesine karşı gelerek değişime uğramıştır (Sönmez, 2022).

Son 20. yüzyıla kadar tartışılmayan kendine mal etme, temellük sanatı şimdilerde tartışma konusu olarak karşımıza çıkmaktadır. Günümüz sanatında orijinalliği sorgulanan bu sanat türü kimisi için yeniden üretilen özgün eserlerken kimisi için de özgün olmayan eserler olarak karşımıza çıkmaktadır.

1.1. Konu ve Problem Durumu

Sanat eğitimi alan öğrencilerin pastiş ve parodi kavramlarına yönelik görüşleri nasıldır? sorusu araştırmanın ana problemi olarak belirlenmiştir. Kendine mal etme kavramı olarak karşımıza çıkan temellük sanatı, eserlerin modern birer yapıtlara dönüşmesi devamında orijinallik ve taklit gibi kavramların ön plana çıkmasına sebep olmuştur. Birbirine zıt aynı zamanda birbirleriyle ilişki olan bu kavram eserlerde yeni bir hava getirmektedir. Eserler detaylı incelendiğinde temellük sanatının etkisi ile çok eskiye dayandığını görülmektedir. Bu düşünce yapısına göre üretilen eserler temellük sanatı altında farklı alt dallarda isimlendirilmiştir. Bunlar: kopya, parodi, reproduksiyon, pastiş, eklektik yapı isimlerle adlandırılmaktadır. Kendine mal etme sanatı genel olarak bakıldığında pot-modernizm etkisi ile karşımıza çıktığı gözlemlense de modern sanatta da birçok sanatçının eserlerinde yeniden üretim ve kendine mal etme etkileri görülmektedir. Buna dayanarak bu çalışmada modernizm ve post-modernizm dönemleri incelenmiş ve temellük sanatının etkisinde ortaya konulan sanatçı ve eserleri üzerine incelemeler yapılmıştır.

Post-modern sanat anlayışını benimseyen sanatçıların eserlerindeki karşımıza çıkan pastiş ve parodi kavramlarının etkileri sanatta orijinallik ve taklit gibi kavramların da ortaya atılmasına neden olmuştur. Sanatçının kimliğini etkileme, eserlerde farklı yaklaşımlar yerine kendine mal etme gibi ana problem olarak karşımıza çıkmaktadır.

Bu araştırmanın temellük sanatı adı altında yapılmış diğer araştırmalardan farklı olarak sanat eğitimi alan öğrencilerin sanatın sonu olarak karşımıza çıkan post-modernizm sanat hakkında görüşlerinin incelenmesi ve temellük sanatı adı altında karşımıza çıkan pastiş ve parodi kavramlarının yaratmış olduğu tartışma hakkında görüşlerinin alınması önemli görülmüştür. Bu nedenle sanat eğitimi alan lisans ve yüksek lisans öğrencilerinin, (Necmettin Erbakan Üniversitesi, Resim Anabilim Dalı, Konya) post-modern sanatına yönelik yaklaşımlardan “temellük Sanatı” ile ilgili bakış açılarının, düşüncelerinin ve günümüz sanatını algılayışlarının ortaya konulması önemli görülmüştür.

1.1.1.Alt Problem

1. Post-modernizm sanatsal anlamda Modernizm ile ne türden somut bağ kurma çabasında olmaktadır?

2.Sanat eğitimi alan öğrencilerin Pastiş-parodi kapsamlı çalışmaların resim sanatı için potansiyel bir üslûpsal hedef olup olmadığı inancı ne oranda tartışılmaktadır?

3. Sanat eğitimi alan öğrenciler Pastiş-Parodi kapsamlı çalışmaların da sanatsal etik ve sanatsal kişilik üzerinde etkisi üzerinde ne tür düşüncelere sahiptirler?

4. Sanat eğitimi alan öğrencilerin Pastiş-Parodi ile ‘temellük sanatı’, ‘öykünme’, ‘taklit’, ‘çalma’ gibi sanatsal yönsemeler ile ilgili düşünceleri nelerdir?

5. Sanat eğitimi alan öğrencilerin sanatçı yönsemeleri bağlamında ‘post-modern sanatın üslûp bunalımı’ yaşaması konusunda düşünceleri nelerdir?

6. Sanat eğitimi alan öğrencilerin kendi çalışmalarında post-modern sanatının etkisi ile ortaya çıkan temellük sanatını kendi çalışmalarında kullanıyorlar mı?

1.2. Araştırmanın Amacı

Sanat eğitimi alan öğrencilerin post-modern sanatın etkisi ile ortaya çıkan temellük sanatının alt dalları olan Pastiş ve Parodi kavramlarının sanatçı üslubu ve yönelimlerine etkisi olan ve bu üslubu eserlerinde kullanmayı tercih eden sanatçıların eserlerinin karşılaştığı üslup-üslupsuzluk ifadeleri ile bir paradoks ortaya çıkmaktadır. Bu araştırmada; ‘Sanat eğitimi alan öğrenciler güncel sanatı takip etmekte midir?’, ‘Sanatçı kimliği oluştururken post-modern sanatın etkisi var mıdır?’, ‘Pastiş-Parodi ile ‘temellük sanatı’, ‘öykünme’, ‘taklit’, ‘çalma’ gibi sanatsal yönsemeler ile ilgili düşünceleri nelerdir?’ sorularının cevaplanması amaçlanmıştır.

1.3. Araştırmanın Önemi

Pastiş ve parodi kavramları sanatta uzun zamandır sanatçılar tarafından kullanılsa da henüz Türkiye’de pek bilinmeyen ve bundan dolayı çok kullanılmayan bir sanat türü olarak karşımıza çıkmaktadır. Parodi, pastiş, yeniden düzenleme gibi kavramlar birbirine benzeyen ifadeler gibi gözükseler de yapı bakımından kendi içlerinde farklılıklar vardır. Tekrarlanan sanat eserleri ile yeniden üretilen sanat eserleri arasındaki farkı ve ilişkiyi anlamak için bu kavramları bilmek gerekmektedir.

Bu çalışma, sanat eğitimi alan öğrencilerin gönderme yapılan eserlerin ve sanatçıların günümüz sanatında yeniden üretilirken yüceltilmesi veya eleştirilmesi arasındaki ayrımın yapılabilmesi ve kendi sanat üsluplarında bu sanat bilinçlilik durumunun ortaya konması açısından önemlidir.

1.4. Sınırlılıklar

Bu araştırmada sanat tarihine mal olmuş eserleri pastiş ve parodi gibi kendine mal etme sanatını kullanarak yeniden üretilen eser ve sanatçıların incelenmesinden oluşmaktadır. Araştırmada incelenen eserler modern sanat ve postmodern sanat eserleri olmak üzere 1960 sonrası konu ile ilgili eser ve sanatçıları ile sınırlandırılmıştır.

Bu çalışmanın evreni, 2023-2024 öğretim yılı Konya Necmettin Erbakan Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Resim Ana Bilim dalında öğrenim gören 15 öğrenciden oluşmaktadır. Bu çalışmada grubu oluşturulurken ulaşılabilirlik esasına dayalı seçilmiştir.

1.5. Tanımlar

Kendine Mal Etme (Temellük): “Diğer sanatçıların eserlerinin herhangi bir yönetime göre alıntılanması, içeriği ile biçimini de taklit ederek yinelemesi ve yeni bir bağlamda benzer anlamlarla geliştirmesi, kendi benimsemesi yapılmasıdır” (Aktulum, 2016, ss.138-139).

Pastiş: “Bir veya daha fazla sanatçının eserinin stilini veya karakterini taklit eden görsel sanat, edebiyat, tiyatro, müzik veya mimari eserdir. Amaç alay etmek değil eseri övmek, yüceltmektir” (Wikipedia, 2022).

Parodi: “Ciddi bir oyunun bir bölümünü ya da tümünü, aradaki koşutluğu koruyarak alaya alan, biçimini bozmadan ona bambaşka bir içerik vererek, içerikle biçim arasındaki bu karşıtlıktan gülünç ve eleştirel etki yaratan oyun biçimi” (Oxford Languages, 2024).

İroni: “Söylenenin tam tersinin kastedildiği ifadedir. Söylenen ya da yapılan eylem, ciddi görüntüsü altında, karşıt söylenceyi ya da eylemi, çelişki noktasına çekmeyi hedefler. Mizahtan farklı olarak, ironi daha eleştirel yaklaşır. İroni mimik, jest ve tonlama ile söylemek istenenin altını, dolaylı çizer” (Wikipedia, 2023).

Çift kodlama: “Mimarlık alanında postmodernizmin en önemli temsilcilerinden biri olan Charles Jenks tarafından ortaya atılan çift kodlama, ona göre tek başına mimarlıkta postmodernizmi açıklamaktadır (Yamaner, 2007). Bu tanıma göre postmodern sanat anlayışı geçmişle günümüz arasında bağlantılar kurmaktadır.”

Resimsel Alıntılama: “Bir konunun ya da bir düzenleyimin, bir motifin yüzeysel, yalın bir yer ya da bağlam değiştirmesinden çok bir yapma, resmetme, üretme biçiminin yorumu, başkasına özgü kimi biçimsel yöntemlerin ve özgüllüklerin kavranması, kendi özgüllüğünü ölçme, değerlendirme işlemidir” (Aktulum, 2016, ss.116).

Kopya: Herhangi bir eserin, birebir ölçüleriyle veya daha küçük ölçülerle orijinaline dayanarak kopyalanmış olan sürümü. Sahtecilik amacıyla üretilebileceği gibi orijinal ürünü korumak amacıyla onun yerine kullanılma amacıyla da üretilebilmektedir (Wikipedia, 2015).

Taklit: “Benzemeye veya benzetmeye çalışma. Benzetme benzerini yapma. Aslının benzeri olarak yapılmış şey. Bir şeyin sahtesini yapma. Bir şeyin sahtesi.” (Tetikçi, 2017).

BÖLÜM 2

2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE

2.1. Modern Sanat

Geçmişten günümüze kadar karşımıza çıkan Modernizm tanımı ilk andan itibaren karmaşık ve birden fazla alanda da fikir tutarsızlığına yol açmıştır. Geçmişten ayrılmak istemeyen veya bu yeni kavram sanatçının çıkarlarına uyamadığı takdirde kabul görmeyen modernizm; bir başka açıdan da klasik etkiden uzaklaşmak isteyen, her daim gelişime hazır, farklı oluşumlara ihtiyaç duyan sanatçılar tarafından kabul görmüştür. Bu oluşum da toplumu ve kültür birçok açıdan değişime uğramış ve yeniliklere ortam hazırlamıştır. Batı ise modernizm kavramını yenilik ile ilişkilendirmiş ve bu yeniliklerin coşkuyla izini sürmüştür (Aydın, 2019).

“Yeni olan her şey, eskinin geçersizliğini kanıtlar niteliktedir. Nitekim gözden kaçırılan nokta şudur: Her yeni, eskiden sonra yani ona tepki olarak ortaya çıkmış olsa da temellerini eskiden almaktadır. Kısaca yeniyi eski var eder ve yüceltir”
(Aydın, 2019).

Modernizm kavramı çoğunlukla Rönesans ile etkisini gösterildiği düşünülür oysaki modernler-eskiler arasındaki polemikte görüldüğü gibi Antik Çağ ile ilişkilendirilmiştir (Featherstone, 1996).

Modern tanımına baktığımız zaman ‘yeni’ ve ‘güncel’ kavramları kaşımıza çıkmaktadır. Çağdaş ve çağdaşlık gibi kavramlarla çoğunlukla karıştırılmaktadır. Modern kavramı ilk ortaya çıktığında o zamanın şartları ile “*çağdaşlık gösterileri toplamı*” olarak anılmıştır. Bugün ise modern kavramı dediğimiz vakit aklımıza bir dönemin ismi olaraktan karşımıza çıkmaktadır. Bu kavram Rönesansın etkisi ile şekillenen sosyal, siyasal ve ekonomik gelişimleri göstermektedir. Modern kelimesinin kökeni incelendiğinde: *"Günümüzde yaygın bir şekilde kullanılan ‘modern’ sözcüğü Lâtincede ‘tam şimdi’ anlamına gelen ‘modo’ ve ondan türetilen ‘modernus’ sözcüğünden gelmektedir"* bilgi karşımıza çıkmaktadır (Erdem, 2019).

2.1.1. Modern Sanatın Özelliği

Modernizm temelini oluşmasına katkı sağlayan dört tane özellikten bahsedilebilir. Bu özellikler sanatın estetik unsurların kazanılmasında ve ölçütlerin oluşumunda da katkı sağlamıştır.

Öncelikle bahsedilmesi gereken konu, özgürlük ve özgünlük olarak karşımıza çıkmaktadır. Sanatsal ifade oluşumunda özgürlük ve özgünlük gibi kavramlar önemli bir yere sahiptir. Mesela dönemin öncülerinden olan Empresyonizm akımının önemli temsilcisi Monet, eserlerinde güneşin doğuşunu izleyiciye aktarırken kendi algıladığı biçimde izleyiciye aktarmış; eserlerinde kendi istediği renkleri kullanarak eserlerini oluşturmuştur. Sanatçı içinde bulunduğu dönem ve şartlara uyum sağlamaktadır. Örneğin; sanayi toplumu incelendiğinde toplum içinde kaybolan fertlerin, makineleşen bu dünyada birer mekanik parça haline geldiği görülmektedir. Başka bir ifade ile sürekli değişim içinde olmak ve yenilikleri yakında takip edip çok yönlü olmaktadır (Şaylan, 2020).

Modern sanatın temelini oluşturan ikinci madde ise yansıma ve misyon olarak karşımıza çıkmaktadır. Bir eserin ortaya çıkabilmesi için o eserin sanatçı tarafından özgün ve özgür bir şekilde üretilmesi gerekmektedir. Yani eserlerinde sanatçının o anda bulunduğu şartlar doğrultusunda çalışmalarını ortaya koymaktadır. Sanatçının, konuyu misyonu doğrultusunda ele alış şekline yani yorumlamasına yansıtma denir. Sanatçı amaç doğrultusunda eserlerinde eleştiri veya övgü içeren ifadeler bulundurmaktadır (Şaylan, 2020).

Modern sanatın temelini oluşturan üçüncü özellik ise sanat eserlerinin etkisi ile yeni bir değer kazanması yani metalaşma olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu beklenen bir sonuçtur, zira sermayedar hareketi metalaşma oluşumunu devamlı olarak kendini geliştirmesini ve içerik olarak zenginleşmesidir. Meydana gelen bu oluşumda bizi karşılayan sorun ise '*yaratıcı yıkıcılık*' sanatın oluşumuna egemen olmasıdır. Bu nedenle sanatçı eserlerini oluştururken 'özgünlük' öne çıkarken haricindekileri reddetmektedir. Bu sanat piyasasında öne çıkmak için sanatçının devamlı üreterek kendini göstermesi (Şaylan, 2020).

Modern sanatın temelini oluşturan dördüncü özelliği ise '*Öncülü seçkin*' olarak karşımıza çıkmaktadır. Modern sanat bakış açısında yaratıcılık yeteneğinin üst düzeyde olması savunmaktadır. Buna dayanarak sanatçının özgürlük içinde yaşayış sürmesi sanatçının yaratıcılık düzeyini doruk noktasına çıktığı tahmin edilmektedir. Sanatçının seçmiş olduğu konu doğrultusunda, biçimleri ve kapsamları ile oynayarak sanat eserlerini meydana

getirmektedir. Süreç içerisinde seçilen konu veya sanatçının katmış olduğu yorum, karmaşık bir hal alır ise ifade soyut anlam kazanacaktır. Oluşan bu durumda izleyici konumunda olan kişinin konuyu anlayabilmesi için bir bilgi birikimi veya ön bilgisinin olması gerekmektedir. Buradan yola çıkarak sanatın anlaşılması için ‘seçkincilik’ temelinin atılmış olduğunu söylenebilir. Teknolojinin gelişmesi ile tüketim hızı artmış ve gruplara ayrılmış olası ‘seçkincilik’ özelliğine bir etkisi olmamıştır. Aksine teknoloji gelişimi sanatın gruplanmasında kayda değer yere sahiptir (Şaylan, 2020).

2.1.2. Modern Sanatta Eklektizm

Birden fazla değişik olan sanat akımlarının, farklı tarzları bir arada kullanılmasıyla yeni bir anlatım şekli ortaya çıkan bu sanat yaklaşımına ‘Eklektizm’ denir. Eklektizm akımının özelliği farklı zamanlardaki kültür ve sanat akımlarını harmanlayarak kullanmasıdır. Buradaki hedef sanatçının eserlerinde çeşitli konular ve teknikleri bir arada kullanmasıdır.

Fransızca kökenli olan ve sözcük anlamı "seçmeci" manasına gelen, edebiyat, mimari ve sanat gibi çeşitli alanlarında kullanılan bir terim olarak tanımlanan ‘eklektik’ çeşitli doktrinlerden ve kaynaklardan beslenen unsurların yeni bir yapı içinde birleştirilmesini ifade etmektedir (Cevizci, 2000). Eklektizmin eylemsel bir yansıması olan ‘bireyin veya düşünürün dünyaya bakış açısı veya da düzenini oluştururken çeşitli hatta zıt düşünceleri, inanışları ve ekolleri düzensiz bir şekilde bir araya toplanması’ olarak tanımlar (Yiğit, 2018).

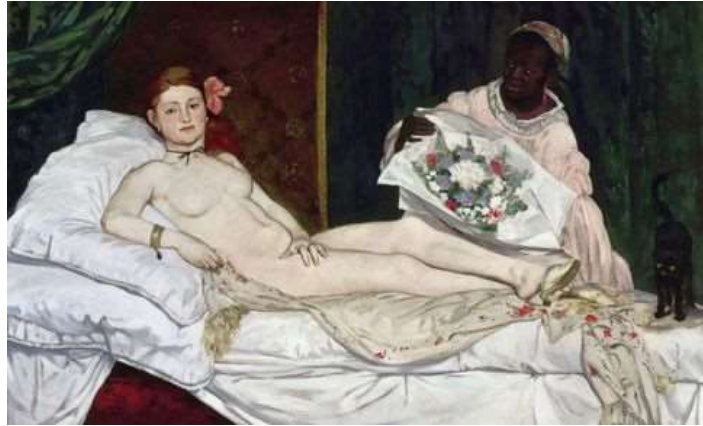
Eklektizm, kökleri Antik Roma zamanına kadar uzanmaktadır. Roma dönemi incelendiğinde sanatçılar Yunan, Mısır ve bunun gibi birçok medeniyetlerden etkilenecek eserlerini üretmişlerdir. Rönesans döneminde ise bu yaklaşım hız kazanmış ancak 19. ve 20. yüzyılda büyük bir önem kazanmıştır.

Yaratılan eserler bulunduğu çağın üstünde hassasiyet ve bilinçle üretildiğinden dolayı sonradan gelecek olan sanatçılara öncü olarak onlara ilham olmuşlardır. Örneğin ‘Venüs’ adlı Tiziano’nun 1538 tarihinde yapmış olduğu eserdir (Koca & Selvi, 2017).

Resim 1: Tiziano Vecellio (Titian), *Urbino Venüsü*, T.Ü.Y., 119x165cm, Uffizi Galerisi, Floransa, 1538.

Günümüzde en cesur nu çalışması olarak sanat tarihinde değerlendirilen tablo, Tiziano önceki sanatçıların ele alınmış olduğu bir konuyu benzersiz bakış açısıyla Eduard Manet ve Paul Cezanne gibi sonraki sanatçıları etkileyerek eserlerinde yeniden üretiminin etkisi görünmüştür. Manet'in tablosu incelendiğinde kompozisyon, Tiziano'nun Venüs tablosuyla büyük oranda benzerlik görülmektedir. Bu iki tabloda kompozisyonlar incelendiğinde öne çıkan kadın figürü ve yatağın yatay duruşundaki etki, arka planı iki parçaya böler ve dik etkiyi ön plana çıkararak vurgulamıştır (Koca & Selvi, 2017).

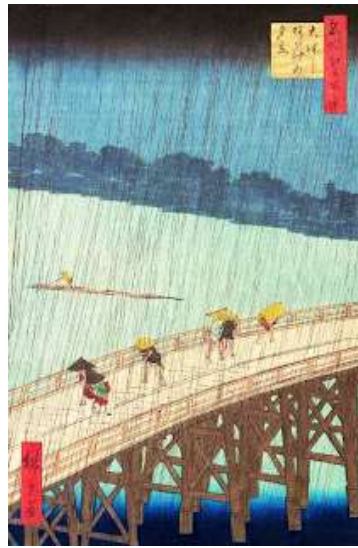

Resim 2: Edouard Manet, *Olympia*, T.Ü.Y., 130.5x190cm, Orsay Müzesi, Paris, 1863.

Tiziano'nun tablosu incelendiğinde figürün arka planı oldukça net olarak izleyiciye aktarılmaktadır, Manet'in eserinde ise bu netlik yoktur; eserde kullanılan renklerin ağır tonu etkisinin neden olmasıyla arka plan net bir şekilde ayırt edilememektedir. Tiziano'nun tablosuna bakıldığında derinlik etkisi ile odanın büyük ve gösterişli olduğunu vurgularken Manet'in eserinde mekân hakkında yorum yapılamamaktadır. Ancak mekânlarda farklılık gösterse de her iki tabloda incelendiğinde figür ön plana çıkmaktadır, eserlerde figürün uzanışı ve yataktaki

beyaz çarşafın düzenlenişiyle meydana gelen kıvrımlar eserlerdeki öne çıkan benzerliklerdir. Ancak Manet eserini oluştururken kendi yorumunu katmayı unutmamıştır. (Koca & Selvi, 2017).

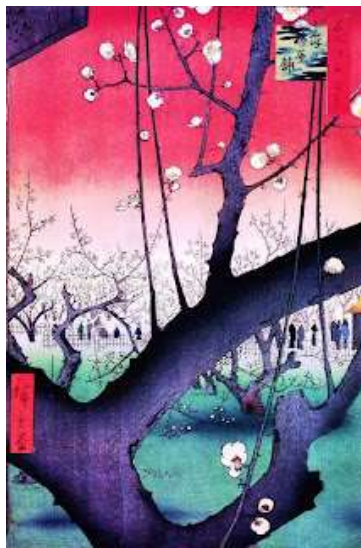
Primitif sanatçılar modern dönemin başlarında Japon baskılarının etkileri görülmüş ve eserlerini bu yönde sanatsal alıntılar yaparak oluşturmuşlardır. Bu sanatsal alıntılar karşımıza kolaj, asamblaj gibi tekniklerin; Kübizm, Dadaizm gibi akımlarda karşımıza çıkarken eklektisizm ise Modern resimde karşımıza çıkmaktadır. Bu eklektik unsurlar eserin formunu dönüştürmesinden dolayı eserin geleneksel özelliğini yok etmiştir (Yiğit, 2018).

Resim 3: *Hiroshige, Yağmur,*

Resim 4: *Vincent van Gogh'un çalışması, 1887*

Resim 5: *Hiroshige, Çiçek Açan Erik Ağacı*

Resim 6: *Vincent van Gogh'un çalışması. 1887.*

Dönemin önemli ve renkli sanatçılarından olan Van Gogh, bulunduğu çağa göre eserleri diğer sanatçılardan ayrılan özelliklere sahiptir. Van Gogh eserlerinde arkadaşı Gauguin'in ve Sembolizm'in etkisi ile renkli ve parlak çalışmalar yapmaktadır. Bir diğer etken ise dönemin akımı ve tercih edilen Japon sanatıdır. Hiroshige'nin Yağmur (Resim 3) ve Çiçek Açan Erik Ağacı (Resim 5) adlı eserlerin röprodüksiyon yapmıştır, Van Gogh eserini oluştururken kendi yorumunu katmayı unutmamıştır (Serullaz, 1991, ss.106; akt.: Şahin, 2013).

Ekspresyonizm akımına mensup olan sanatçıların farklı kültürlerin sanatsal yönlerine ilgileri artmış ve bu doğrultuda hareket etmişlerdir. 20. yüzyılın başlamasıyla öne çıkan 'kentsel tema' ve 'endüstriyel oluşum' farklı görüşleri de devamında getirmiştir. Bu görüşlerden biri kentsel temaları benimseyen sanatçılar gibi hızlı kentleşmeye ve endüstri oluşumunu kabul etmeyen sanatçılar olmuştur. Bu sanatçılar 'Primitivizm' adı altında yeni bir eğilimi oluşturmuşlardır. Primitivizm tanımlayacak olursak: Modern olarak ortaya konan ve çoğu sanatçının modernleşme etkisi ile dinamiklere karşı bir harekettir. Oluşan karşı tutum ise ilkel toplumun sanatından beslenen Batılı sanatçılar oluşturmaktadır. Avrupa'daki müzeler incelendiğinde koleksiyonların içerikleri etnografik nesnelere oluşturmaktadır. Ayrıca o dönemde Afrika, İberya gibi ülkelerden masklarla, heykel ve ritüel alanda kullanılan nesnelere Avangart sanatçılar getirterek atölyelerinde kullanmışlardır (Antmen, 2010, ss.36; akt.: Şahin, 2013)

Resim 7: Karl Schmidt-Rottluff, *Küçük Prophetess (Kleine Prophetin)*, Janburch Yıllık Kapağı, , 21x16cm, Ağaç Baskı, Modern Sanatlar Müzesi, New York, 1916.

Picasso 1907 yılında ‘Avignonlu Kızlar’ eserini yapmıştır. Bu eserde Afrikalıların ritüel maskeleri resminde kullanıldığı görülmektedir.

Resim 8: *Avignonlu Kızlar* Pablo Picasso, 1907, 243.9 × 233.7 cm Modern Sanatlar Müzesi New York

Pablo Picasso'nun da eserlerini oluştururken alıntılama yöntemini tercih ettiği görülmüştür. ‘Avrupa sanatı nedir?’ sorusuna cevap bulmak istersek Picasso'nun yapıtları bu soruyu cevaplayabilir çünkü Avrupa sanatının özetidir. Picasso'nun çalışmalarına John Berger'in “Picasso'nun kendisine özgün bir çalışması olmadığını bundan dolayı da başka sanatçıların eserlerindeki temaları kullandığını” dile getirmiştir. Pablo Picasso ‘Velazquez’den *Sonra Nedimeler*’ adlı eserini yaparak Velazquez'in ‘*Nedimeler*’ adlı yapıtını yeniden üretmiştir. Sanatçı burada kendine has yorumu ile Velazquez'i onurlandırmıştır. Picasso bunun gibi birden fazla sanatçıdan etkilenmiş ve bu etkileri kendi eserlerinde uygulamıştır. Örneğin: Francisco Goya'nın ‘*3 Mayıs 1808*’, Nicolas Poussin'in ‘*Pan'ın Zaferi*’, Eugene Delacroix'nin ‘*Cezayirli Kadınlar*’, Manet'nin ‘*Kırda Öğle Yemeği*’ adlı yapıtları verilebilir (Berger, 2015, ss.195-200; akt.: Vardar, 2019).

Resim 9: *Vermeer, Nedimeler (Las Meninas), 1656*

Resim 10: *Pablo Picasso, Velázquez'den Sonra Nedimeler, 1957*

2.2. Postmodernizm

Post-modernizmin tanımı yapmak modernizme göre daha meşakkatlidir. Nedeni ise ‘Post-modernizmin modern sanata bir tepki mi veya modern sanatı bütünleyen bir oluşumu mudur?’ bu iki farklı görüş çelişkileri meydana getirmektedir. Bakıldığı zaman Post-modernizmin ortaya çıkışı da modern bir oluşumdur. Demek oluyor ki esasında modern olarak karşımıza çıkmaktadır. Modernizm anlayışını reddederek onu bastırma amacıdır. Ancak bu anlayışı reddederken kendi içerisinde ifadesel ve tavrısal çelişkiler içermektedir. Post-modernizm hedefi ilerlemek olsa da geriye dönük çalışmalardan yaralanmasından dolayı bir parçası hep geride kalmaktadır (Çaka, 2021).

Post kelime anlamı ‘sonrası’, ‘ötesi’ gibi anlamlar taşımaktadır. Bu anlamdan yola çıkarak sürecin içinde bulunan modernliğin zamanla etkisi aşılmıştır. John Watkins Chapman ilk defa Post modern sözcüğünü 19. yüzyılda kullandığı karşımıza çıkmaktadır (Yılmaz, 2013).

Öncelikle mimarlıkta ardından edebiyat, güzel sanatlar ve bunun gibi diğer sanat dalları ile sosyal bilimlerde de kullanılan bir terim olmuştur. Bauhaus etkileriyle birlikte modern mimarinin formal, sade ve soğuk olarak nitelendirildiği ancak artık özelliğini yitirdiğini ve onun yerine klasik dönem süslemeleri olan heykel ve rölyef gibi öğelerden yararlanarak estetik ve sıcak bir mimari etkisini artırmak savunulur. Bu eleştiriler ve önerge ile post modern mimari kaynaklara girer. Post Modern mimari ortaya çıkması ile klasik ifade ve formların yanı sıra ‘eklektik’ üslupta önemli bir özellik olarak ortaya çıkar. 1. Dünya Savaşı sonucunda Avrupa'dan Amerika'ya taşınan sanatçılar olduğu gibi Avrupa'da yaşayan sanatçıların eserlerinde de Post modern sanatın temelini oluşturur. Avrupa'dan gelen ve Amerikalı sanatçıların oluşturmuş olduğu ‘New York Okulu’ sanatın post modernleşmesinde büyük bir önemi vardır. “*Postmodernizm denildiğinde, genellikle şu isimler akla gelir: sanatta Rauschenberg, Baselitz, Schnabel, Kiefer, Warhol ve belki Bacon; mimaride Jencks ve Venturi; tiyatrodaki Artaud; yazında Barth, Barthelme, Pynchon; sinemada Lynch (Mavi Kadife); fotoğrafta Sherman; felsefede Derrida, Lyotard, Baudrillard*” (Sarup, 2014).

60’lı ve 70’li yıllarda karşımıza çıkan bu ifade ilk 1940’lı yıllarda görülmeye başlamıştır. İlk postmodern sanat örneklerinin Amerika merkezli olmasının izleri bulunabilir. Postmodern sanat uygulamalarının artması, sanatçıların gittikçe estetik kaygılardan azalmasından dolayı bireyselliğin ağır basması ‘sanatın sonu’ tartışmalarını beraberinde getirir. “*Arthur Danto, Warhol'un ‘sanatın sonunu getirdiğini’ ifade eder. Danto, ‘sanatın sonu’*

ifadesiyle belirli bir sanatsal gerilimin, yani modernizmin mantıklı sonuna gönderme yapar”
(Barrett, 2012, ss.54).

Donald Kuspit'in 'Sanatın Sonu' adlı kitabı incelendiğinde eleştirilerin sadece Warhol değil, Marcel Duchamp ve diğer isimler gibi sanatçıların da sanatın sonunu getirdiği ve sanata olumlu ve olumsuz etkileri sebebiyle eleştirdiği görülmektedir. Sanatın sonuna geldiği düşünülerek, sanatın sınırlarında aşılmıştır. Bu post-modern sanatının temel özelliklerini oluşturmuştur. Sanatın sonu geldiğinde, geçmişten günümüze uzanan beş yüz yıllık birikimin sanatçılar tarafından kullanılmasında bir sakınca görülmemiştir. Bundan dolayı Derrida, kolaj ve montaj gibi teknikleri öncü olarak ele almıştır (Harvey, 2010, ss.57).

Derrida'nın mevzuya yaklaşımını tekrardan ele alırsak postmodern sanat içinde sanatçıların dilediği tekniği, konuyu ve biçimi kullanılmasında sakınca görülmemiştir. Aynı zamanda postmodern sanatının farklı sanat türleri ile olan sürecinde performans, happening gibi sanat uygulamalarında sanatçıya ve izleyiciye o anı deneyimleme fırsatı tanır (Olgun, 2017).

Modern	Postmodern
Amaç	Oyun
Ana Kod	İdiyolekt (Kişisel Dil)
Anlatı / Büyük Tarih	Anlatı Karşısı / Küçük Tarih
Aşkınlık	İçkinlik
Belirlenmişlik	Belirsizlik
Belirti	Arzu
Bütünleştirme	Yapıbozum
Form (Birleştirici, Kapalı)	Antiform (Ayrıncı, Açık)
Gösterilen	Gösteren
Hâkimiyet / Logos	Tükenme / Sessizlik
Hipotaksi	Parataksi
Hiyerarşi	Anarşi
Kök / Derinlik	Rizom / Yüzey
Köken / Neden	Fark-Fark / İz
Mecaz	Mecazi Mürsel
Merkezlenme	Dağılma
Mesafe	Katılım
Metafizik	İroni
Mevcudiyet	Yokluk
Okuma	Yanlış Okuma
Okunaklı (Okuyucuları)	Yazılabilir (Yazarları)
Paradigma	Sentagma
Paranoya	Şizofreni
Romantizm / Simgencilik	Parafizik / Dadacılık
Sanat Nesnesi / Bitmiş Yapıt	Süreç / Performans / Happening
Seçme	Bileşim
Semantik	Retorik
Sentez	Antitez
Tanrı Baba	Ruhülkudüs
Tasarım	Rastlantı
Tenasül Uzuvarları / Falık	Çok-biçimli / Androjin
Tür	Mutasyona Uğramış
Tür / Sınır	Metin / Metinlerarası
Yaratma	Yaratmayı İmha
Yorum	Yoruma Karşı

Tablo 1: Modernizm ile Postmodernizm arasındaki farklar (Hassan, 2008).

2.2.1. Postmodernizm Özellikleri

Post-modern sanatı ele aldığımızda temel özellikleri: ‘*Ne olsa uyar*’ görüşü karşımıza çıkmaktadır, bu görüşte ‘*herkes aynı anda haklıdır*’ anlamı çıkmaktadır. Post-modern sanatın modern sanata yönelik eleştirel yaklaşımı, modernizmi görmezden gelerek onu değiştirmeyi hedefler. Post-modernizm kavramı kompleksli bir yapısı ile entegrasyon ve uyumdan uzak olmasıdır. Birden fazla alanda plüralizm olarak karşımıza çıkan Post-modernizm ifade ‘*Anti-temelci*’ bir meyil, düzensiz bir yapısı vardır (Hatipler, 2019).

Post-modern sanat; zaman bilimi, özne gibi birçok unsuru konu dışarısında tutarak doğrunun birden fazla olduğunu savunmaktadırlar. Bu kavramda, orijinalliğin önemi yoktur. Post-modernizmde yaşayış ve sanat, önemli ile tanınmış arasında fark görmez. Kısaca

tanımlayacak olursak, her nesnenin bir sanat eseri ve her bireyin sanatçı olabilme özelliği vardır (Çağlar, 2008).

“Post-modernizm, başta genel batılı sanat, mimari, kültürel gelişmelerdeki deneysel hareketleri tarif etmek için kullanılan karmaşık ve kafa karıştıran bir kavramdır. Sosyal ve siyasi analiz aracı olarak post-modernizm, sanayileşme ve sınıf dayanışması özelliği taşıyan topluluklardan gittikçe daha bölünmüş ve çoğulcu “bilgi” topluluklarına doğru kaymayı öne çıkarır; bu toplumlarda bireyler, üreticiden tüketiciye dönüşür, bireycilik, sınıf, din ve ırk bağlılıklarının yerini alır. Post-modernistler, kesinlik diye bir şeyin olmadığını ileri sürerler, mutlak ve evrensel doğrular tepeden bakan birer yorum olduğundan bunlardan vazgeçilmelidir. Bunun yerine söylem, tartışma ve demokrasi vurgulanmalıdır.” (Heywood, 2013, ss.324)

Postmodern sanatta içerik önemini yitirirken form ve üsluba önem verilmeye başlanır. Mizam, akıl ve ahengi göz ardı eder; tezat ve tutarsızlığı hoş karşılar. İroni yaklaşımına beraber, bireysel akıl ön plana çıkmaktadır. Sanat, günlük yaşamın içerisinde yer edinmiştir. Popüler kültür ile diğer sanat formları ilişkisindeki geleneksel üslubu reddeder. Eklektizme, alıntılama ve tesadüfiliğe öncelik verir. Sanatçının hayal gücüne meydan okur ve güç ile iktidara karşı durur. Modernliği güçlü bir tenkit ve saldırıyla karşılar. Bu kavram modern üsluptaki her şeyi kabul eden yapıya karşı gelerek siyasi, dini veya toplumsal gibi öğretileri reddetmiştir. Modern yapının meşrulaştırıcı argümanlarını ve genel stilini kabul etmez. Felsefenin, ilmi kullanarak insanlık için beşerî bir yapı kurulabileceği görüşünü reddeder. Evrensel ifadenin olmadığına inanır, aklın birden fazla olduğunu kabul eder, bilginin kişiden kişiye değişeceğine inanır. Geçmiş dönem, günümüz dönemiyle karşılaştırıldığında daha geride değildir, tüm düzenlerin birbirleriyle ilişki olduğunu ve bilimlerin kendi içlerinde ayrım yapılmayacağını belirtir. Söylenen ‘Teori’ ve ‘gerçek’ ifadelerine uzak bir yaklaşım sergiler (Erdem, 2019).

Post-modern üslubun öne çıkan özelliklerinden biri, geleneksel biçimde yapılan eserleri düzenleme ve analiz etme yeteneğiyle benzeri görülmemiş yeni ve melez formların ortaya çıkmasını sağlamasıdır. Zıtlık, şahsi ve ironi, post-modern sanatın temel prensiplerindedir. Sanatın uzvi tasvirini kabul etmeyen post-modern sanat kavramı, kendine özgü tanımlama ve eklektizm ile sanatın biçimsel yapısının geleneklerini sarsarak meydan okur. Post-modern kavramı ortaya çıkması ile performans sanatı, yeni medya ve kavramsal sanatlar ve bunun gibi farklı sanat üslupları ortaya çıkmıştır. Post-modern sanat, geleneksel sanat ve klasik sanat

üslubunu reddederken muhakememizi aşarak ön yargılarımızı kırmayı hedeflemiştir. Post-modern sanat; izleyiciye eserin ne olduğu, nasıl üretildiği, kime neden ve nasıl değerlendirildiği gibi soruların sorulmasından oluşmaktadır (Çaka, 2021).

2.2.2. Postmodernizm Eklektizm

Eklektisizm sözcük kökeni ‘*Eklektik*’ teriminden gelmektedir. Çoğunlukla bir düzene bağlı veya kendi başına da bir manası olan öğeleri bir araya getirerek yeni bir yapı veya yapıları oluşturan bir anlamı ifade etmektedir. Din ve diğer düşünce yapılarında ‘*Eklektizmin*’ genellikle olumsuz bir anlamı bulunmaktadır. Türkçede ise ‘*eklemek-takmak*’ manasına gelmektedir. Lidya dilinde ise ‘*Eklektikos*’ veya ‘*Eklegein*’ olarak karşımıza çıkan kelimeler ‘*yine takmak*’ anlamında oluşturulmuştur. Eklektizm kavramı, çeşitli felsefi ve sanat kavramlarından toplanan elemanların yeni bir kavram içinde yeniden üretilmesidir. Sanatın farklı dönemlerindeki stilleri alarak bir araya getirilen öğelerin, yeni bir eser veya fikir akımı oluşturmasıdır (Can, 2017).

Post-modern sanatta birden fazla sanatsal ifade karşımıza çıkmaktadır. Zira eklektik özelliği, çoğu teknik ve üslûpların bir araya gelerek birleşmesinden oluşmaktadır. Post-modern dönemde sanatçılar eserlerini oluştururken geçmiş dönem ve modern sanattan yararlanmışlardır. Bu sanat dönemleri: Rönesans, Rokoko, Barok, Romantizm, Neo Klâsizm ve daha fazla sanatlardan yararlanmışlardır. Çoğunlukla alıntılar yaparak ve çeşitli ticari, sanayi gibi malzemeleri sanatsal ifade aracı olarak kullanmış ve yeni sentez eserlerini oluşturmuşlardır (Çaka, 2021).

Postmodern sanatı ile modern sanat eserlerinin ‘*orijinal*’ ve sanatçının özgür, eserlerin öznel olması artık önemini yitirmiş; eserlerde eklektik yapı önem kazanmıştır. Fakat Postmodern sanatın oluşumunda sadece eklektizm etkisi yoktur. Postmodern süreçte eser oluşturma ve ifade etmede temel unsuru ‘*bağlam*’ olarak karşımıza çıkmaktadır. Postmodern dönemde, modernist yapılara düşünce aktarmış ve başka sanatçılar tarafından üretilmiş olan sanat eserlerini bağlamlarından ayırarak yeni bağlamda kullanmıştır (Fırıncı, 2012).

Bu anlayışla, diğer zamanlardan ve kültürlerin oluşturduğu görüntü ve yöntemleri bilerek ‘*kendine mal*’ eden eserler, Postmodern sanat olarak tanımlanmaktadır. Sosyolog H. Bülent Kahraman, bu yaklaşıma ‘*melez yaratıcılık*’ adını vermiş ve bu kavramı şu şekilde açıklamıştır (Can, 2017) .

“Melezleşme bu dönemde bir tür ya da bir tercih veya üslup ögesi olarak değil, bir durum olarak ortaya çıkmaktadır. Bu durum özellikle avangart-

geleneksel ayırımının kesişiminde ortaya ve öne gelmektedir. Melezleşme artık farklılıkların bir araya gelerek yeni bir ürün yaratmasından öte bir anlam taşımakta ve daha çok bir aradalık olarak ortaya çıkmaktadır. Bu, 80'li yılların başında farklı itkilere dayanan, farklı ifadelerin ve üslupların bilinçli olarak ve bir tür karşı-modernizm anlayışı içinde yan yana gelişi olan "eklektik" anlayış ve yaklaşımların, yeninin postmodernite tartışmalarından bu yana aşulamayan bir belirleyicilik kazanmıştır” (Kahraman, 2002).

2.2.3. Postmodernizm Ekseninde Kendine Mal Etme, Temellük

Temellük sözcüğün Türkçe anlamı kendine mal etme, intihal, çalma olarak karşımıza çıkmaktadır. Temellük sanatı ne kadar Postmodern sanatın uygulamaları olarak karşımıza çıksa da kendi başına da bir sanat olarak ifade edilebilir. Temellük sanatı Douglas Crimp'in yönetimi ile 1997 yılında açılan ‘Resimler’ adlı sergi ile tepkiler ortaya çıkmış ve tartışmalar yapılmıştır. Postmodern sanatın belirtileri ve yöntemleri olarak karşımıza çıkan kendine mal etme bu kavram altında ele alınır. Ancak bu kavram tartışmaları da peşinde getirmiştir. ‘Bu tartışmalar kendine maletme sanatının bir sanat eseri mi yoksa birer taklitten ibaret mi?’ gibi sorulara cevap ararken ek olarak da ‘temellük’ tanımına ve kavramına dair tanımların yapılması geniş kitlelere ulaşmasını sebep oldu (Can, 2018).

Postmodern sanatçılar, orijinallik ve eşsizlik gibi kavramlarını değiştirerek modern sanatçılara göre başka bakış açısıyla ele almışlardır. Modern dönem incelendiğinde sanatçılar eserlerini oluştururken orijinal ve eşsiz olmasına önem verirlerdi. Lakin bu yeni kavramın sanatçıları, bu tutumu değiştirerek yeni bir üslup ile karşımıza getirirler. Postmodern kavramı ile ‘temellük’ sanatı ortaya çıkar. Bu sanat tekniği eklektizm, ironi ve pastiş gibi sanat yöntemlerinden oluşmaktadır. Sanatçılar eserlerini yaparken önceki dönemlerde üretilmiş olan yapıtları kendine referans alarak kendi üslubu ve yorumu ile tekrardan üretmişlerdir. Üretilen bu eserler farklı bakış açısına ve anlama sahip olurlar. Bundan dolayı Postmodern sanat orijinalliğin ön plana çıkmasını kabul etmemiş ve aksine eski yapıtların kullanılmasını ve onların yeni bir ifade aracı olmasını desteklemiştir (Utaç, 2023).

“Kendine mal etme stratejisi karamsar bir perspektiften bakıldığında sadece bir geçmişe bakış olarak değerlendirilebilir. Tarihsel içeriği güncel meselelere ekleme çabası güder. Benzer formülasyonla sanatta Postmodern sonrası süreçte tarihsel meselelere güncel içerikler iliştilirdiği görülür. “Farklı

stillerin ve altyapuların radikal olarak yan yana getirilmeleriyle oluşturulan yeni bir sentez söz konusudur” (Şahiner, 2008, ss.122)

Bilgilerden yola çıkarak Modern sanatın temel unsuru olarak karşımıza çıkan ‘*orijinallik/otantisite/biriciklik*’ kavramlarını Postmodern sanatı yıkmıştır. Nedeni şu ki Postmodern sanat kaynağını geçmiş dönem eserleri ve gelenekleri kullanmaktadır. Postmodern sanatının taktığı eski eserleri kopyalayarak modern sanatın birincil özelliği olan orijinal yaklaşımını etkisiz hale getirmiştir (Can, 2018).

Temellük, sanat eserinin özgünlüğünü sorgular. Bunun üzerine eserin bazı kısımlarını kullanarak küçük miktarda kimi zaman da bütünü kullanarak bazen de yöntemlerin taklit edilmesi veya eserlerdeki imgelere atıfta bulunması gibi anlatım imkânı kullanırlar. Temellük sanatında atıfta bulunan eserlerin çoğu dönemde ün yapmış eserler olarak karşımıza çıkmaktadır (Koşar, 2012, ss.196).

Temellük kavramı ile karşımıza çıkan ‘*yeniden üretime*’ ifade modeli, var olan eserin aslını bozmadan çeşitli malzeme ve yöntemlerden yararlanarak yeniden üretme ve anlam kazandırmasıdır. Bu tutum, özgün yapının anlamını bozmadan yeni bir fikir ile sanatçının üslubu ile yeniden üretilmesidir. Bu kavramın anlatım modeli, özgün eserin belli kalıplarını yıkarak yeni ve modern bir yaklaşım ortaya koymaktadır (Utañç, 2023) . Temellük sanatına ait anlatım üslubu şunlardır:

- Alıntı
- Kolaj
- Pastiş
- Parodi
- İroni

2.3.Pastiş

2.3.1.Tanımı ve Tarihsel Gelişimi

TDK’ye göre pastiş tanımı; farklı sanatçıların sanat yapıtlarını taklit ederek üretilen sanat eseri. Bir akımın niteliklerine uygun oluşturulmuş eser (TDK, 2013) Pastiş (öykünme), sözcük manası birçok elemanları bir arada toplamak, birleştirmek anlamında kullanılmaktadır.

Yakından ilişkili bir tür pastiş. Terimin iki tanımı vardır: 1. "Çeşitli malzemelerden oluşan bir karışık; bir hotchpotch, farrago, karma karışık. Bu anlam etimoloji ile uyumludur: pastiş, birçok farklı malzemedan yapılmış bir tür pastayı belirten GrecoRoman yemeği pasticchio'nun Fransız versiyonudur." 2. Bir başkasının üslubunun genel olarak hafif yürekli, şakacı bir taklidini uygulayan edebi bir teknik. Postmodern duyarlılıkta, bir sanatçının başka bir sanat yapıtının iskelet şeklini alıp alay etmeden yeni bir bağlama yerleştirdiği boş parodi yaygındır (Oxford English Dictionary,1989; akt.: Buriánková, 2007, ss.21).

Pastış kelimesinin sözcük kökeni, Latince 'pasta' yani hamur işi anlamına gelen kelimedan çıkararak İtalyanca 'pasticcio' kelimesi olarak ilerleyiş göstermektedir. 'Turta' manasında kullanılan sözcük zamanla 'ortaya karışık' anlamında değişmiştir. En nihâyetinde Fransızcada günümüzde kullandığımız manaya gelmiştir (Bozkurt, 2023).

Pastış sanatı kasıtlı olarak alıntı yapması ve yeniden üretme usulüdür. Pastış üslubu ile yapılan eserlerin özgünlüğünü önemserken beraberinde alıntı yapmak veya yeniden üretilerek eserlere referans oluşturmaktadır. Bu hususta pastış üslubu ile eski sanat eserlerini tenkitte bulunurken beraberinde Postmodern sanatçıları yapıtlarını oluştururken yeniden üretimden sağlamaktadır. Sanatçılar; pastış ifade yoluyla eski eserleri kullanarak, değiştirerek ve kendi sanatsal ifadeleri ile harmanlayarak yeniden üretmektedirler (Zerek, 2018).

Sözün kısası pastış; farklı bir sanatçının yöntemini, tutumu, lisanını veya ifadesini, kopyalayarak ve sahip olduğu biçim doğrultusunda yeniden yapmak olarak açıklanabilir. Başka bir anlatımla sanatçının dil ve ifade özelliklerini başlıca derleyerek sanatçıyı hatırlatan, orijinal yapıtı andıran yeni bir ürün üretmektir. Bundan dolayı ortaya çıkan pastış yapıtının pastış üslubu ile yapıldığını algılamak için özgün eser hakkında bilgi sahibi olunması gerekmektedir. Pastış kavramı orijinal yapıtı kopya ederek o eseri övmektedir. Yapıtları tamamıyla alıntılanmaz ve başlıca hedefi güldürmek amacıyla yapılmamıştır. Pastış üslubu ile yapılmış eserlerin komik yanları vardır ama kopyalanan eserlerin güldürü hedefi olmadığı takdirde pastış eserlerde o hedef doğrultusunda güldürmezler. Üslup taklidi olarak isimlendirilen pastış kavramı; yüceltme, parodi yapmak, eleştirmek gibi düşüncelerde kullanılabilir (Vardar, 2019).

Pastış sanatı yalnızca günümüz Postmodern sanat doğrultusunda karşımıza çıkmamıştır. Geçmiş dönemler incelendiğinde Modern ve Çağdaş sanat kavramlarında çoklu objelerin birlikte kullanıldığı sanat yapıtları ile karşılaşmak olasıdır. Lyotard'ın dediği gibi: "Bir yapıt

eğer ilkin postmodernse modern olabilir.” Bu söylemden yola çıkarak modern dönem yapıtlarında üretim yöntemlerinden olan “kolaj” tekniği Postmodern sanatındaki pastiş kavramına referans olmaktadır (Şahin, 2015).

Resim 11: *Picasso, Bambu Sandalyeli Natürmort, 1911-12*

Pastiş sanatının başlıca özellikleri şu şekildedir;

1-Sanatçının kendi yapıtlarını; farklı yapıtları kopyalayarak üretmesi, yeniden oluşturmasıdır.

2-Bir sanatçının üslup özelliklerini, tiye almak düşüncesiyle, onu andıran bir üslup ile taklit etme.

3-Birebir kopyalama hedefi olmayan ancak farklı bir sanat yapıtından alıntılanan yöntem ve öğelerin kullanılması ile ortaya çıkan sanat eseri.

4-Farklı bir eseri veya eserin bir kısmını bambaşka bir durumda kopyalama yöntemidir.

5-Pastiş sanatını icra ederken özgün yapıtı doğrudan doğruya uygulamaz, tümüyle taklidini oluşturur.

6-Parodi sanatının aksine pastiş sanatının, yapıtı mizahi hale getirme hedefleri yoktur.

7-Pastiş üslubu ile yapılmış eserler de komik olabilir ancak alıntılanan özgün yapıtın komedi hedefi yoksa güldürmeyi hedeflemezler.

8-Pastiş sanatını anlamak için taklit edilen eseri tanımak ve bilmek gerekmektedir (Sadıkoğlu, 2023).

Pastiş sanatı, geçmiş dönemdeki sanatçıya ve yapıtına saygı duyar. Taklidi yapılan sanatçının yöntemine, tarzına, uzmanlığı kaynak olur. Bu yöntemi Sanat Öğreti Uygulaması olarak düşünebiliriz. Pastiş uygulamaları Rönesans döneminde de karşımıza çıkan sanatsal bir öğretim tekniğidir. Sanatta yer edinmiş, belli bir üslûba gelmiş sanatçının yapıtlarını alıntılararak onun yöntem ve üslubunu sanatçının kendi sanatsal üslubu ile birleştirerek taklit edilen ünlü sanatçıyı geçebilme tutkusu ile modernleştirme yöntemi olarak da ifade edilebilir. Genellikle pastiş, kopyalanan özgün yapıtın maneviyatını geçmemektedir. Pastiş üslubu ile eserlerini üreten sanatçılar da taklit edilen sanatçıyla veya özgün yapıtıyla, yeni bir sentez meydana getirirler (Çaka, 2021).

Sanat eğitimi alan ve kendini bu alanda geliştirmek isteyen bireylerin özgün çizim tutumlarını oluşabilmesi için ön bilgilerin oluşması gerekmektedir. Kompozisyon, uyum ve uyumlu ahenk, temel renk bilgisi gibi sanatsal öğeleri bütün içinde kullanabilme kabiliyeti olmalıdır. Bütüne bakıldığında bu öğeler, sanatçının üslubu oluşturma yetisi için temel oluşturmaktadır. Bununla birlikte sanatçı döneminde öne çıkan yapıtları bütünüyle inceleyerek, sanatçının özgün eserini başka yapıtın üstüne inşa ederek eserini öne çıkartmaktadır. Açıkçası taklit bir eserin oluşum aşamasında biçem ve yöntem hususunda dayanak olarak kullanılabilir (Vardar, 2019).

Postmodernist oluşumda yeniden üretimi yapılan yapıtlar, prosedür olarak tarihi ve geçmişi, dönemlerden beslenmektedir. Gereç olarak ele alınan bu kavramlar “*nostalji*” adı altında soyulmaktadır. Nostalji, sanat literatüre geçmiş olan eserleri kuralsızca çalıp çırparak Postmodern sanatında biçimlendirerek yeni bir anlam elde etmiştir, fazlaca uyarıcı ve seçmeci bir eser oluşturmuştur. Nostaljide kullanılan konu ‘*şimdiki zaman*’dır. “*Tüm bir estetik imler ordusu, daha ilk dakikadan itibaren, çağdaş olduğu bildirilen imgeyi zamansal olarak bizden uzaklaştırmaya başlar*”. Nostaljinin konusu günlük kullanılan malzemeleri çoğunlukla yansıtmaktadır (James, 1996, ss.80; akt.: Vardar, 2021).

2.3.2. Sanat Tarihinden Pastiş Örnekleri

Modernizm sanatı ve pastiş sanatı karşılaştırıldığında iki farklı ve zıt kavram olarak karşımıza çıktığı görülmektedir. Modern dönemini tanımlayan ‘*Avant-Garde*’ ifadesi pastiş sanatı ile tezatlı bir karakter göstermektedir. Avantgarde sanatı devamlı olarak yenilik üzerine inşa eden ifade olarak tanınmaktadır. Öncelikle hiç görülmemiş, ‘*sunulmayanının sunulması*’ gibi tabir edilen kavrayış modern sanatının sanat anlayışıdır. Ama pastiş sanatı eski ve günümüz arasında birer köprü olarak sanatın, klasik kavrayış ve düşüncelerin çağcıl uyarlanmasıdır. Buna

bakılarak pastiş ifadesi eklektik bir eser üretiminde kullanılması çağımızın sanat anlayışı ve yapıtlarında hayati yeri vardır (Şahin, 2015).

Resim 12: *Leonardo Da Vinci, Son Akşam Yemeği, 1495*

Resim 13: *Gerard Rancinan, Büyük Akşam Yemeği, Fotoğraf, 2008*

Leonardo da Vinci'nin '*Son Akşam Yemeği*' adlı şaheseri, Rancinan aracılığıyla öykünme tekniğinde yeniden üretilmiştir. Eser Süleyman Demirel Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesinin Hakemli Dergisi ART-E 2010-06 yılında sayfa 13 de yayınlanmıştır. Da Vinci'nin eserinde, İsa'nın ölümünden önce, havarilerle beraber son akşam yemeği için toplanmasını ve havarilere yarın ihanete uğrayacağını bildirme anını anlatmaktadır. Rancinan tarafından yeniden oluşturulan fotoğraf ise güldürmenin nezdinden daha çok seyirciyi düşündürmeyi hedeflemektedir. Obezite rahatsızlığına dikkat çekmektedir. Bu durumda tarihsel ve dini bir temayı kapsayan '*Son Akşam Yemeği*' eseri gündelik bir sorun olan obezite konusuna

uyarlanması nazarında oluşturduğu semantik dönüşüm, pastiş sanatının niteliğini taşımaktadır (Çalış, 2010).

Resim 14: *Freddy Fabris, Son Akşam Yemeği, 2014*

F. Fabris'in çalışmalarında, var olan orijinal yapıtların görünüşlerini ve duygularını muhafaza etmeyi hedeflemektedir. Yeniden üretilerek eski yapıtlara yeni bir anlam kazandırarak kavramsal bir yapı oluşturmayı hedeflemektedir. Özgün yapıtlardaki jest ve yüz hareketlerini bire bir taklit ederek benzer etkiyi aktarmayı hedeflemiştir. Çalışmaların aktarmış olduğu duyguyu taklit ederek benzer sorgulayan bakışları ve korku ifadesini aktarmaktadır. Buna ek olarak sanatçı eserde çağcıl yaklaşımı ile günümüzün toplumsal sorunlarına değinmiştir (Vardar, 2021).

Resim 15: *Michelangelo, Adem'in Yarattışı, 1511*

Resim 16: *Freddy Fabris, Adem'in Yaratılışı, 2014*

Fotoğraf sanatçısı olan Freddy Fabris'in yapmış olduğu bir başka eser ise 2014 yılında sanat literatüründe önemli bir yere sahip olan bir yapıtı pastiş(öykünme) kavramı ile ressama saygısını sunmuştur. Sanatçı günümüzün sanatı ile özgün portrelerin dramatik tarzının harmanlayarak aktarmıştır (Vardar, 2021).

Resim 17: *Harmonia Rosales, "The Creation of God" (2017), T.ü.y.b*

Harmonia Rosales eserinde siyahî ırklara saygı duyulmasını, Rönesans döneminde üretilen eserler ile anlam kazandırarak şereflendirmeyi hedeflemiştir. Rosales, çalışmalarında ırksal ve geleneksel farklılıklara dikkat çekerek değişmez simgelere tepki çekmektedir. Rosales, eserlerinde siyahî kadınları resmederek yeni bir anti-görsel anlatım oluşturuyor. Sanatçı Michalengelo'nun Âdemin yaratılışı (Resim 17) adlı eserini öykünerek, Rönesans'ın damgası olan başyapıtı yeniden üreterek eserini ortaya koymaktadır (Çaka, 2021).

Resim 18: John Constable, "Hay Wain" (saman Arabası). T.ü.y.b. 130,20 x185.40 cm, (1821),

Ulusal Galeri Londra.

Resim 19: Peter Kennard, 'Seyir Füzeleri ile Haywain',(1981). Londra, LDN, Birleşik Krallık

“Kennard'ın en iyi bilinen çalışmalarından bazıları, her ikisi de 1980'lerden kalma *Seyir Füzeleri ile Haywain* ve *Protest ve Hayatta Kalma* gibi 'stop' resimlerini izledi İlki, Kennard'ın dediğine göre, "İngiliz kırsalında çok yakında seyir füzelerinin konuşlandırılmasına karşı bir direniş". Çalışmada, Constable'ın pastoral sahnesi, Atlı arabadan çıkan devasa silâhlarla kesintiye uğradı. Kennard'ın versiyonu, sanatçının Londra'daki Ulusal Galeri'ye götürdüğü ve Constable'ın gerçek resminin kart postal yığınlarının arasına süzül­düğü bir kartpostal haline getirildi” (Shaw, 2021).

Resim 20: Jacques Louis David, *Marat'ın Ölümü*, 1793 **Resim 21:** Paul Baudry, *Charlotte Corday*, 1860

Fransız sanatçı Paul-Jacques, 1858 yıllarında 'Charlotte Corday' adlı bir eseri yeniden üretmiştir. Sanatçı Louis, çalışmasında Marat'ı küvette resmederken Baudry çalışmasında Marat'ı yatakta resmederek orijinal esere göre değişiklik yapmıştır. Çalışmanın adından da anlaşıldığı gibi resmin dikkat çeken önemli yeri katil Corday'dir (Wikipedi, 2024).

Resim 22: Richard Jackson, *Çamaşır Odası (Marat'ın Ölümü)*, 2009

Bir başka pastiş tekniği ile eserlerini yeniden üreten sanatçı Richard Jackson'dur. Jackson bu çalışmasında Marat'ın 'Ölümü' adlı çalışmasında genel görünüş hemen hemen

tamamıyla kırmızı ve mavi ile döşenmiş bir zemin üzerine, küvetin ve Mara'tın renklerini kırmızı kullanarak aktarmıştır. Taklit edilen çalışmada Mara'tın elinde mektup var iken yeniden üretilen çalışmada dizüstü bilgisayar kullanılmıştır (Girgin, 2018, ss.89).

Resim 23: Cesar Santos, *David*, 2013

David'in çalışmasını pastiş sanatı ile tekrardan üreten sanatçı ise Cesar Santos'tur. Santos bu çalışmasında Marat'nın ölümüne modern bir açıdan bakarak yeniden üretmiştir. Popüler kültür imgelerini tercih eden sanatçı, eserin arka planında Çağdaş sanat galerisi resmetmiştir. Eserde ise bugünkü sanatçıların çalışmalarını da eklemiştir (Vardar, 2019).

Fotoğraf sanatını kullanarak yeniden üretim ile eserlerini oluşturan çağcıl bir fotoğraf sanatçısı olan, Laura Hofstadter'dir. Pastiche sanatı ile oluşturduğu bu eserlerinde yalnızca bizzat sanatçının otoportresi ile oluşturulmuştur. Eski geleneklerin ve modern sanatın yapıtlarını taklit ederek yaşça büyük olan bir sanatçının insanlar tarafından geri plana atılmasını eleştiriyor. Sanatın ihtiyarlaşmadığını, verimliliğini koruduğunu ve dinamik olduğunu ve üretmeye sürdürdüğünü sanatçının kendi yaşlanma ve silikleşme hali ile birleştirerek siyah beyaz fotoğraflar ile yeniden üretmektedir (Çaka, 2021).

Resim 24: Johannes Vermeer-İnci Küpeli Kız **Resim 25:** Laura Hofstadter tarafından (Otoportre Merkezli, Fotoğraf ile yeniden yaratımı)

Resim 26: James McNeill Whistler **Resim 27:** Whistler in Annisi resminin, Laura Hofstadter tarafından (Otoportre Merkezli, Fotoğraf ile yeniden yaratımı),

2.4.Parodi

2.4.1. Tanımı ve Tarihsel Gelişimi

Parodinin tarihsel gelişme süreci ve dönüşümü ifadeyi zenginleştirirken diğer yandan da açıklama çabalarını zorlaşmaktadır. “Parodi etimolojik, tarihi ve sosyolojik perspektifleri de yansıtarak, daha önceye ait bir metnin, başka bir metinle nihai olarak komik etkisi yaratacak biçimde, uyumsuz bir çerçeveye konması olarak tanımlanabilir.”(Rose, 2016, ss.82; Akt.: Cebeci, 2008).

Parodi sanatı farklı bir yapıtı ya da en esasında yapıtın kelime repertuarını önce kopyasını yaparak eserin formunu ve içeriğini, yöntem ve ana temasını ya da anlatım tekniğini,

kimi zaman bir arada kullanılması veya birini değişiklik yaparak kullanılması olarak ifade edilebilir. Başarılı parodi örnekleri orijinal yapıt ile parodi yapıtının arasındaki bağdaşmazlık nedeniyle gülünç, eğlendirici bir etkisi vardır (Rose, 2016, ss.69; akt: Vardar, 2019).

Parodi sanatı mizahi dönüşüm benzeri uygulamaların yapılması, bilhassa köklü kabul edilen yapıtları dalgaya alma isteği önemli yere sahiptir. Bunu yaparken de köklü ve ciddi olarak literatüre geçmiş olan yapıtların alelade eserlere dönüştürülmesidir. Bir yapıtın ikinci bir yapıta evrilmesi farklı formlarda karşımıza çıkmaktadır. İki farklı yapıt arasındaki bu bağ 19. yüzyılda parodi olarak tanımlanmıştır (Cebeci, 2008).

Çoğu zaman parodi eserleri alaycı ve komiklik niteliği taşısa da taklit edilen eserlerin toplum tarafından tanınması parodi sanatının daha anlaşılır hale getirir. Parodi üslubu ile yeniden dönüştürülen eserleri eleştirel olarak yeniden üretilir (Demir, 2022).

Parodi sanatının en temel unsuru ironidir. Parodi üslubu ile yapılmış bir yapıt ile özgün yapıt ile ilişkilerindeki fark ironi olarak karşımıza çıkar. İroni, bir anahtarın tezatlı ifade olarak kullanılmasıdır. Parodi ve ironi kavramı benzerlik gösterirler. Ama ironi bir anlamı inkâr ederken parodi bir yapıtı yadsımaktadır. Kısacası ironi sanatının anlamsal olarak yaptığı, parodi yapıt olarak yapmaktadır (Hutcheon, 1985,ss.20-28; akt: Vardar, 2019).

İroni kavramı ve parodi kavramını ayıran özellik; ironi, seyirciye düşünmeye, incelemeye ve eleştirmeye yönlendirirken, parodi kavramı çoğunlukla var olan bir eseri gülünç veya alaycı bir tutumda aktarmaktadır. Resim 30'da Michelangelo Pistoletto'nun 1967 yıllarında yapmış olduğu '*Paçavralar İçinde Venüs*' eseri, ironi sanatı özelliklerini taşımaktadır. Bu eser, antik güzellik kavrayışından olan mitolojik simgelerle etkili bir üslupla çelişkili bir yapıt sunar. Venüs'ün izleyicilere tanrıça olarak yüceltilen bir figür olarak ele alınmasın yanında, çevresini kaplayan eskimiş ve elverişsiz kumaşlar yerleştirilir. Bu tezat, izleyenlere günümüzde insanlara yansıtılan güzellik ideallerinin gerçek yaşantının kompleksli ve kusurluluğunu eleştirme olanağı sağlar. İroni izlenim, Venüs'ün ideal güzellik mevcudiyeti, çevresindeki elverişsiz kumaşlarla uyumsuzluğu belirttirerek, güzellik kavrayışı ve asıl yaşamın ayrılıklarını bu eserle izleyiciye aktarır (Antmen, 2009, ss.215; akt: Utanç, 2023).

Resim 28: Bertel Thorvaldsen, “Elmalı Venüs”, **Resim 29:** Michelangelo Pistoletto, Paçavralar İçinde heykel, 160 cm, 182 *Venüs, 196 x 301 cm, 1967*

Parodi kavramının kendine has ikili yöntem sebebiyle alıntılacağı yapıt ile tezatlı ya da karışık bir iletişim elemanı olarak görülmektedir. Eğer bir parodi esasen komik bir etki içeriyorsa bu mutlaka hedef yapıyı alaya alması gerekmez. Parodi kavramının bir diğer faydalandığı amaç özel ve taşlama bir tesir taşımaktadır. Bu etki sanatçının alıntı yaptığı yapıtı, parodinin etkisi ile tezatlı bir üslupla kullanabilmektedir (Rose, 2016,ss.71-72).

Teknolojinin gelişmesi ile sanat yarım sürecinde hız kazanmıştır; medya ile insanların bilgiye ulaşım imkânı kolaylaşmış, insanların sanata olan düşünceleri genişlemiş, sanatta alt kültür ve üst kültür kavramlarındaki ayrılıklar göz ardı edilerek sanat artık sokaklara inmiştir. Bu gelişim sürecinde insanın sanatı nesneleştirilmesi de çok doğal bir hal almıştır. Bireylerin gündelik yaşamlarında öz görüşlerinin bir anlatım olan ‘caps’ terimi parodi sanatı ile uygulamalar yapılması görsel bir anlatım olarak karşımıza çıkmaktadır. Caps terimi ‘Capture’ söz gelimi yakalamak sözcüğünden türetilmiştir (Erdoğan, 2018).

2.4.2. Sanat Tarihinden Parodi Örnekleri

Parodi sanatı, pastişin alaycı biçimidir. Parodi ve pastiş sanatının ortak noktaları, taklit veya yeniden yaratım taktiğini kullanılmasıdır. Fakat parodi sanatının pastişten ayrımı, eski sanat eserlerini alaycı bir şekilde eleştirmesidir. Örnek olarak Amerikalı sanatçı olan Banksy’nin üretmiş olduğu ‘Mona Lisa Bazuka’ isimli eseri parodi sanatına ait bir çalışmadır (Utaç, 2023).

Resim 30: *Leonardo Da Vinci, "Mona Lisa",*
77 × 53 cm, 1503-07

Resim 31: *Banksy, Mona Lisa Bazuka, TÜYB,*
Duvar resmi, 2007

Banksy bu eserinde duvar üzerine siyah ve beyaz renklerini kullanarak Mona Lisa'yı resmetmiştir. Eser incelendiğinde Mona Lisa orijinal eserden farklı olarak omuzlarının üzerinde bir bazuka taşımaktadır ve başında kulaklık takılı olması parodik bir yansımadır. Sanatçı bu eserinde Klasisizm'in ve Modernizm'im kavramlarının görüldüğü gibi masum olmaması ile alakalı eleştirel bir yaklaşım sunmaktadır (Utaç, 2023).

Resim 32: *Marcel Duchamp, "L.H.O.O.Q." 1919*

Marcel Duchamp'la beraber bir kırılma meydana gelmiştir. Duchamp'ın sanat tarihinde önemli bir yere sahip olan ve ikonik eserlerden önde gelen Mona Lisa tablosunu 1919 yılında ofset baskıyla üretilmiş çalışmaya bıyık ekleyerek en önemli esere yıkıcı bir ifade ile yaklaşmıştır. Duchamp bu yapıtı ile Mona Lisa'yı parodileştirerek klasik bir yapıtı küçük bir

detayla gülünç bir duruma sokmuştur; soylu sanat eserlerinin biricikliği, kolay ulaşılır olmaması ve ulaşılmaz olması ile dalga alarak eleştirmektedir. (...) Mona Lisa, Duchamp'ın taklidinden önceki sanat tarihinde önemli yere ve anlama sahip iken Duchamp'ın yeniden üretimi ile bu anlamlara tamamen karşıt yeni anlam kazandırarak, parodinin özelliği olan çelişkiler içerisinde yeni bir yapıt doğmuştur doğasında bulunan birbiriyle çelişen iki sesli bir yapı haline getirilmiştir (Öncü, 2008,ss.248-249; akt: Koca & Selvi, 2017).

Resim 33: Banksy, 'Mona Lisa Gülüşü

Banksy bir diğer parodi örneği ise mizah bir ifade ile Mona lisanın suratına sarı ve gülen surat emoji eklediği görülmektedir. Sanatçı bu çalışmasını Louvre müzesinde izin almadan sergilemiştir (Resim 34). Bu izinsiz yapılan sergilemede Banksy, tartışılan Mona Lisa gülüşüne gönderme yapmıştır (Koca & Selvi, 2017).

Resim 34: Salvador Dali, "Mona Lisa Gibi Otoportre", 1973

Resim 35: *Fernando Botero Angulo, Mona Lisa*

Resim 36: *Michel Basquiat, Mona Lisa*

Sürrealist ve Avangard sanatçı olarak karşımıza çıkan Salvador Dali, 1973 yıllarında yapmış olduğu 'Mona Lisa Gibi Otoportre' isimli yapıtında, Duchamp eserindeki gibi orijinal yapıya bıyık eklemiştir ancak bu eserde farklı olan Mona Lisa'nın yüzü yerine Dali kendi yüzünü kullanmasıdır. Mona Lisa'nın cinsiyetini simgesini dönüştürerek yeniden meydana getirdiği bu çalışmada Mona Lisa'nın kafası ve eli yerine sanatçı kendi elini ve kafasını eklemiştir. Duchamp'ın çalışmasından taklit edilerek üretilen bu eserde Dali; geleneksel, eski güzellik değerlere parodi ile eleştirme yaparak sanat tarihine gönderme yapmıştır (Şahmaran, 2019).

Resim 37: *Russell Connor, 'Modern Sanatın New York'lular Tarafından Kaçırılması', 1985, 172.72x 162.56 cm.*

Amerikalı sanatçı Russell Connor da literatüre geçmiş popüler resimlerden seçtiği öğeleri bir arada toplar. ‘*Modern Sanatın New Yorklular Tarafından Kaçırılması*’ (Resim 38) adı eserde Picasso’nun ‘*Avignonlu Genç Kızlar*’ isimli eserinde karşımıza çıkan kadın figürlerini, Rubens’in ‘*Leucippus’un Kızlarının İğfali*’ eserinde figür olarak kullanmıştır. Sanatçı bu eserini 1980 yıllarında Fransız yazar olan Serge Guilbaut’un Avrupa’dan Amerika’ya geçen sanat merkezinin sebepleri ile ilgili iddiaları argümanları ve yorumlarının olduğu ‘*New York Modern Sanatı Nasıl Çaldı*’ isimli kitabından etkilenerek bu yapıtı üretmiştir. Rubens’in çalışması incelendiğinde yağmacı ikizleri New Yorkluları, Picasso’dan alıntılacağı kadın formlar da modern sanata ithafen kullanmıştır (Aykut, 2021).

Resim 38: Diego Velázquez, *Papa 10.Innocent’in Portresi*, 1650 **Resim 39:** Francis Bacon, *Bağırın Papa*, 1953

Velázquez’in önemli eserlerinden biri olan ‘*Papa 10.Innocent’in Portresi*’ isimli yapıtı, 1950 yıllarında Papa’ya olan itibar ve otoritesini çizmek için sipariş edilmiştir. Bu çalışmanın şöhreti ise sanatçının gizliden gizliye Papa’nın karanlık ve şaibeli dünyasını aktardığı düşünülür. Bacon ise 1951-1965 tarihlerinde Velázquez’in eserinin 45 farklı versiyonunu resmetmiştir. Bu yapıtlardan en bilineni Resim 40 olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu eserde Velázquez’in gizliden gizliye belirttiği Papa’nın iç dünyasını aktarırken, Bacon eserinde otoritenin sembolü olarak karşımıza çıkan tahtı işkence aletine dönüştürmüştür. Ek olarak Papa’nın çılgınlık atarken resmedilmesi Edward Munch’un ‘*Çılgılık*’ isimli esere gönderme yaptığı söylenebilir (Oğuz, 2015).

Resim 40: Kapıdağlı Konstantin, *Sultan III. Selim'in Cülus Töreni*, 1789

Resim 41: Halil Altındere, *Sultanın Drone'lu Cülus Töreni*, 2018

Halil Altındere'nin '*Minyatür 2.0: Güncel Sanatta Minyatür 627*' isimli sergisinde '*Sultanın Drone'lu Cülus Töreni*' isimli (Resim 42) eseri yer almıştır. Orijinal çalışma Kapıdağlı Konstantin'in (1789) Sultan III. Selim'in Cülus Töreni resmettiği bir eserdir (Resim 41). Osmanlı'nın klasik resim yöntemini aktarırken Batılı sanat anlayışına da etkileri görünmektedir. Bu anlayışın ilk örneği olarak karşımıza çıkmaktadır. Altındere'nin yeniden ürettiği eserde Batı sanatının etkisi görünmemektedir. Eserin adından da anlaşılacağı gibi çalışma içerisinde günümüzü temsil eden teknolojik aletler resmedilmiştir ve sanatçı böylelikle zaman kavramını yıkmıştır (Sönmez, 2022).

Resim 42: Eugene Delacroix, *Halka Yol Gösteren Özgürlük*, 1830

Eugene Delacroix'nın '*Halka Yol Gösteren Özgürlük*' isimli eseri 19. yüzyıldan bu yana sanat tarihinin en önemli baş yapıtlarından biri olarak karşımıza çıkmaktadır. Tabloda Fransız İhtilali'nin den bir kesiti seyirciye aktarmaktadır. Tablonun merkezinde yer alan kadın figürü özgürlüğü temsil etmektedir. Kadının elindeki Fransız bayrağı sembolik olarak yerleştirilmiştir. Figürün diğer elinde ise tüfek direnişi ve isyanı temsil etmektedir. Tabloda sembolik olarak yerleştirilen kadının açığıdaki göğüsleri ise özgürlüğü simgelemektedir. Tablo üretildiğinden itibaren birçok sanatçıya ilham kaynağı olmuştur ve yeniden üretilmiştir (Vardar, 2021).

Resim 43: Yue Minjun, *(İnsanlara Önderlik Eden Özgürlük)*, (1994), T.ü.y.b, 250x364cm

Tabloda Minjun'un versiyonlarından oluşan figürler art arda dizilmişlerdir. Eserlerinde alaycı yüz ifadesi ile otoportresini resmeden sanatçının, özel bir sembol oluşturduğunu söyleyebiliriz. İlâveten sanatçının alaycı ifadesi diğer tüm eserlerinde karşımıza çıkmaktadır. Bir nevi sanatçının imzasıdır (Çaka, 2021).

"Geçmiş zamanların bilim adamları çoğu zaman yalnızca toplumsal sorunlarla karşılaştıklarında çaresizlik sergileyebiliyorlardı; çoğu vazgeçti. Vazgeçme eylemi son derece insanidir. Toplumla çatışmaları önler ve iç huzurun korunmasını sağlar. Vazgeçerek kişi kaygısız ve kopuk hale gelir. Tüm sorunlar bir kahkahayla çözülebilir ve acısız bir şekilde ortadan kaybolabilir. Böylece insan kendi içinde eşsiz bir huzura kavuşur"(Minjun, 2005).

Resim 44: Barry Kite, *Posterazzi Liberty Leading*, Canvas Art, 2015.

Postmodern oluşumun bir başka sanatçısı Barry Kite'dir. Kite'nin çalışmalarında tarihe yer edinmiş klasik eserleri olağandan farklı olan yanıltıcı figürleri postmodern bir yöntem ile bir araya toplayarak dijital ortamda yeniden üretmektedir (Vardar, 2021).

Resim 45: Albert Uderzo, *Impedimenta Leading the Gauls*, 2009, illüstrasyon.

Albert Uderzo'nun yeniden üretmiş olduğu eserde Fransa'nın ünlü animasyon karakteri, bağımsızlığın ve cesaretin sembolü Asterixi, Delacroix'nın eserindeki figürlerin yerine resmetmiştir. Çalışma incelendiğinde Asterix' in yakın arkadaşı olan Oburix her serüvende olmaya hazır yapısı ile arkadaşlarını bu özgürlük macerasında desteğini göstermiştir. Delacroix'nın eserini parodi sanatı ile yeniden üreten Uderzo, Asterix'in karakterinin ortaya çıkışının 50. Yıl dönümünde Asterix'in direniş, korkusuz, net ve gülünçlüğü bir simgesi olduğunu ifade etti (Arıkan, 2016).

2.5. Pastiş ve Parodi Arasındaki Ayrım

Pastiş ve parodi sanatının benzer yanlarının olduğu gibi farklı ve ayırıcı özelliklerinin olduğu iki farklı teknik olarak karşımıza çıkmaktadır. Postmodern etkisinde sanatçılar, yeni bir dünya oluştururken önceki dönemeler de üretilen yapıtlardan, kendi çalışmaları için veri elde etmektedirler. Sanatçılar, orijinal yapıtlardan kimi zaman duruş, kimi zaman görüntü veya da kompozisyon biçimi etkisinde kalmış ve eserlerini pastiş ve parodi kavramı ile üretmişlerdir. Bu kavramdan yola çıkarak taklit edilen veya da öykünülen yeni yapıtlar orijinal eserin etkisinde ortaya çıkmaktadır. Pastiş (öykünme) ve parodi (yansılama) terimleri 'metinlerarasılık' olarak tabir edilebilir. Yöntem olarak benzeyen bu iki terim hedefleri doğrultusunda değişiklik göstermektedir. Hedefleri konusunda değişiklik göstermeleri, orijinal yapıtı taklit etme yöntemlerindeki farklılıklar sebep olmaktadır. Parodi kavramı alaycı ve gülünçtür, pastiş kavramı ise orijinal eser güldürmeyi hedeflemediği sürece ciddi olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu iki kavrama göre Parodi sanatı daha ön plandadır ve parodi anlayışı ile fazlaca çalışmalar yapılmıştır. Bundan dolayı çoğunlukla bu iki terimi karıştırılmakta ve pastiş sanatı tam olarak bilinmemektedir. Nedeni şu ki pastiş anlayışı ile oluşturulan çalışmalar orijinal eserlerden tümüyle koparılmazlar, yeniden oluşturulan yapıtlarda uygulanan yöntemlerde farklılıklar olsa da neredeyse orijinal yapıta yakın çalışmalardan oluşur (Vardar, 2019).

“Pastiş de parodi gibi kendine özgü ya da benzersiz ‘nev-i şahsına münhasır’ bir üslup, linguistik bir mask, ölü bir dilde yapılan ölü bir konuşmadır. Ancak pastiş de parodinin gizli amaçları yoktur, alaycı güdülere kopartılmıştır, gülme duygusundan ve geçici bir süre için kullandığımız anormal dilin altında sağlıklı bir dilbilimsel normalliğin hala varolduğu konusunda herhangi bir kanıdan yoksun, nötr bir uygulamadır. Bu nedenle pastiş boş bir parodi, kör bir heykeldir” (Jameson, 1994,ss.46; akt: Demir, 2022).

Parodi sanatı mizah ve güldürme amacı olsa saygın ve yctilmiş bir sanattır. Zira hem beslendiği yapıtın beklentilerin üzerine çıkma hem de fazla anlam düzeylerinin önemini gerçekleştirerek belli bir seviyeye çıkarmak gerektirir. Pastiş sanatı özgün eserden bir veya daha fazla esinlenerek üretilmesi, parodi sanatı ise esinlenerek alaya arak glnluk oluşturmasıdır (Vardar, 2019).

BÖLÜM 3

3. YÖNTEM

3.1. Araştırmanın Modeli

Yapılan araştırmalarda elde edilmek istenen bilgiler detaylı inceleme yapılarak ayrıntılı bir şekilde bilgilerin toplanması ve bu bilgiler bir arada toplanarak yeni bir bütün meydana gelmesi doküman/metin analizi olarak adlandırılmıştır (Creswell, 2012). Bu çalışmada Nitel araştırma yönteminden veri analiz yöntemi ve betimsel analiz kullanılarak resim ve metinler incelenerek karşılaştırılma yapılacaktır.

Literatür Tarama yapılırken sanatın tarihsel süreci ve Sanat eleştirisi kurallarına göre inceleme yapılması ve eser karşılaştırılması yapılarak bulunan veriler veri toplama aracı olarak kullanılmıştır. Bu çalışmada eser analizi yapılırken betimleme, çözümlene ve yorumlama yapılmıştır. Elde edilen veriler ise çalışmanın bulgular kısmında yer almıştır. Yapılan araştırmada incelenen resimler arasında benzer ve farklılıklar yapı ve biçim özellikleri belirlenmiştir, elde toplanan veriler betimleyici anlatımlarla analiz edilmiştir. Bu araştırmada tespit edilen ve toplanan veriler araştırma için önemli bir yere sahiptir (Şenol, 2016).

Betimsel içerik analizinde, öncelikle araştırılan çalışmaların hedeflerin, esasına, neticesine ve önerilerine ait incelemelerde nitel analiz tutumuna uygun olarak, kodlar oluşturup, bu kodlara elverişli temalandırma/kategorilendirme tekniğinin kullanılması, betimsel içerik analizi araştırmalarda nitelik açısından verimlilik kazandıracaktır (Eser, 2021).

Sanat eğitimi alan öğrencilerin görüşlerinin alınması ile ilgili amacıyla hazırlanacak ‘yarı yapılandırılmış’ görüşme formundan toplanan verilerin betimsel analiz yöntemi ile yorumlanacaktır. Betimsel analiz yönteminde toplanan veriler görüşülen bireylerden değişime uğramadan alıntı yapılarak çalışmada yer verilecektir, birden fazla kişilerin bir soruya farklı cevapların vermesi ve düşüncelerin alınmasından oluşmaktadır (Çakır, 2019).

Bu çalışmada, yarı yapılandırılmış görüşme tekniği kullanılmıştır. Bu görüşme tekniği diğer görüşme tekniklerine göre daha esnek olabilen bir araştırma yönteminde araştırmacı önceden hazırlamış olduğu sorular için bir görüşme formu hazırlar, bu sorular görüşmenin akışına göre değişiklikler yapılarak yeni sorular eklenebilmektedir ve ya da bir soru içerisinde başka soruların cevapları da verilebilmektedir (Türnüklü, 2000).

Bu araştırmada kavramsal çerçeve kısmında; konu ile ilgili kaynak kitaplar, veri toplama, tez, makale, sanat dergileri, gazeteler, kataloglar, ansiklopediler, internet ve arşivlerin taranması ile yapılacaktır. Bu araştırmada nitel araştırma olan kaynak tarama yöntemi kullanılacaktır. Nitel araştırma yöntemlerinin kurallarına uyularak güvenilirliği olan kaynaklar kullanılacaktır.

Bu araştırmanın ikinci kısmında ise; betimsel analiz olan nitel bir çalışmadır. Sanat eğitimi alan öğrencilerin görüşlerinin alınması amacıyla hazırlanan görüşme formu ile yarı yapılandırılmış bir çalışmadır.

3.2. Araştırmanın Evreni ve Örneklemi

Bu çalışmanın evreni, 2023-2024 öğretim yılı Konya Necmettin Erbakan Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakóltesi Resim Ana Bilim dalında öğrenim gören 15 öğrenciden oluşmaktadır. Bu çalışmada grubu oluşturulurken ulaşılabilirlik esasına dayalı seçilmiştir (Aypay, 2011) .

3.3. Verilerin Toplanması

Bu araştırma; konu ile ilgili kaynak kitaplar, veri toplama, tez, makale, sanat dergileri, gazeteler, kataloglar, ansiklopediler, internet ve arşivlerin taranması ile yapılacaktır. Araştırmada incelenecek olan eserler kitap, dergi, ansiklopedi ve internet üzerinden elde edilecektir.

Sanat eğitimi alan öğrencilerin, sanat kişiliklerini oluştururken çağdaş sanat yaklaşımlarını kullanım durumlarını incelemek ve post-modern sanat etkisi ile karşımıza çıkan temellük sanatının alt dallarından olan pastiş ve parodi kavramları hakkında düşüncelerinin alınmasına yönelik bir değerlendirme yapabilmek amacıyla, verilerin toplanmasında görüşme yöntemi benimsenmiştir. 2023-2024 öğretim yılı Konya Necmettin Erbakan Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakóltesi Resim Ana Bilim dalında öğrenim gören 9 lisans öğrencisi, 6 yüksek lisans öğrencisi ile toplamda 15 öğrenci ile görüşülmesinden oluşmuştur.

3.4. Verilerin Analizi

Bu araştırmada ilk aşamada betimleyici araştırma yöntemlerinden literatür ve veri analizi yöntemi kullanılmıştır. Bulunan veriler doğrultusunda elde edilen verilerin makale, kitap, tez vs. çalışmaların karşılaştırılması yapılarak ortak bilgi üzerine yoğunlaştırılmıştır. Veriler toplanırken Eser Analiz yöntemleri kullanılmıştır.

Eser analizi 3 temel yöntemde yapılmaktadır bunlar; biçimsel analiz yöntemi, İkonografik analiz yöntemi, İkonolojik analiz yöntemidir.

Biçimsel analiz yöntemi; eserlerin form ve biçim yapısı bakımından incelenmesidir. Bu incelemede Wölfflin'in ilkelerinden oluşan çizgisel-gölgesel; düzlem-derinlik; kapalı form-açık form; çokluk-birlik ve belirlilik-belirsizlik gibi ikilemlerin detaylı incelenmesinden oluşur (Gönülal, 2009).

İkonografik analiz yöntemi; İkonografi sanat eserlerin konuları ve meallerinin anlamları ile ilgilenen bir analiz yöntemidir. Buna dayanarak ikonografik analiz, sanat eserlerini oluşturan form ve biçimlerle, konu ile bir ilişki kurulmasını, görsellerin analiz edilerek hikâye ve bağ bulunmasıdır (Gönülal, 2009).

İkonolojik analiz yöntemi; Resimlerim yapıldığı zaman ve bu zamanın kültürünü ve eserin yapılırken sanatçının bu süreç zarfında psikolojisi, karakteri dikkat edilerek eser analiz edilir (Dağlıoğlu & İnce, 2018).

3.5. Araştırmanın Geçerliliği Ve Güvenirliliği

Araştırılma yapılırken literatür taramasının detaylı yapılması elde edilen verilerin dikkatle incelenmesi ve ortak bir nokta bulunması hedeflenmektedir.

Eser analizi yapılırken güvenilir kaynaklardan elde edilen resimlerin incelenmesi ve inceleme yapılırken eser analizi kurallarına dikkat edilmesi sonucu bulunan veriler ortaya çıkacak uygulamalarla tezin yeni bir ürün olarak tamamlanabileceği düşünülmektedir.

Bu araştırmanın ikinci aşamasında sanat eğitimi alan öğrenciler ile yapılan yarı yapılandırılmış görüşme kayıtları, görüşme esnasında ses kaydına alınmış daha sonra metinlere dönüştürülmüştür. Bu görüşme sonrasında betimsel analiz yöntemi ile incelenmiştir. Araştırma güvenliğini sağlamak amacıyla görüşme ses kaydına alınmış ve yazılı olarak alınan formlar ile cevaplar karşılaştırılmıştır. Görüşme sonrası alınan cevaplarda değiştirme yapılmamış doğrudan aktarılmıştır (Çakır, 2019).

BÖLÜM 4

4. BULGULAR

4.1. Görüşme Yapılan Öğrencilere Ait Kişisel Bilgiler

Sanat eğitimi alan öğrencilerin kodlaması yapılırken sıralı olarak cinsiyetleri ve eğitim kademesinin baş harflerinden oluşturulmuştur. Araştırmaya katılan öğrencilere ait bilgiler Ek 1’de verilmiştir.

Tablo 2. Cinsiyetlerine Göre Katılımcıların Dağılım oranları

Cinsiyet	Sayı
Kadın	11
Erkek	4
Toplam	15

Tablo 1’e göre araştırmaya katılan öğrencilerin 11’ini kadın öğrencilerden, 4’ünüde erkek öğrenciler oluşturmuştur. Araştırmaya toplam 15 lisans ve yüksek lisans öğrencisi katılmıştır. Araştırmaya katılan öğrenciler cinsiyetlerine göre kadın öğrenciler oranlara göre fazlalık göstermektedir.

Tablo 3. Yaşlarına Göre Katılımcıların Dağılımları

Yaş	Sayı
22	3
23	6
24	1
26	3
27	1
40	1
Toplam	15

Tablo 2’de katılımcıların yaş profili sanat eğitimi alan öğrencilerin hangi yaş grubuna uygulandığı hakkında bilgi vermektedir. Araştırmaya katılan öğrencilerin çoğunluk kısmı 20-26 yaş aralığından oluşmaktadır. Bir öğrencinin ise 40 yaşında olduğu görülmektedir.

Tablo 4. Doğum Yerlerine Göre Katılımcıların Dağılımları

Doğum Yeri	Sayı
Malatya	2
Gaziantep	1
Konya	6
Çanakkale	1
Mardin	2
İstanbul	1
Muğla	1
Karaman	1
Toplam	15

Tablo 3'te de anlaşıldığı gibi katılımcılar çeşitli doğum yerlerinden oluşmaktadır. Araştırmada Konya, toplam katılımcı sayısının büyük bir kısmını oluşturarak 6 öğrenci ile öne çıkıyor. Malatya, Mardin ve İstanbul, her biri 2 öğrenci ile eşit sayıda katılımcıya sahiptir. Gaziantep, Çanakkale, Muğla ve Karaman ise, her biri 1 katılımcı gösterilmektedir.

Tablo 5. Öğrencilerin Öğrenim Durumlarına Göre Katılımcıların Dağılımları

Öğrenim Durumu	Sayı
Lisans	9
Yüksek Lisans	6
Toplam	15

Tablo 4'te öğrencilerin öğrenim durumlarına göre katılımcıların dağılımları görülmektedir. Araştırmada toplam 15 kişinin içinde 9 kişi lisans düzeyinde eğitim almıştır. Bu, grup içindeki çoğunluğun lisans düzeyinde eğitim aldığını gösterir. 6 kişi yüksek lisans düzeyinde eğitim almıştır.

4.2. Sanat Eğitimi Alan Öğrencilerin Kullandıkları Araç Gereç ve Materyal Seçimine İlişkin Bilgiler

Sanat eğitimi alan ve araştırmaya katılan öğrencilerin çalışmalarında Akrilik ve Yağlı boya kullanımı ön plana çıkmaktadır. Bunların beraberinde K.Y.L.Ö.3 çalışmaların da seramik, baskı ve dijital gibi farklı malzemelere de yer verdiğini belirtti. K.L.Ö.5 ise farklı doku oluşturmak için sıkıştırılmış mukavva üzerine çalışmalarını yaptığını ve akrilik, yağlı boya yanında sulu boyayı da çalışmalarında kullandığını belirtti. Diğer katılımcılardan farklı olarak K.Y.L.Ö.10 çalışmalarında gravüre yer verdiğini, E.Y.L.Ö.13 çalışmalarında atık malzemelere yer verdiğini, K.L.Ö.11 resimlerini duralit üzerine yaptığını, E.L.Ö.12 ise doku oluşturmak için köpük kullandığını belirtmiştir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin çoğunluğu boya maliyetlerinin çok olması sebebiyle araç gereç ve materyal tercihlerinde karşılaşmış oldukları olumsuz durum olarak belirtmişlerdir (K.L.Ö.2, E.L.Ö.4, K.L.Ö.5, E.L.Ö.12) Katılımcılar normalde yağlı boya kullanmak istediklerini ama hem maliyet açısından pahalı ve geç kurumasından dolayı akrilik boyayı tercih ettiklerini belirtmiştir. K.Y.L.Ö.3 bu durumu şu şekilde ifade etmiştir:

“Olumsuz duruma şöyle, yağlı boyayı çok seviyorum fakat zor kuruyor olması, bunun bir sürece yayılması bir tık olumsuz yansıyabiliyor bana. Süreci uzattığı için çalışmalarımda çok tercih etmiyorum”

Çalışmalarında akrilik boya kullanmayı tercih eden öğrenciler ise boyanın hızlı kurumasından kaynaklı istedikleri etkiyi elde edemedikleri ve çalışmalarının yeterince parlak olmadığını dile getirmişlerdir (K.Y.L.Ö.15). K.L.Ö.11 bu durumu şu şekilde ifade etmiştir:

“Şu ana kadar akrilikle ilerledim. Akrilik biraz çabuk kuruyor ve dağılmasını etkiliyor. Zaman açısından iyi olabiliyor ama çabuk kurması biraz resmin açısından zorluyor. Yağlı boyaya geçmek istedim diye ara denemek istedim. Boyalarım da var ama şey yapamadım. Akrilik boyaya alıştıktan sonra yağlı boya biraz beni zorladı. Zaman açısından O yüzden akrilik boyayı tercih ederim”

Katılımcılar araç gereç ve materyal tercihlerinde karşılaştıkları bir diğer sorun olarak da E.L.Ö.1 ve E.L.Ö.12 boya malzemelerinin yeterince kaliteli olmadığı belirttiler. K.L.Ö.5, K.Y.L.Ö.7 ve K.L.Ö.5 çeşitli boya imkanlarının Türkiye de yeterli miktarda bulunmaması olduğunu belirttiler. K.L.Ö.5 bu durumu şu şekilde ifade etmiştir:

“Olumlu yönleri tabi ki hani birçok olumlu yönü var ama olumsuz olarak söyleyebileceğim şu: Hem maddi anlamda hem de ulaşım anlamı bu sıkıntı yaşıyor. Ya şöyle, istediğimiz boyayı ulaşamıyoruz ülkemizde daha kaliteli ya da verimli bir şekilde hepsine ulaşamıyoruz ancak onun dışında maddi anlamda da zorlayabiliyor. Dıştan geldiğinden dolayı bu gibi olumsuzlukları var bence”

K.Y.L.Ö.7 ise bu durumu bu şekilde ifade etmiştir:

“Olumsuz durumlar. Maddi olarak belki çok fazla nasıl diyeyim pahalılıktan kaynaklı olabilir ya da çok fazla ulaşmamak her istediğimiz markaya ve ithal ürünlerde kullandığımız için boyalarda falan Sorun yaşıyabiliyoruz...”

Katılımcılardan K.L.Ö.2 ve E.Y.L.Ö.13 çalışmalarında atık malzemelere yer verdiğini ve istedikleri zaman istedikleri dokuyu bulma konusunda zorluk yaşadıklarını belirttiler. K.L.Ö.2 bu durumu şu şekilde ifade etmiştir:

“Tekniklerimde asamblaj kullanıyorum. Onlarda atıklara ihtiyacım oluyor. O konuda sıkıntı yaşıyabiliyorum. İstediğim dokuyu bulamadığımda.”

Katılımcılardan K.Y.L.Ö.7, K.L.Ö.8 ve K.L.Ö.9 ise atölye ortamı olmadığı takdirde çalışmalarını üretmekte zorluk yaşadıklarını dile getirdiler. K.Y.L.Ö.7 ise bu durumu şu şekilde ifade etmiştir:

“Atölye noktasında tabii ki yani evde yaptığımız çalışmalarda o ortamın tam anlamıyla oluşmaması bir atölye ortamı isteyebiliyor. Birbirimizden yeri geliyor faydalanabiliyoruz, birbirimizi izleyebiliyoruz. Yaptığımız çalışmalarda o yüzden atölye ortamının bence gerekliliği var. Bazen kısıtlı kalabiliyor çok darbe ortamsa ya da işte istediğimiz kadar alına sahip değilsek ve birden fazla kişi çalışmaya kalktıysa o konuda birazcık böyle ufak tefek sorunlar olabiliyor”

Araştırmaya katılan öğrencilerin büyük çoğunluğu araç ve gereç seçimini resimsel bir ifade aracı olarak tanımlamışlardır (E.L.Ö.1, K.L.Ö.2, E.L.Ö.4, K.L.Ö.5, K.L.Ö.6, K.L.Ö.8,

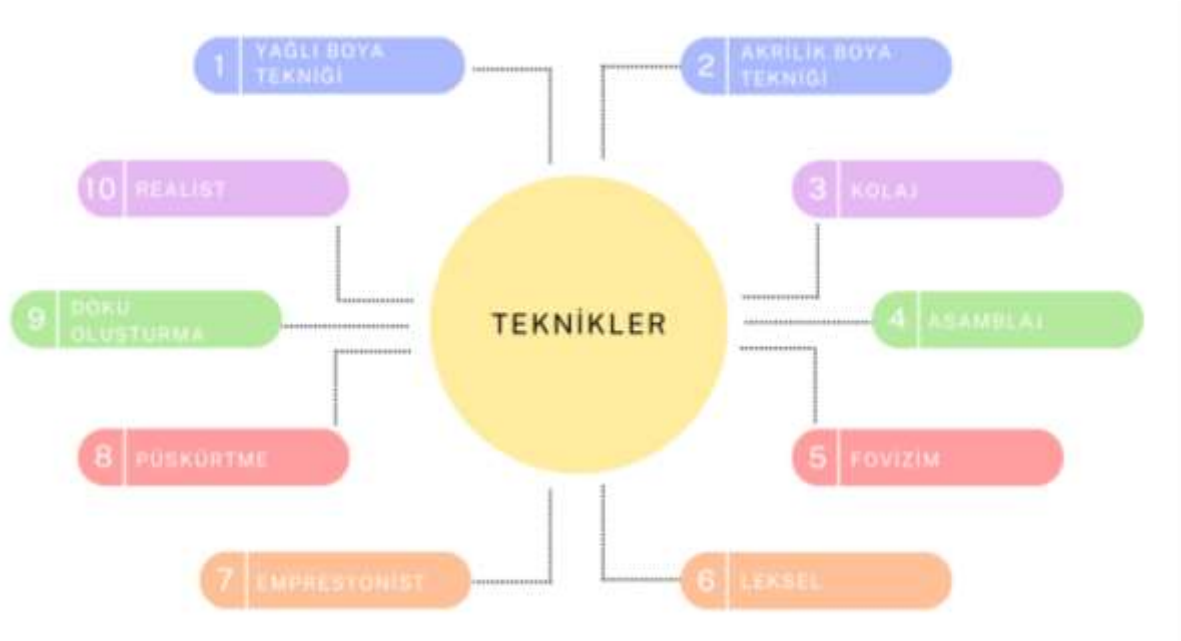
K.L.Ö.9, K.Y.L.Ö.10, K.L.Ö.11, E.Y.L.Ö.13, K.Y.L.Ö.15). Öğrencilerin geri kalanı ise plastik bir öge olarak tanımlamışlardır (K.Y.L.Ö.3, K.Y.L.Ö.7 E.L.Ö.12, K.Y.L.Ö.14). Katılımcılardan K.Y.L.Ö.3 resimsel ifade aracını şu şekilde ifade etmiştir:

“Plastik ögeler açısından benim anlatma biçimine hangi boya ya da materyal uygunsu onu tercih ediyorum. Yani ifade etmeye çalıştığım şey, kilde toprakta daha güzel duracaksın ya da onu o şekilde yapmak istiyorsan seramik ürünler çıkarttığımda oluyor. Fakat resimsel olarak düşündüğüm zaman tamamen tekniğime en uygun şeyi tercih ediyorum.”

K.Y.L.Ö.7 ise resimsel ifade aracını şu şekilde ifade etmiştir:

“Yani aslında ben tuvalet üzerine yapıyorum, ama benim için plastik etkenler yani plastik dokular önemli. Çünkü çalışmalarında genelde böyle lekesele daha böyle renklerin yoğun olduğu canlı olduğu çalışmalar yapıyorum. Çok realist değil de daha böyle rahat soyutlamacı bir tarzım olduğu için plastik dokular önemli”

Tablo 6: Eserlerinde kullanılan teknikler

Araştırmaya katılan öğrenciler kullandıkları teknikler sorulduğunda karşımıza 10 farklı teknik çıkmaktadır. Çoğunluk olarak akrilik boya tekniği kullanılmaktadır, öğrenciler farklı

doku, çizgi ve leke tekniklerini kullandıklarını belirtmektedirler. Katılımcılardan K.Y.L.Ö.3 Fovizm etkisinde, K.L.Ö.5 ise Empresyonist etkisinde portre çalışmaları yaptığını, K.Y.L.Ö.7 ise hem fovizm hem de empresyonist etkisinde çalışmalarını oluşturduğunu belirtti:

“Daha çok aslında empresyonist diyebiliriz ama böyle fovizm etkileri var Çalışmalarında kat kat boya atmaları yapabiliyorum. Ya da çok fazla renkleri karıştırmadan olduğu gibi o çiğ ham haliyle kullandığım zamanlar olabiliyor. O yüzden fovizme benzetiyorum. Çok fazla perspektif noktasında ya da oran orantı noktasında değil de daha lekeli, daha plastik açıdan güzel gelmesine önem veriyorum. Çalışmalarını o yüzden böyle bir tık empresyonist hem de fovizm diyebilirim.”

Katılımcılardan K.Y.L.Ö.3 ise bu durumu şu şekilde ifade etmiştir:

“Fovizm akımının dan çok etkileniyorum lekesel çalışıyorum renklerin Canlı kalmasını önemsiyorum. Hani kaynaştırmaktan ziyade fovizmlerin yaptığı gibi hani o tüpten çıkmış O ham rengi sürüp farklı renk arayışlarına girmeyi seviyorum. Ben lekesel çalışarak o tarz resimler yapıyorum.”

Katılımcılardan K.L.Ö.6, K.Y.L.Ö.10 ve E.Y.L.Ö.13 eserlerini üretirken gerçeğe yakın yani realist tarzda çalışmaları oluşturduklarını belirttiler.

Katılımcılara seçmiş oldukları tekniklerin çevresel şartların etkisi sorulduğunda büyük bir çoğunluğu çevresel şartların etkisinin önemli olduğunu, tekniklerini seçerken bu etkiler doğrultusunda eserlerini ürettiklerini belirttiler (K.L.Ö.2, E.L.Ö.4, K.L.Ö.5, K.L.Ö.6, K.Y.L.Ö.7, K.L.Ö.8, K.Y.L.Ö.10, E.L.Ö.12, E.Y.L.Ö.13, K.Y.L.Ö.14). K.Y.L.Ö.7 bu durumu şu şekilde ifade etmiştir:

“Çevresel şartlar beğendiğim sanatçılar, eserleri bunlar beni etkiledi. Araştırmalarım doğrultusunda ya da etrafımda gördüğün diğer sanatçı arkadaşlarımda çalışmalarında ne tarz üslupta resimler yaptığı, bana daha çok uydu ya da yeteneğimin nereye evirdiğin de daha güzel çalışmaların çıkacağını gözden geçirdim ve çalışmalarımı ortaya koymaya başladım.”

Katılımcılardan E.Y.L.Ö.13 ise bu durumu şu şekilde ifade etmiştir:

“Toplumun resimden anlayışı gerçeklik toplum bu acıdan etkiliyor. Toplum baktığı resimde bir gerçeklik görmek istiyor.4 senedir çağdaş sanat dersi aldık bir kavramsal sanatı anlaya bilmek için bir eğitim gerekiyor ama toplumdaki kişileri sanata yaklaştırmak istiyorsak onların anladığı gerçeklik ile hitap etmeliyiz”

Katılımcılardan K.Y.L.Ö.10 ve K.Y.L.Ö.14 teknolojinin gelişmesi ile teknik seçeneklerinin arttığını ve çağın getirdiği dijital ve yapay zekânın tekniklerini seçerken etkisinin olduğunu belirtmiştir. Katılımcılardan E.L.Ö.1 ve K.Y.L.Ö.3 ise çevresel etkilerden ziyade kendi estetik zevklerinin ön planda olduklarını belirttiler. K.Y.L.Ö.3 bu durumu şu şekilde ifade etmiştir:

“Tekniğe yönlendiren şeyi tamamen kendi estetik zevkim ön planda çünkü birçok araştırma yapıyorum, okuyorum. Ressamların çalışmalarını gözlemliyorum fakat kendimi en yakın hissettiğim ve kendime en uygun olduğunu düşündüğüm akım fovizm oldu. Yani yaptığım eserler aslında bir bağlamda onların eserlerine benziyordu bundan dolayı karara varabildim. Yoksa ben fovizm akımında üretmek istiyordum deyip onları öykünerek bir şeyler üretmedim. Sonrasında böyle olduğuna karar verdim, anladım.”

Katılımcıların çoğunluğu grup çalışmalarına imkân veren sanatsal ifade araçlarını çalışmalarında kullanmadıklarını belirtmişlerdir (E.L.Ö.1, E.L.Ö.4, K.L.Ö.6, K.Y.L.Ö.7, K.L.Ö.11, E.L.Ö.12, K.Y.L.Ö.14, K.Y.L.Ö.15). Öğrencilerin performans sanatları ve sanat araştırmalarını uygulamada zorluk yaşadıkları, okul şartlarının bu tür sanatsal ifade araçları için uygun olmadığını belirtmişlerdir. Öğrencilerin belirli sanatsal ifade biçimlerini öğrenme ve deneme şansı bulamadıkları özellikle performans sanatları gibi grup çalışmalarını içeren disiplinleri uygulama imkanlarının olmadığını belirttiler. Katılımcılardan K.L.Ö.2, K.L.Ö.5 ve E.Y.L.Ö.13 grup çalışması olarak duvar resmi yaptıklarını belirtmişlerdir. K.Y.L.Ö.3 ise Arazi sanatı yaptığını ve bunu videoya alarak video art yaptığını belirtmiştir. K.Y.L.Ö.7 ise atık malzemeleri kullanarak ekolojik sanat yaptığını belirtmiştir.

Katılımcıların büyük çoğunluğu güncel teknik ve malzemelerin kullanımıyla ilgili çalışmalarında teknoloji etkisinde tablet ve yapay zekâ kullanarak çizimlerin eskizlerini oluşturduklarını ve grafik, illüstrasyon tarzı çizimler yaptıklarını belirttiler (E.L.Ö.1, K.L.Ö.2, E.L.Ö.4, K.L.Ö.6, K.Y.L.Ö.10, E.L.Ö.12, K.Y.L.Ö.14, K.Y.L.Ö.15). Katılımcılardan bazıları

ise güncel teknik etkisinde kolaj tekniklerini eserlerinde kullanmayı tercih etdiklerini belirttiler (K.L.Ö.5, K.Y.L.Ö.7, K.L.Ö.11). Katılımcılardan K.Y.L.Ö.7 bu durumu şu şekilde ifade etmiştir:

“Kolaj çok severim, hatta böyle bir ara bayağı böyle biriktirdiğim, beğendiğim renk tonları olsun biçimleri falan beğendiğim kağıtları biriktirirdim. Resimlerime dahil etmeyi seviyorum. Orada bir yüzey oluşturmasını ve o yüzden üzerine tekrar boya ekleyerek oradan bir plastik değer kazanmayı seviyorum. O yüzden tuvallerimi eklediğim zamanlar oluyor...”

Katılımcılardan E.Y.L.Ö.13 ise çalışmalarında güncel teknik kullanmayı tercih etmediğini şu şekilde ifade etmiştir:

“Ders kapsamlı olduğu zaman yapıyorum, kavramsal sanatın beğendiğim yönleri de var. Şu anda kendimi. Onu yapabilecek bir bilgiye sahip olmadığını düşünüyorum. Yani yaptığım zaman karşılığım da bulunmayacağını düşünüyorum”

Katılımcıların büyük çoğunluğu dijital ve teknolojiyi çalışmalarının tasarım aşamasında yer verdiklerini, böylelikle tasarım aşamasının hızlandığını, programlar kullanarak kısa yoldan birden fazla tasarım yapabildiklerini ve böylelikle en çok içlerine sinen tasarımlara en kısa sürede ulaşabildiklerini belirttiler (E.L.Ö.1, K.L.Ö.2, K.Y.L.Ö.3, E.L.Ö.4, K.L.Ö.5, K.L.Ö.6, K.Y.L.Ö.7, K.L.Ö.8, K.Y.L.Ö.10, K.L.Ö.11, E.L.Ö.12, E.Y.L.Ö.13, K.Y.L.Ö.14, K.Y.L.Ö.15). Katılımcılardan E.Y.L.Ö.13bu durumu şu şekilde ifade etmiştir:

“Dijitale yer veriyorum tablette çizim yapıyorum yine realist tarzda çalışıyorum veya da çalışmalarımın eskizlerini alıyorum. İllüstratör tarzı sipariş aldığında tableten yapıyorum mesela şu an bir şiir kitabı için çalışıyorum. Hem çizim aşamasında hem de teknik açısından dijitali çalışmalarımda kullanıyorum.”

Katılımcıların büyük çoğunluğu teknoloji ile sanatın paralel bir doğrultuda birbirini etkilediği teknolojinin gelişmesi ile sanatında farklı boyutlara evrildiğini ve kendini geliştirdiğini ifade etmişlerdir. Katılımcılardan K.L.Ö.5 Teknolojinin günümüzün getirisi olduğunu, çalışmalar üretildikçe yaşadığımız getirilerle beraberinde onu bütünleştirmek

zorunda kalındığını ve bunun isteyerek ve istemeyerek olduğunu ifade etmiştir. Katılımcılardan E.L.Ö.12 ise sanat bakımından daha çok geliştirilebilir bir yapıya sahip olduğunu ve bundan dolayı da tek bir görsel sanatın birkaç yerde farklı tekniklerle çalışıla bilindiğini ve bu konuda daha faydası olduğunu belirtmiştir. Katılımcılardan K.Y.L.Ö.10 ise hazır bulunuşluğun arttığını, yapay zekanın kolay yoldan üretim yaptığını bundan dolayı da sanatın hazır olanı kullanmaya başladığını ifade etmiştir. Katılımcılardan K.Y.L.Ö.3 ise bu durumu şu şekilde ifade etmiştir:

“Baktığımızda kesinlikle var. Refik Anadol şu an dünya tanıyor ve bu kadar ünlüye teknoloji sayesinde aslında yapay zekadan ve onun yaptığı resimlerden bahsedebiliyorsak, yapay zekanın ve teknolojinin sayesinde. Çok eski dönemlerde fotoğrafın icadıyla sanat belli bir yere evrilmiş günümüzde şu an yapay zekâları konuşuyoruz fakat öncesinde fotoğrafın icadını konuşuyorlardı, yine etkilemiş sanatı”

Katılımcılardan K.Y.L.Ö.7 ise teknoloji ve sanatın bağıını şu şekilde ifade etmiştir:

“Özellikle günümüzde bence teknolojinin de ilerlemesiyle ve. Çok yönlü olmasıyla birlikte sanat alanında da çok büyük gelişmelere yol açtığını düşünüyorum. Özellikle performans sanatı, video enstalasyon gibi alanlarda çok yoğun bir şekilde teknolojinin ve video görsellerinin kullanıldığını görüyoruz. Dijital sanat da bunlardan biri zaman açısından bize süre kazandırıyor, bence daha kolay. Eskiz yapabiliyoruz ya da çalışmamız daha hızlandırabiliyoruz o açıdan bence güzel bir alan diye düşünüyorum.”

Katılımcılardan E.Y.L.Ö.13 ise teknoloji ve sanatın bağıını şu şekilde ifade etmiştir:

“Paralel bir şekilde ilerlediğini düşünüyorum. Klasik dönemde bile perspektifin bulunması o dönemin fizik kurallarına göre buluşların icatların ortaya çıkması ile başlıyor o dönem bize göre çok geri ama kendi dönemine bilimle beraber ilerliyor gününüzde de öyle sanatçı toplumu nabzını tuta bilecekse teknolojiyi bilmesi tanınması gerekmektedir”

4.3. Sanat Eğitimi Alan Öğrencilerin Çağdaş Sanat Yaklaşımlarını Kullanım

Durumlarına Dair Bilgiler

Sanat eğitimi alan lisans ve yüksek lisans öğrencilere Post-modernizm 'in sanatsal anlamda Modernizm ilişkisi hakkında sanatın birbirleriyle bağlantılı olduğunu bütün sanat akımları birbirleriyle bağlantılı olarak ilişkili olarak ortaya çıktığını, akımların birbirinin bazı yerlerini eleştirirken bazı noktalarını da içine aldığını, beğendiği noktaları sürdürmeye ama eksik gördüğü noktaları değiştirmeye çalıştığını modern sanatın ve Postmodern sanatında böyle bir etkisi olduğunu belirtmişlerdir. Katılımcılardan E.L.Ö.12 modernizm eserleri ve akımları geçmiş dönemin anlayabileceği bir yapı olduğunu ve Post modernizmdeki değişiklikler sayesinde o eseri günümüz çağına uygun bir şekilde anlatmaya çalıştığını ifade etmiştir. Katılımcılardan K.Y.L.Ö.3 ise Modern sanatın insanların duygu ve düşüncelerini ifade edebildikleri dönem olduğunu Rönesans'tan sonra o kilise baskısından kurtulup sadece kendi zevkleri için ne anlatmak ne yansıtmak istiyorlarsa özgürce onları yansıtabildiklerini ve postmodernizmde sanat eserlerinin estetik kaygılardan bir tık arındırıldığını, şekil ve biçimden çok artık sanatçıların sanat eserindeki fikre ve arka plandaki fikre yöneldiğini ifade etmiştir. Katılımcılardan K.Y.L.Ö.7 ise bu durumu şu şekilde ifade etmiştir:

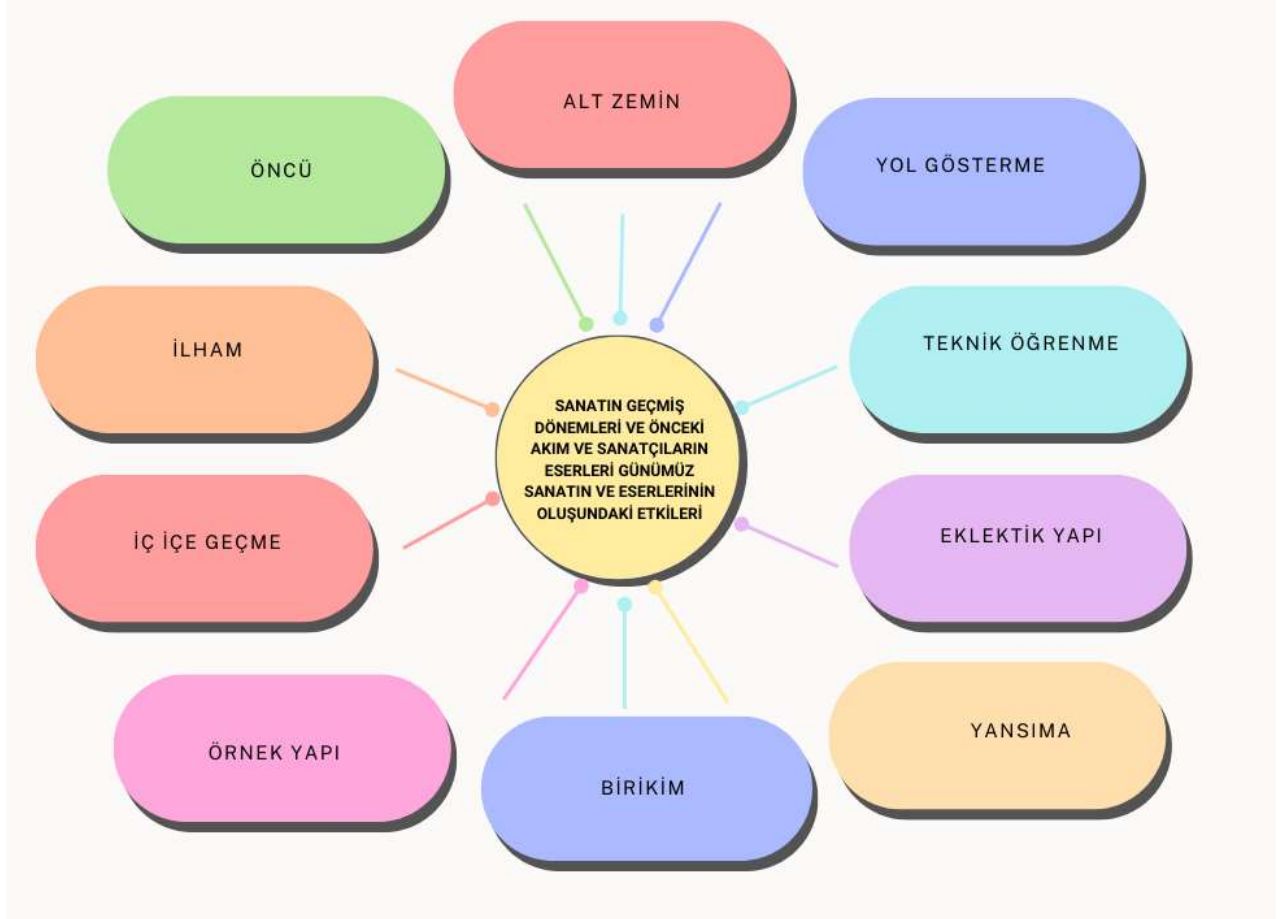
“Aslında her akım birbirinin eleştirirken bazı noktalarını da içine almış, beğendiği noktaları sürdürmeye devam etmiş ama eksik gördüğü yerleri de değiştirmeye çalışmış modern sanat ve Postmodern sanatta da böyle bir etkenin olduğunu düşünüyorum. İnsanlar bir yüzey üzerine resim yaparken bir beğeni alkış ihtiyacı hissederken bir tık daha rahatlamış bu algı ama yine günümüzde bence Postmodern çalışmalarda da böyle bir estetik kaygı ya da izleyicide ne gibi etkiler uyandırıyor gibi sadece estetik kavramının kalkmaktan ziyade farklı bir biçime girdiğini düşünüyorum O yüzden bence birbirini tekrar ediyor. Modern ve Postmodern sanat arasında bir etkileşim var. İkisini birbirinden ayırmamalıyız bence “

Katılımcılardan K.Y.L.Ö.15 ise bu durumu şu şekilde ifade etmiştir:

“Modern sanat, geleneksel sanatın kurallarını sorgulamış ve yeni ifade biçimleri aramıştır. Postmodern sanat ise modern sanatın ardından ortaya çıkmıştır ve modern sanatın bazı özelliklerini devam ettirmiştir. Her iki akım da geleneksel sanatın sınırlarını zorlamış, farklı teknikler ve malzemeler kullanmıştır. Ancak Postmodern sanat, modern sanattan farklı olarak ironi,

alıntılar ve referanslar gibi öğeleri daha sık kullanmıştır. Ayrıca, Postmodern sanat genellikle çoklu anlamlara sahip eserler üretir ve izleyiciyi daha fazla katılıma teşvik etmiştir yani, Postmodern sanat modern sanatın bir devamı gibi düşünülebilir, ancak kendi benzersiz özellikleriyle ayrılır.”

Tablo 7: Günümüz Sanatın ve Eserlerinin Oluşundaki Etkileri

Katılımcılar sanatın geçmiş dönemleri ve önceki akım ve sanatçıların eserleri günümüz sanatın ve eserlerinin oluşundaki etkileri için 10 temel başlık ön plana çıkmıştır. Bu başlıklar Alt zemin, Yol gösterme, Teknik öğrenme, Eklektik yapı, Yansıma, Birikim, Örnek yapı, İç içe geçme, İlham ve Öncü'den oluşmaktadır. Katılımcılardan E.L.Ö.1 Günümüz sanatçılarının geçmiş sanatçılardan ve akımlardan teknik öğrenme ve yol gösterme biçiminde faydalandıklarını belirtmiştir. Yine katılımcılardan K.L.Ö.2 ise sanatçı ve eserlerin günümüze ışık tuttuğunu ve yeni dönem sanatçılara yol gösterdiğini belirtmiştir. Katılımcılardan K.Y.L.Ö.3 ise bu durumu şu şekilde ifade etmiştir:

“Şu anki sanatın oluşumunda tabi ki de etkili. Yani bunlar aslında birikerek, eklenerek ilerleyen bir süreç Modern sanatı konuştuğumuz zaman

evet özgür olacaklar, istediklerini yansıtacaklar diyoruz. Fakat bunun ilk örneğini Rönesans'ta Michelangelo Sistina Şapeli tavanının 'da görüyoruz. Evet, kilisenin sipariş ettiği bir resim vardı. Fakat oradaki figürler onun özgün figürleriydi. Orada bir özgürlük yakalamıştı ve sonrasında modern sanatta bunun bütünleştiğini görüyoruz. Modern sanatın içinde yer Marcel Duchamp'ın pisuvar eserini çağdaş sanatta konumlandırabiliyoruz. Anlamlandırabiliyoruz ve onun yapıldığı dönem modern sanattı. Yani aslında sonraki süreçleri çok fazla etkili oluyor.”

Katılımcılardan E.L.Ö.4 ise sanatın geçmiş dönemleri ve önceki akım ve sanatçıların eserleri günümüz sanatın ve eserlerinin oluşundaki etkileri için her dönemin sanatçısı ve kendinden önceki dönemlere yeni bir şeyler öğrettiğini ifade etmiştir ve bunların hepsinin birebir içerleyip birer yansımaları yapıldığını belirtmiştir. Katılımcılardan K.L.Ö.5 ise günümüze gelene kadar birçok teknik ve tarzın deneniş olduğunu ve bu tatlardan faydalanarak çalışmaların oluşturabildiğini ve örnek olduğunu bundan kaynaklı da etkisinin büyük olduğunu ifade etmiştir. Katılımcılardan K.L.Ö.6 ise sanat kavramının genişlediğini belirtmiştir. K.Y.L.Ö.7 ise bu durumu şu şekilde ifade etmiştir:

“Özellikle birbirinden etkilenen sanatçılara rastlıyoruz mesela Picasso'nun kendinden çok önceki dönemlerde gördüğü realist tarzdaki çalışmaları kendi çalışmalarına dönüştürdü çalışmaları var. Birçok eskizi var, bunlara baktığımızda aslında birbirlerinden feyz aldıklarını etkilendiklerini ya da şu an çok güncel bir sanatın, bir eserin çok geçmişten bir eseri aslında dem vurduğunu görebiliyoruz. Bu da geçmiş ve gelecek. Bugün arasında aslında bir bağ oluşturuyor. O yüzden bence çok önemli. Sanatın geçmişi ve güncel halini böyle iç içe koymak önemli.”

Katılımcılardan K.L.Ö.9 ise Remrad ışıklarını, Van Gogh'un çizgilerini günümüzde halan kullanıldığını, sanatçıların esinlenerek ortaya eser koyduklarını ve kendi görsel zekâsı yanında geçmiş sanatında günümüzde etkili olduğunu belirtmiştir. Katılımcılardan K.L.Ö.11 ise Pablo Picasso'yu örnek göstererek, kübist sanatçının eskiden empresyonist bir sanatçı olduğunu ve kübizme bakıldığında çok anlamsız bir sanat olarak akıllara geldiğini ama sonradan sanatçının getirmiş olduğu bu akımın şimdiki sanatçılara da öncü olduğunu belirtmiştir. E.L.Ö.12 ise her şeyin tecrübe olduğunu, yani görünen ve belleğe giren her bir eser

ve nesnenin gelecekte bir sanatın alt bir zemini olduğunu belirtmiştir. Katılımcılardan E.Y.L.Ö.13 ise bu durumu şu şekilde ifade etmiştir:

“Bir sanatçı, bir öğreti gibi düşünelim. Yani geçmişin Var olan birikimi hiçe sayamayız. Mesela Yunan mitolojisinden hala beslendiklerini görüyoruz. Onun için yani günümüz sanatı geçmişten beslenmiştir ve bu doğal ve olması gereken bir şeydir yani şöyle düşünelim hiçbir akım bir anda mantar gibi ürememiştir belli süreç içerisinde meydana gelmiştir bu süreci devam ettirmesi için önceki dönemi takip etmesi gerekmektedir.”

Katılımcılardan K.Y.L.Ö.15 ise bu durumu şu şekilde ifade etmiştir:

“Sanatın geçmiş dönemleri, günümüz eserlerinin yaratımında büyük bir etkiye sahiptir. Önceki akımlar ve sanatçılar, yeni nesil sanatçılar için bir ilham kaynağı olmuştur. Geçmiş dönemlerin sanat eserleri, teknikler, temalar ve estetik anlayışlar üzerinde derin bir etki bırakmıştır. Günümüz sanatçıları, bu mirası alıp kendi yaratıcı vizyonlarıyla harmanlayarak benzersiz eserler ortaya çıkarabilir. Sanat, sürekli bir döngüdür ve geçmişin sanatını anlamak, günümüzdeki sanatı daha iyi kavramamıza yardımcı olur.”

Katılımcıların tamamına yakın Çağdaş sanatı günümüzü yansıtan sanat anlayışının günümüz sanatında yeterince yer verildiğini düşündüklerini ifade ettiler. Katılımcılardan E.L.Ö.1 sanatçılar daha çok gerçekliğin dışına çıktığını belirtmiştir. K.L.Ö.2 ise çağdaş sanatın güncel konulardan etkilenmesini ve teknolojinin etkisinde kendini geliştirdiğini belirtmiştir, aynı şekilde K.Y.L.Ö.3 de sanatçının küresel ısınma, savaş, yıkımlar, göçmenlerin zor durumları, doğayla alakalı doğanın tahribiyle alakalı kötü durumlar gibi insanlığın yaşadığı tüm günümüz sorunlarından beslendiklerini belirtmiştir. Katılımcılardan K.Y.L.Ö.7 ise bu durumu şu şekilde ifade etmiştir:

“Yani şöyle söyleyebilirim, sanat alanında özellikle resim sanatı alanında her ne kadar kaynaklarda bazı kaynaklarda çok net tabirlere rastlasak da sanat çok fazla işte sanat budur diyebileceğimiz bir noktada değil. Bence her dönem farklı bir görüntüye farklı bir algıya büründüğünü

düşünüyorum ve her sanatçının her izleyicinin de sanatı farklı ifade ettiğini düşünüyorum. O yüzden çağdaş sanatta da aynı şekilde bir bakış açısı var. Bence insanlar bazı çalışmalarını benimserken bazı çalışmalarını benimseyemeyebiliyor. Çok farklı geliyor ama biz onu bu sanat eseri değildir diye de nitelendiremiyoruz. Çünkü çok geniş bir kapsam var. Sanatın çağımızı ne derece karşılıyor? Çağımızdaki o yapıyla ne kadar uyumlu dersek? bu konuda da bence net bir tabir kuramayız. Yani her insana göre değişiyor ama. Ben genel olarak teknolojiyle de uyumlu olmasından kaynaklı yeni çok farklı, mesela performans sanatlarının, yerleştirmelerin, enstalasyon yerleştirmelerinin olduğunu gördüğüm için bence kesinlikle güncele de bir takip var yani bu durumda sanata böyle devşirildiğini düşünüyorum. Çok uzak değil.”

Katılımcılardan K.L.Ö.9 çağdaş sanatı günümüzü yansıtan sanat anlayışının günümüz sanatında çağdaş sanatın günümüzde çok farklı boyutlara gidildiğini ve bazen amaçsız çalışmalar yapıldığını belirtmiştir ve bu çalışmaların kimi zaman kendilerini yaralamaya kadar gittikleri için bir amaç oluşturmadığını ifade etmiştir. Katılımcılardan K.Y.L.Ö.10 ise bu durumu şu şekilde ifade etmiştir:

“Çağdaş sanat zaten bitmeyen, devam eden bir süreç olarak ele aldığımız için günümüzdeki çalışmalarda çağdaş sanata giriyor. Hazır nesne kullanımı artması tanınması, sanattan işlevselliği kaybetse de ya da kaybetmemesi bunun sanatsal olarak rahat bir şekilde sunabilmesidir. Arık daha özgür olmaları geçmişte biraz daha topluma bağlı kalıyorlardı sanatçılar, ama şimdi çağdaş sanatla daha serbest çalışmalar ön planda”

Katılımcılardan K.L.Ö.11 çağdaş sanatı günümüzü yansıtan sanat anlayışının, teknoloji devri olduğunu ve imkanların çoğaldığında dolaylı çağdaş sanatın önemli bir yeri olduğunu ifade etmiştir, Marcel Duchamp'ın yaptığı çalışmalar ve sonrasındaki onun öncülüğünü dengelen çalışmaların şu anki sanat eğitiminde örnek gösterilmesinin önemli olduğunu belirtti. E.L.Ö.12 ise çağdaş sanatı günümüzü yansıtan sanat anlayışının anti estetik kuramına yer verildiğini ve farklı malzemelerin, materyallerin kullanılmasının iyi bir noktaya gidildiğini belirtti. K.Y.L.Ö.14 ise çağdaş sanatı günümüzü yansıtan sanat anlayışının bazen günümüzü yansıttığını bazen de yansıtmadığını ifade etmiştir. Çağdaş sanat olması için bugünün yani

kendi çağdaşlarına benzer nitelikte olduğu takdirde çağdaş olarak nitelendirdiğini belirtmiştir. Katılımcılardan K.Y.L.Ö.15 ise bu durumu şu şekilde ifade etmiştir:

“Bence çağdaş sanat günümüzde oldukça önemli bir yer tutuyor. Sanat dünyası sürekli değişiyor ve çağdaş sanatçılar da bu değişime ayak uyduruyor. Müzeler, galeriler ve sanat etkinlikleri çağdaş sanata daha fazla alan açıyor. Ayrıca, sosyal medya gibi dijital platformlar da çağdaş sanatın yayılmasına ve daha geniş bir kitleye ulaşmasına yardımcı oluyor. Ancak, herkesin sanat anlayışı farklı olduğu için bazı kişiler çağdaş sanata daha az ilgi gösterebilir”

Sanat eğitimi alan öğrencilerin bazıları araştırmalarında veya çalışmalarında günümüz çağdaş sanatçılara ve eserlerine yer verdiklerini belirtmişlerdir. Katılımcılardan K.L.Ö.2 çalışmalarında genelde ASAMBLAJ tekniğine yer verdiğini ve günümüz sanatçısından Deniz Sağdıç'ı takip ettiğini ve etkilendiğini belirtmiştir. Katılımcı bu sanatçıyı tercih etme sebebini şu şekilde ifade etmiştir:

“Atıkları kullandığı için bu konuda bana daha yakın geliyor. Yani bir şeyleri değerlendirebiliyor ve üretebiliyor daha ucu açık bir teknik diyebilirim”

Katılımcılardan K.Y.L.Ö.3 çalışmalarında çağdaş sanatçılara yer verdiğini ama yapamadığını ifade etmiştir. Katılımcı çağdaş sanatçılardan İlhan Koman'ı çok severek takip ettiğini ve Refik Anadolu, Taner Ceylan, Genco Gülan'ın eserlerini araştırdığını belirtmiştir.

Katılımcılardan K.L.Ö.5 ise dijital yakın bir şekilde bir çalışma yapan sanatçıları takip ettiğini ve çağa uygun bir şekilde eserlerini oluşturduğunu ifade etmiştir.

Katılımcılardan K.L.Ö.6 ise şu şekilde ifade etmiştir:

“Çalışmalarında çağdaş eserlere özellikle şu konuda böyle bir ele aldım dediğim bir çalışmam yok. Ben çalışmalarında böyle başladığım hayalimdeki halinden bitiş halinde baktığımda çok farklı etkiler ya da kafamdakinden çok farklı bir sonuca büründüğünü görüyorum ama hiçbir zamanda kasmıyorum. Çağdaş sanatta da rastlantısallık bir rahatlık, özgünlüğün olduğunu düşünürsek o açıdan belki bir benzerlik bulabilirim. Ama özellikle çağdaş sanattan şöyle bir eseri ben de ele aldım diyemem öyle bir. Çalışmam olmadı.”

Katılımcılardan K.Y.L.Ö.10 çağdaş sanatçılara yer verdiğini ifade etmiştir. Katılımcı yapay zekâ desteği ile eserlerini oluşturken Salvador Dali gibi sanatçıların çalışmalarından yararlandığını belirtmiştir. Sanatçıyı tercih etme sebebi olaraktan toplumda yer edinmesi ve beğenilmesi kabul görmesi olarak belirtmiştir. Katılımcılardan E.L.Ö.12 ise günümüz sanatçılara yer verdiğini ve farklı gördüğü dokuları eserlerinde kullandığını ifade etmiştir. Katılımcı sanatçıları tercih etme sebebi olaraktan beğendiğini ve kendi sanat anlayışına bilgi birikimi sağladığını belirtmiştir.

Katılımcılardan E.L.Ö.1, K.L.Ö.9, E.Y.L.Ö.13 ve K.Y.L.Ö.15 çalışmalarında günümüz çağdaş sanatçılara ve eserlerine yer vermediklerini belirtmişlerdir.

4.4. Sanat Eğitimi Alan Öğrencilerin Pastiş ve Kavramlarına Yönelik Görüşlerine Dair Bilgiler

Katılımcılar Postmodern sanat anlayışının içinde olan parodi, pastiş, temellük, gibi yöntemler ile ilgili düşünceler için öğrencilerin görüşleri doğrultusunda 9 adet anahtar kelime ortaya çıkmıştır. Eleştiri ve gülünç 3 adet öğrenci tarafından kullanılırken taklit, eserlerin tanınması, üretim temeli, eklektik, tekrar, duygu yansıması ve sınırları yıkan gibi anahtar kelimeler ise 1 adet öğrenci tarafından kullanılmıştır. Bu soruyu 2 adet öğrenci tarafından cevaplanmamıştır.

Tablo 8: Postmodern Sanat Anlayışı

Anahtar kelimeler	Kişi Sayısı
Eleştiri	3
Gülünç	3
Taklit	1
Eserlerin tanınması	1
Üretim temeli (Alt yapı)	1
Eklektik	1
Tekrar	1
Duygu yansıması	1
Sınırları yıkan	1

Katılımcılardan E.L.Ö.1 Postmodern sanat anlayışının içinde olan parodi, pastiş, temellük, gibi yöntemler ile ilgili parodi sanatı için alaycı bir yapısı olduğunu; pastiş sanatı içinde taklit olduğunu ve sanat eseri olarak görmediğini sanatçıların eserlerinde özgün eserler ortaya koyması gerektiğini belirtti. Katılımcılardan K.L.Ö.2 ise bu tekniklerin kullanması eserlerin ve sanatçıların tanınmasına sebep olduğunu ve pastiş ve parodi gibi terimlerin daha çok dikkat çektiğini belirtmiştir. Katılımcılardan K.Y.L.Ö.3 ise şu şekilde ifade etmiştir:

“Marcel Duchamp bir tane Mona Lisa ile ilgili L.H.O.O.Q. var. Parodi Da Vinci'ye bir gönderme. Aslında orada yaptığı şey Da Vinci'yi eleştirmek değil o dönemin sanat anlayışını bir tık eleştirmekte ve bunu da en iyi Mona Lisa ile yapabiliirdi. Çünkü Mona Lisa'yı insanlara sorarsa hiç bilmeyen yoktur herhalde ya da bir resim örneği verin dersiniz, hepsi Mona Lisa'yı söyleyebilir. Bu kadar tanınmış olan eserin seçmesinin sebebi o aslında bunun üzerinden bir eleştiri yapıyor mesela.”

Katılımcılardan E.L.Ö.4 ise bu terimlerin birer yorum olduğunu ama sanata büyük bir etkisi olmadığını belirtmiştir. Katılımcılardan K.L.Ö.6 ise bu terimlerin önceden kabul edilmezken şimdi ise bu görüşlere bir eğilim olduğunu belirtmiştir. Katılımcılardan K.Y.L.Ö.7 ise şu şekilde ifade etmiştir:

“Pastiş ve parodi ile ilgili birer denemem olmuştu. Bence çok eğlenceli alan yani özellikle parodi güzel bir alan olduğunu düşünüyorum. Özellikle çok farklı bir bakış açısı geliştirmek, herkes tarafından farklı anlamlarla bütünleştirilmiş bir eserin komik yanlarına vurgu yapılması ya da çok farklı bir açıyla tekrardan izleyiciye sunulduğunda onlarda farklı bir etki yaratması belki güldürmesi aslında sanatında eğlenceli yanlarını ön plana çıkarıyor.”

Katılımcılardan K.L.Ö.9 Postmodern sanat anlayışının içinde olan parodi, pastiş, temellük, gibi yöntemler ile ilgili sanata bir katkısı olduğunu ve toplum için farklılıklar olduğunu ifade etmiştir. Hepsinin birbirine zıt olduğunu ama birbirine de bağlantılı olduğunu eklektik olarak ilerlediğini ve sanata faydası olduğunu hepsinin ayrı bir fikir olduğunu belirtmiştir. Katılımcılardan K.Y.L.Ö.10 ise şu şekilde ifade etmiştir:

“Uygun gelmiyor aslında yapılan bir çalışmanın üzerinde öyle o tarz oynamalar yani benim için sanatı aslında bozuyor ya bir nevi oradaki çalışmayı

tekrara düşüyor diyebiliriz hem de orijinalliği kayboluyor. Sanatta çok da yeri olmaması gereken bir nokta aslında”

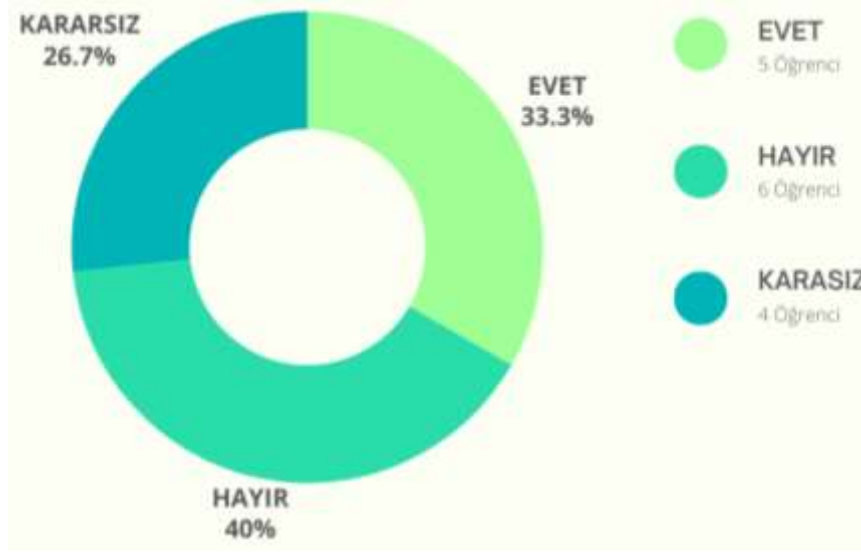
Katılımcılardan K.L.Ö.11 Postmodern sanat anlayışının içinde olan parodi, pastiş, temellük, gibi yöntemler ile ilgili teorik derslerde bu kavramlara yer verildiğini; parodi kavramını gereksiz bulduğunu ve eserin birincil kavramını kaybettiğini bundan kaynaklı olarak sınırlı olması gerektiğini belirtmiştir. Katılımcılardan E.L.Ö.12 ise yapılan her eser veya Pastiş, taşlama gibi çalışmaların bireyin içindeki duygularını yansıttığını sanat için gerekli olduğunu ifade etmiştir. Sanatçının kendi içindekilerini çalışmalara ekleyip esere bir şeyler katmak sanat için faydalı olduğunu belirtmiştir. Katılımcılardan E.Y.L.Ö.13 ise şu şekilde ifade etmiştir:

“Teknikler temel olarak zaten felsefeye dayandığı için bir kavram anlatmak istediği için mesela şiirde hiciv olarak karşımıza çıkıyor. Parodi genelde çok alaycı bir şekilde ele almayabiliyor. Çok konu var: siyaseti, dini, teknolojiyi bu karşılıklı olaraktan da etkili olabiliyor çünkü insanlar gülerekten de bir şeyler öğrenebiliyorlar veyahut da acı gelen bir şey, yumuşatılmış bir şekilde anlatılabiliyordu.”

Katılımcılardan K.Y.L.Ö.14 Postmodern sanat anlayışının içinde olan parodi, pastiş, temellük, gibi yöntemler ile ilgili Leonardo Da Vinci'nin Mona Lisa eserine bıyık çizilmesi güzellik algısını yıkmış ve estetiği bir nevi eleştiri olarak kullandığını belirtmiştir. Katılımcılardan K.Y.L.Ö.15 ise şu şekilde ifade etmiştir:

“Bu unsurlar, geleneksel sanat anlayışını sorgulayan ve mevcut kavramları alaycı bir şekilde ele alan bir yaklaşımdır. Ben, bu unsurların sanata farklı bir derinlik ve katman kazandırdığını düşünüyorum. Parodi ve pastiş, mevcut eserleri taklit ederek veya alaycı bir şekilde yeniden yorumlayarak sanatçının kendi ifadesini ortaya koyar. İroni ise beklenmedik bir şekilde gerçeği ve algıyı sorgulayarak düşündürür. Çift kodlama ise farklı anlamları bir arada sunarak izleyiciyi düşünmeye teşvik eder. Bu unsurlar, sanatın sınırlarını zorlayan ve izleyiciyi etkileyen bir deneyim sunar.”

Tablo 9: Çalışmalarınızda yer veriyor musunuz?

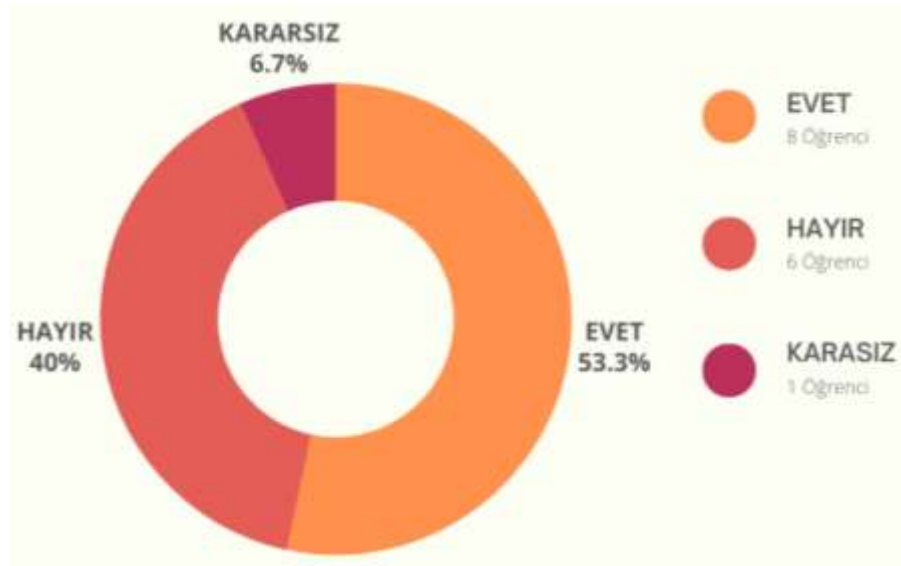
Katılımcılara pastiş ve parodi gibi kavramları kendi çalışmalarında kullanım durumu sorulduğunda. 15 öğrenciden 6'sı yer vermediklerini, 5'i çalışmalarında yer verdiklerini, 4'ü ise fikrini belirtmemiştir. Katılımcılardan K.L.Ö.2 Van Gogh çalışmasını korona zamanında virüsle birleştirmiş ve Van Gogh'a maske çizerek parodisini yaptığını belirtmiştir. Katılımcı bu çalışma ile renk değerlerini ve tekniklerini daha yakın çalışmaya fırsatı bulduğunu, bununda sanat eğitimine katkısı olduğunu belirtmiştir. Katılımcılardan K.L.Ö.5 ise kendi oluşturduğu bir "Koca gözlü kızlar" adlı bir seride Mona Lisa'yı yeniden ürettiğini ve başka çalışmalarında Van Gogh'un çiçeklerini kullandığını belirtmiştir. Katılımcılardan K.Y.L.Ö.7 ise şu şekilde ifade etmiştir:

"Rönesans döneminden Caravaggio eserlerinden birini parodiye çevirmiştim güzel olmuştu. Böyle biraz farklı düşünmeye aslında itiyor seni. Nasıl bir komiklik, nasıl bir mizah yaratabilirim? İçinde olduğu dönemin o yapısı yapılış sürecindeki o algı insanların esere baktığındaki insanlarda bıraktığı etkinin yanında sen farklı bir bakış açısıyla aynı eseri ortaya koyuyorsun. Aslında hem yapılmıştı tekrardan yapıyorsun, bir yandan da mizahi bir yön katıyorsun. O açıdan güzel olmuştu güzel deneyimler kazandırdı"

Katılımcılardan K.Y.L.Ö.15 pastiş ve parodi gibi kavramları kendi çalışmalarında kullanım durumu sorulduğunda ise şu şekilde ifade etmiştir:

“Resim sanatında pastiş ve parodi, mevcut eserleri taklit etme veya alaycı bir şekilde yeniden yorumlama yöntemleridir. Pastiche, bir sanat eserini alıntılanarak veya ona göndermeler yaparak gerçekleştirilen bir taklit veya yeniden yorumlamadır. Bu hem bir saygı duruşu olarak kabul edilebilir hem de o esere bir tür alaycı gönderme olabilir. Parodi ise bir eseri alaycı veya hicivli bir şekilde taklit etme veya yeniden yorumlama yöntemidir. Bu, mevcut eserin anlamını veya tarzını değiştirerek izleyiciye farklı bir perspektif sunar. Bu teknikler, sanatçının yaratıcılığını ve eleştirel düşüncesini sergilemesine olanak tanır. Ben de eserlerimde pastiş ve parodiyi sıklıkla kullanıyorum”

Tablo 10: Pastiche-Parodi Kapsamlı Çalışmaların Sanatsal Etik Buluyor Musunuz?

Katılımcıların Pastiche-Parodi kapsamlı çalışmaların sanatsal etik ve sanatsal kişilik üzerinde etkisi hakkındaki düşünceleri doğrultusunda 15 öğrenciden 8'i etik olduğunu, 6'sı etik bulmadığını, 1 öğrencinin de kararsız olarak belirtmiştir. Katılımcılardan K.L.Ö.2 sanatçının kendi yorumu olduğunu, ileriye dönül olabilmesi için sanatçının taklit yapmamasını, kendinden bir şeyler kattığı takdirde sanat eseri olduğunu belirtmiştir. Katılımcılardan K.Y.L.Ö.3 ise şu şekilde ifade etmiştir:

“Ben sanat olarak ele alıyorum çünkü Kavramsal sanat böyle bir şey, ortada koymak istediğiniz bir fikir varsa ve bunu yansıtabiliyorsanız bu sanat eseri olarak kabul edilebilir kavramsal sanat bağlamında”

Katılımcılardan Pastiş-Parodi kapsamlı çalışmaların sanatsal etik ve sanatsal kişilik üzerinde etkisi hakkındaki düşünceleri doğrultusunda E.L.Ö.4 sanat eseri olarak tanımladığını özellikle parodi sanatının net duruş sergilemesinin etkili olduğunu, pastiş sanatının ise özge olarak yapıldığını belirtmiştir. Katılımcılardan K.L.Ö.5 ise farklı bir boyut katıldığında eser olarak adlandırdığını, var olandan uzaklaştırıp farklı bir yorum katarak orijinale bağlı kalmadığını belirtmiştir. Katılımcılardan K.Y.L.Ö.7 ise şu şekilde ifade etmiştir:

“Bazı sanatçılar bunu kolayca kaçmak gibi görüyor ama bence yapılaş sürecinde bunu yapan pastiş ya da parodi diye çeviren sanatçıların ne düşünerek bunu yaptığı, altında yatan anlamların önemli olduğunu düşünüyorum. Hani basmakalıp bir şekilde bu kolayca kaçmak ya da bir taklit demek bence çok mantıklı değil. Sanatta çok keskin konuşmalar bence çok doğru bir sonuca götürmüyor bizi o yüzden ben öyle olduğunu düşünmüyorum. Bence yapılabilir. Güzel etkilerin çıktığı çalışmaların olduğunda.”

Katılımcılardan Pastiş-Parodi kapsamlı çalışmaların sanatsal etik ve sanatsal kişilik üzerinde etkisi hakkındaki düşünceleri doğrultusunda E.Y.L.Ö.13 sanatçının özgün çalışması olduğu için sanat olarak kabul edilebilir olduğunu, birçok insan tarafından sanat eseri olarak kabul edildiğini belirtmiştir. Katılımcılardan K.Y.L.Ö.15 ise şu şekilde ifade etmiştir:

“Sanatsal etik konusu oldukça önemlidir ve herkesin farklı görüşleri olabilir. Pastiş ve parodi gibi teknikler, bazen mevcut eserlerin alaycı bir şekilde ele alınmasına veya taklit edilmesine yol açabilir. Bu durum, bazı insanlar için sanatsal etiği ihlal edebilirken diğerleri için yaratıcı bir ifade biçimi olarak kabul edilebilir. Bence sanatta pastiş ve parodi, tamamen kişisel bir tercih meselesidir. Bazıları bunu sanatsal bir ifade biçimi olarak görürken bazıları ise etik açıdan sorgulanabilir bulabilir. Sanatın özgür bir alan olduğunu düşünüyorum ve herkesin kendi değerlendirmesini yapması gerektiğini düşünüyorum.”

Katılımcılardan Pastiş-Parodi kapsamlı çalışmaların sanatsal etik ve sanatsal kişilik üzerinde etkisi hakkındaki düşünceleri doğrultusunda K.L.Ö.8 etik bulmadığını, sanatçının kendine has tarzı olması gerektiğini ve kolayca kaçılmaması gerektiğini ifade etmiştir. Sanat eğitimi alırken öğrenmek için sanatçı belli bir aşamaya kadar geçmişteki sanatçıların eserlerini taklit etmesini ama daha sonrasında kendi özgün çalışmalarını ortaya koyması gerektiğini bu

bağlamda etik bulmadığını belirtmiştir. Katılımcılardan K.Y.L.Ö.10 Etik olmadığını, yapılan bir çalışmayı üzerinden değiştirildiğini ve alaylı yaklaşıldığını belirtmiştir. Katılımcılardan K.Y.L.Ö.14 ise şu şekilde ifade etmiştir:

“Taklittir bence. Sanatçı eserin resim tekniğini de öğrenmiş oluyor ama sonuçta var olan bir eser kendinden bir şey eklemesi örnek veriyorum Mona Lisa’ya bıyık çizilmesi yeniden üretimdir ama bakıldığı zaman var olan bir yapıt üzerine eklemedir. Aslında bizler de birer taklitçiyiz var olan şeyleri taklit ediyoruz.”

Katılımcılardan K.L.Ö.11 ise şu şekilde ifade etmiştir:

“Bence çok etik değil. Kübist akımlar gibi geçmişte empresyonlardan sonra gelen bir şey, insanlar bunu da benimsemeli mi? Hani belirli bir nokta da durulmamalı mı? sanat açısından bakılmalı mı? Geçmişteki sanatçının eseri yapılarak aslında hem o sanatçıyı da günümüze taşımış oluyorlar ama yine de taklit olduğunu düşünüyorum”

Katılımcılara sanatçı yönsemeleri bağlamında "post-modern sanatın üslup bunalımı" yaşaması konusunda düşünceleri doğrultusunda 15 öğrenciden 8'i üslup bunalımı yaşanmadığını, 4'ü üslup bunalımı yaşandığını 1'inin kararsız kaldığını, 2 kişi de fikir belirtmemiştir. Katılımcılardan E.L.Ö.1 üslup bunalımı bulunmakta olduğunu çünkü sanatçıdan sanatçıya değişse de çoğu sanatçılar taklitte ilerlediğini belirtmiştir. Katılımcılardan K.L.Ö.2 ise bir belirsizlik hâkim olduğunu belirtmiştir. Katılımcılardan K.L.Ö.5 günümüzün getirisinin daha çok dijitale yönelik olduğunu ve genelini kısıtladığını belirtmiştir. Katılımcılardan K.Y.L.Ö.10 ise şu şekilde ifade etmiştir:

“Postmodern sanat sonuna gelmedi ama tam bir tanıma da varmadı. Yani net bir tanımı yok. Çünkü dediğimiz gibi karmaşa içerisinde devam ediyor. Net bir tanımı yok.”

Katılımcılardan E.Y.L.Ö.13 ise şu şekilde ifade etmiştir:

“Teknolojinin hızlı ilerleyişinde bu olayın yani önceden daha az kapsamlıydı şimdi kapsam sürekli geliyor. Yani teknoloji sürekli değişim içerisinde onun için sürekli bir arayış içerisinde olması kısır dönüye

dönüştüğünü düşünüyorum. Onun için çok fazla üretkenliği yok aynı şeyleri tekrarlıyorlar”

Katılımcılardan sanatçı yönsemeleri bağlamında "post-modern sanatın üslup bunalımı" yaşaması konusunda düşünceleri doğrultusunda E.L.Ö.4 üslup bunalımı yaşanmadığını, belki sıkışıklık olduğunu bunun sebebinin de çeşitlilik olduğunu o yüzden bunalım olarak tanımlamadığını belirtti. Katılımcılardan K.Y.L.Ö.3 ise şu şekilde ifade etmiştir:

“Çağdaş sanatta artık bir sınırlayıcılık, kısıtlayıcılar olmadığı için fazla özgürlük ve işin artık sonunu göremediğimiz bir duruma evrildiğimiz için belki bir boğuculuk hissede biliriz ama şu an hala halihazırda gerçekten kendini ifade etmek isteyen sanatçıların çok farklı eserler üretebildiğini görüyoruz. Sonu olmayan bir durum şu an bence hani sınırlayamadığımız bir konumlandıramadığımız bir durumdayız ve insanlar, sanatçılar özgürce eserlerini üretebiliyorlar bu dönemde”

Katılımcılardan K.Y.L.Ö.7 ise şu şekilde ifade etmiştir:

“Yani kesinlikle bakış açısı olarak çok farklı yönlere gitmiş. Çağdaş sanata Postmodern sanatla birlikte yaşanan savaşlar, ekonomik durumlar, coğrafi keşifler ya da insanların üzerinde savaş ve ekonomik durumların bıraktığı etkilerle birlikte aslında sanatçılar daha öze daha fikre kaymaya başlamışlar bununla birlikte sanat her şeymiş gibi bir algı oluştu. Eserlere belki yer yer biz de “Bu da nasıl bir eser?” diyebilecek gibi oluyoruz ama sonra da şey diyoruz: Yani bunun altında yatan anlam acaba merakta uyandırıyor? Aslında insanda o yüzden bu kadar gelişmesi de değişmesine aslında bir tepki vermektense sorgulamak ve altında yatan anlamları aramak daha güzel”

Katılımcılardan K.Y.L.Ö.15 ise şu şekilde ifade etmiştir:

“Postmodern sanat, geleneksel sanat anlayışını sorgulayarak farklı perspektifler sunar. Üslup bunalımı, Postmodern sanatın çok çeşitli tarzları, teknikleri ve yaklaşımları bir araya getirmesiyle ortaya çıkar. Bu durum bazen karmaşık ve tutarsız bir görüntü yaratabilir. Ancak bu bunalım aynı zamanda yaratıcılık ve özgünlük için bir fırsat da sunar. Postmodern sanat, sınırları zorlayan, sıra dışı ve deneysel bir ifade biçimidir.”

Katılımcılara sanat eğitimi alırken Post modern sanat konusuna yönelik tespit ettiğiniz öneri veya eleştirileri ile ilgili fikirleri doğrultusunda; Katılımcılardan K.L.Ö.2 Terimleri duymak, öğrenmek istediği ve bu araştırma sayesinde aslında çalışmalarında kullanmış olduğu pastiş ve parodi gibi terimlerin ismini bilmeden kullandığını, bu terimlerin ders kapsamında öğrenerek gidilirse daha dengeleyici olacağını belirtmiştir. Katılımcılardan K.Y.L.Ö.3 ise sanatçının bu terimleri kesinlikle bilmesi gerektiğini, eğitimini alması ve eğitim doğrultusunda karar verme yetisine sahip olması gerektiğini ifade etmiştir. Katılımcılardan E.L.Ö.4 ise güncel sanatçıları, geçmiş sanatçılar kadar öğrenmemiz gerektiğini belirtmiştir. Katılımcılardan K.L.Ö.5 ise şu şekilde ifade etmiştir:

“Daha çok duymak ister çünkü birçok konuda zaten biz burada eğitim alırken bilgi sahibi olmak için eğitim alıyoruz. Ancak herhangi bir bilgimiz olmadığı takdirde taklitten ileriye gitmez, var olanı sadece dönüştürmüş oluruz. Ancak bilgimiz olduğu takdirde hayal gücümüze dayanarak yorum katarak ilerleyince daha net bir şeyler oturabilir bence”

Katılımcılardan sanat eğitimi alırken Post modern sanat konusuna yönelik tespit ettiğiniz öneri veya eleştirileri ile ilgili fikirleri doğrultusunda K.L.Ö.6 okul ortamında daha çok olanaklara yer verilerek daha farklı teknikler uygulanabilir olduğunu ifade etmiştir. Katılımcılardan K.Y.L.Ö.10 ise daha çok Postmodern sanata yer verilmesi gerektiğini teorik kısmın bilindiği takdirde uygulamalarında yapılması ve bu yönden fakültelerde daha üzerinde düşünülmesi gerektiğini belirtmiştir. Katılımcılardan K.L.Ö.11 okullarda bu yöndeki eğitimin yetersiz olduğunu, bunun üzerine düşünüp daha çok teorik derslere ve uygulamalı olarak öğrencilere verilmesi gerektiğini belirtti. Katılımcılardan E.Y.L.Ö.13 ise aldığı eğitimin iyi olduğunu, post modernde eğitimden ziyade kişinin öğrenimi daha çok kendisine bağlı olduğunu ifade etmiştir. Katılımcılardan K.Y.L.Ö.14 ise okul ortamında daha çok olanaklara yer verilerek daha farklı teknikler uygulanabilir olduğunu belirtmiştir. Katılımcılardan K.Y.L.Ö.7 ise şu şekilde ifade etmiştir:

“Bence Postmodern sanattaki eserlerin insanlara daha çok aktarılması anlatılması gerekiyor. Postmodern sanatta fikirsel kısmı var o dönemin eserlerini okumak bence kesinlikle insana sanat açısından bakış açısı olarak çok fazla şey katıyor. Bir eseri çözümlerken aslında yaşam ve sanat arasındaki ilişkiyi de sorgulamış oluyoruz. Gündelik hayatta yaşadığımız bir durumun güzel veya kötü sanat alanında da nasıl yansıdığını, nasıl eleştirel noktalara

değinildiğini görüyoruz aslında o yüzden derslerde Postmodern sanata daha fazla yer verilmesi ve daha fazla kişiye aktarılması gerekiyor”

BÖLÜM 5

5. SONUÇ VE ÖNERİLER

5.1.Sonuç

Bu araştırmada Postmodern etkisinde ortaya çıkan pastiş ve parodi kavramlarının kullanımını incelenmiştir. Postmodern sanat ve sonrasında, bu konunun çağdaş sanatın önemli bir tartışma konusu haline gelmesinin sebeplerine dikkat çekilmiştir. Necmettin Erbakan Üniversitesinde sanat eğitimi alan 4.sınıf ve yüksek lisans öğrencilerinin görüşleri alınarak Postmodern sanat akımının günümüz sanatı açısından sanatsal bir ifade mi yoksa intihal mi, sanatsal bir bunalım mı yaşandığı tartışılmıştır.

Bu araştırmaya Konya Necmettin Erbakan Üniversitesinden 15 öğrenci katılmıştır, katılan öğrencilerin 11'ini kadın öğrenciler, 4'ünü de erkek öğrenciler oluşturmuştur. Araştırmaya katılan öğrencilerin çoğunluk kısmı 20-26 yaş aralığından oluşmaktadır. Bir öğrencinin ise 40 yaşında olduğu görülmektedir. Araştırmada Konya, toplam katılımcı sayısının büyük bir kısmını oluşturarak 6 öğrenci katılmıştır. Malatya, Mardin ve İstanbul, her biri 2 öğrenci ile eşit sayıda katılımcıya sahiptir. Gaziantep, Çanakkale, Muğla ve Karaman ise, her biri 1 katılımcı gösterilmektedir. Araştırmada toplam 15 kişinin içinde 9 kişi lisans düzeyinde eğitim almıştır. Bu, grup içindeki çoğunluğun lisans düzeyinde eğitim aldığı gösterir. 6 kişi yüksek lisans düzeyinde eğitim almıştır. Sanat eğitimi alan kadın öğrencilerin, erkek öğrencilere göre daha fazla olduğu görülmektedir.

Katılımcıların 1. soruya verdikleri cevaba yönelik olarak araştırmaya katılan öğrencilerin çalışmalarında kolay uygulanan ve temin edile bilen Akrilik ve Yağlı boya kullanımını ön plana çıkmaktadır. Bunların beraberinde seramik, baskı, sıkıştırılmış mukavva, gravüre, atık malzeme, duralit, köpük, sulu boyayı ve dijital gibi farklı malzemeleri çalışmalarında kullandıkları görülmüştür.

Katılımcılara malzeme seçimi yaparken karşılaştıkları olumsuz durumlar sorulduğunda, öğrencilerin çoğunluğu boya maliyetlerinin çok olması sebebiyle araç-gereç ve materyal tercihlerinde karşılaşmış oldukları olumsuz durum olarak belirtmişlerdir. Katılımcılar normalde yağlı boya kullanmak istediklerini ama hem maliyet açısından pahalı ve geç kurumasından dolayı akrilik boyayı tercih ettiklerini görülmüştür. Çalışmalarında akrilik boya kullanmayı tercih eden öğrenciler ise boyanın hızlı kurumasından kaynaklı istedikleri etkiyi elde edemedikleri ve çalışmalarının yeterince parlak olmadığı belirtmişlerdir. Karşılaştıkları bir

diğer sorun olarak da boya malzemelerinin yeterince kaliteli olmaması ve çeşitli boya imkanlarının Türkiye’de yeterli miktarda bulunmaması olduğunu belirtmişlerdir. Çalışmalarında atık malzemeyi kullanan öğrencilerde istedikleri zaman istedikleri dokuyu bulma konusunda zorluk yaşadıklarını belirtmişlerdir. Katılımcılar son olarak atölye ortamı olmadığı takdirde çalışmalarını üretmekte zorluk yaşadıkları belirtmişlerdir.

Katılımcıların 2. soruya verdikleri cevaba yönelik olarak öğrencilerin büyük bir kısmının araç-gereç seçimi yaparken kullandıkları teknikleri resimsel bir ifade aracı olarak tanımladıkları, öğrencilerin bir kısmının ise resim anlatısını önceleyen plastik öge olarak tanımladıkları görülmüştür.

Araştırmaya katılan öğrencilere kullandıkları teknikler sorulduğunda kullanımı ve maliyet olarak uygun olduğu için çoğunluk olarak akrilik boya tekniği kullanıldığı görülmektedir. Katılımcılar seçmiş oldukları tekniklerin çevresel şartların etkisinin önemli olduğunu, tekniklerini seçerken bu etkiler doğrultusunda eserlerini ürettikleri görülmüştür. Katılımcıların çoğunluğu grup çalışmalarına imkân veren sanatsal ifade araçlarını çalışmalarında kullanmadıklarını belirtmişlerdir. Öğrencilerin performans sanatları ve sanat araştırmalarını uygulamada zorluk yaşadıkları, okul şartlarının bu tür sanatsal ifade araçları için uygun olmadığını belirtmişlerdir. Öğrencilerin belirli sanatsal ifade biçimlerini öğrenme ve deneme şansı bulamadıkları özellikle performans sanatları gibi grup çalışmalarını içeren disiplinleri uygulama imkanlarının olmadığı görülmüştür. Katılımcıların uygulama imkânı daha kolay olan duvar boyama, video art ve atık malzeme gibi teknikleri uyguladıkları görülmüştür. Öğrenciler daha çok bireysel çalışma yaptığı görülmektedir.

Katılımcıların 3. soruya verdikleri cevaba yönelik olarak büyük çoğunluğu güncel teknik ve malzemelerin kullanımıyla ilgili çalışmalarında teknoloji etkisinde tablet ve yapay zekâ kullanarak çizimlerin eskizlerini oluşturduklarını ve grafik, illüstrasyon tarzı çizimler yaptıkları görülmüştür. Bazı öğrenciler ise güncel teknik etkisinde kolaj tekniklerini eserlerinde kullanmayı tercih etikleri görülmüştür. Katılımcıların güncel teknik kullanımı daha çok eskiz odaklı olduğu daha sonra kendi teknikleri ile eserlerini ürettikleri görülmüştür.

Katılımcıların 4. soruya verdikleri cevaba yönelik olarak büyük çoğunluğu dijital ve teknolojiyi çalışmalarının tasarım aşamasında yer verdiklerini, böylelikle tasarım aşamasının hızlandığını, programlar kullanarak kısa yoldan birden fazla tasarım yapabildiklerini belirtmişlerdir. Teknolojinin tasarım aşamasını kolaylaştırdığı görülmektedir.

Katılımcıların büyük çoğunluğu teknoloji ile sanatın paralel bir doğrultuda birbirini etkilediği teknolojinin gelişmesi ile sanatında farklı boyutlara evrildiğini ve kendini geliştirdiğini belirtmişlerdir. Teknoloji gelişimi ile hazır bulunuşluğun arttığını, yapay zekanın kolay yoldan üretim yaptığını bundan dolayı da sanatın hazır olanı kullanmaya başladığını belirtmişlerdir.

Katılımcıların 5. soruya verdikleri cevaba yönelik olarak sanat eğitimi alan lisans ve yüksek lisans öğrencilere Post-modernizm 'in sanatsal anlamda Modernizm ilişkisi hakkında sanatın birbirleriyle bağlantılı olduğunu bütün sanat akımları birbirleriyle bağlantılı olarak ilişkili olarak ortaya çıktığını, akımların birbirinin bazı yerlerini eleştirirken bazı noktalarını da içine aldığı, beğendiği noktaları sürdürmeye devam ettiği ama eksik gördüğü noktaları değiştirmeye çalıştığını modern sanatın ve Postmodern sanatında böyle bir etkisi olduğunu belirtmişlerdir. Katılımcılar sanatın geçmiş dönemleri ve önceki akım ve sanatçıların eserleri günümüz sanatın ve eserlerinin oluşundaki etkileri için: Alt zemin, Yol gösterme, Teknik öğrenme, Eklektik yapı, Yansıma, Birikim, Örnek yapı, İç içe geçme, İlham ve Öncü'den olarak belirtmişlerdir. Öğrencilerin geçmiş sanatçılardan ve akımlardan teknik öğrenme ve yol gösterme biçiminde faydalandıklarını belirtmiştir. Önceki akımlar ve sanatçılar, öğrenciler için bir ilham kaynağı olarak görülmektedir.

Katılımcıların tamamına yakını Çağdaş sanatı günümüzü yansıtan sanat anlayışının günümüz sanatında yeterince yer verildiğini düşündüklerini belirtmişlerdir. Çağdaş sanatın güncel konulardan etkilenmesini ve teknolojinin etkisinde kendini geliştirdiğini; sanatçının küresel ısınma, savaş, yıkımlar, göçmenlerin zor durumları, doğayla alakalı doğanın tahribiyle alakalı kötü durumlar gibi insanlığın yaşadığı tüm günümüz sorunlarından beslendiklerini belirtmişlerdir. Katılımcıların çağdaş sanatı günümüzü yansıtan sanat anlayışının günümüz sanatında çağdaş sanatın günümüzde çok farklı boyutlara gittiğini ve bazen amaçsız çalışmalar yapıldığını belirtmiştir ve bu çalışmaların kimi zaman kendilerini yaralamaya kadar gittikleri için bir amaç oluşturmadığını belirtmiştir.

Katılımcıların 6. soruya verdikleri cevaba yönelik olarak sanat eğitimi alan öğrencilerin araştırmalarında veya çalışmalarında günümüz çağdaş sanatçılara ve eserlerine büyük bir çoğunlukla yer vermedikleri görülmüştür. Öğrenciler daha çok kendi üslupları ile eserlerini oluşturduklarını belirtmişlerdir. Katılımcılardan çağdaş sanatçılara ve eserlerine büyük bir çoğunlukla yer verenler ise teknoloji, yapay zekâ ve asamblaj gibi teknikleri takip ettiklerini

belirtmişlerdir. Öğrencilerin takip ettiği sanatçılar: Deniz Sağdıç, İlhan Koman, Refik Anadolu, Taner Ceylan, Genco Gülan ve Salvador Dali olarak belirtilmiştir.

Katılımcıların 7. soruya verdikleri cevaba yönelik olarak Postmodern sanat anlayışının içinde olan parodi, pastiş, temellük gibi yöntemler ile ilgili düşünceler için öğrencilerin görüşleri doğrultusunda katılımcıların büyük çoğunluğu eleştiri ve gülünç olarak tanımlanırken diğer katılımcılar taklit, eserlerin tanınması, üretim temeli, eklektik, tekrar, duygu yansıması ve sınırları yıkan olarak tanımlamışlardır. Bu soruyu 2 adet öğrenci tarafından cevaplanmamıştır. Katılımcılardan bazıları Postmodern sanat anlayışının içinde olan parodi, pastiş, temellük, gibi yöntemler ile ilgili parodi sanatı için alaycı bir yapısı olduğunu, pastiş sanatı içinde taklit olduğunu ve sanat eseri olarak görmediğini sanatçıların eserlerinde özgün eserler ortaya koymasının gerektiğini belirtirken katılımcılardan bazıları ise bu tekniklerin kullanılması eserlerin ve sanatçıların tanınmasına sebep olduğunu ve pastiş ve parodi gibi terimlerin daha çok dikkat çektiğini, özellikle çok farklı bir bakış açısı olduğunu, herkes tarafından farklı anlamlarla bütünleştirilmiş bir eserin komik yanlarına vurgu yapılması ya da çok farklı bir açıyla tekrardan izleyiciye sunulduğunda onlarda farklı bir etki yaratması ve güldürmesi sanatın eğlenceli yanını ön plana çıkardığını, eleştirerek güldürdüğü belirtmişlerdir.

Katılımcılara pastiş ve parodi gibi kavramları kendi çalışmalarında kullanım durumu sorulduğunda. 15 öğrenciden 6'sı yer vermediklerini, 5'i çalışmalarında yer verdiklerini, 4'ü ise fikrini belirtmemiştir. Katılımcılar bu teknik ile renk değerlerini ve tekniklerini daha yakından çalışmaya fırsatı bulunduğunu, bunun da sanat eğitimine katkısı olduğunu belirtmişlerdir. Katılımcılar bu teknik ile farklı düşünmeye ittiğini, komiklik ve mizah yanının olması ve içinde olduğu dönemin, yapılış sürecindeki o algı insanların esere baktığındaki insanlarda bıraktığı etkinin yanında yeni bir farklı bakış açısıyla aynı eseri ortaya konması olarak belirtmişlerdir.

Katılımcıların 8. soruya verdikleri cevaba yönelik olarak Pastiş-Parodi kapsamlı çalışmaların sanatsal etik ve sanatsal kişilik üzerinde etkisi hakkındaki düşünceleri doğrultusunda 15 öğrenciden 8'i etik olduğunu, 6'sı etik bulmadığını, 1 öğrencinde karasız olarak belirtmiştir. Katılımcılardan bazıları sanatçının kendi yorumu olduğunu, ileriye dönük olabilmesi için sanatçının taklit yapmamasını, kendinden bir şeyler kattığı takdirde sanat eseri olduğunu belirtmiştir. Katılımcılardan bazıları pastiş ve parodi kavramlarının bazen mevcut eserlerin alaycı bir şekilde ele alınmasına veya taklit edilmesi, bazı insanlar için sanatsal etiği ihlal edebilirken, diğerleri için yaratıcı bir ifade biçimi olarak kabul edilebildiğini ifade etmiştir.

Katılımcılardan bazıları ise etik bulmadığını, sanatçının kendine has tarzı olması gerektiğini ve kolayca kaçılmaması gerektiğini ifade etmiştir. Sanat eğitimi alırken öğrenmek için sanatçı belli bir aşamaya kadar geçmişteki sanatçıların eserlerini taklit etmesini ama daha sonrasında kendi özgün çalışmalarını ortaya koyması gerektiğini bu bağlamda etik bulmadığını belirtmiştir.

Katılımcıların 9. soruya verdikleri cevaba yönelik olarak sanatçı yönsemeleri bağlamında ‘post-modern sanatın üslup bunalımı’ yaşaması konusunda düşünceleri doğrultusunda 15 öğrenciden 8’i üslup bunalımı yaşanmadığını, 4’ü üslup bunalımı yaşandığını 1’inin kararsız kaldığını, 2 kişi de fikir belirtmemiştir. Katılımcılardan bazıları üslup bunalımı bulunmakta olduğunu çünkü sanatçıdan sanatçıya değişse de çoğu sanatçılar taklitte ilerlediğini belirtmiştir. Katılımcılardan bazıları ise bir belirsizlik hâkim olduğunu belirtmiştir. Katılımcılardan bazıları günümüzün getirisinin daha çok dijitale yönelik olduğunu ve genelini kısıtladığını belirtmiştir. Katılımcılardan bazıları ise Çağdaş sanatın Postmodern sanatla birlikte yaşanan savaşlar, ekonomik durumlar, coğrafi keşifler ya da insanların üzerinde savaş ve ekonomik durumların bıraktığı etkilerle birlikte aslında sanatçılar daha öze daha fikre kaymaya başladığını bununla birlikte sanat her şeymiş gibi bir algı oluştuğu, sanatın bu kadar gelişmesi de değişmesine aslında bir tepki vermektense sorgulamak ve altında yatan anlamları aramak gerektiğini belirtmiştir. Katılımcılardan bazıları Postmodern sanat, geleneksel sanat anlayışını sorgulayarak farklı perspektifler sunduğunu. Üslup bunalımı, Postmodern sanatın çok çeşitli tarzları, teknikleri ve yaklaşımları bir araya getirmesiyle ortaya çıktığını. Bu durum bazen karmaşık ve tutarsız bir görüntü yaratabildiğini ancak bu bunalım aynı zamanda yaratıcılık ve özgünlük için bir fırsat da sunduğunu. Postmodern sanat, sınırları zorlayan, sıra dışı ve deneysel bir ifade biçimi olarak belirtmiştir.

Katılımcıların 10. soruya verdikleri cevaba yönelik olarak araştırmaya katılan katılımcıların öneri ve eleştirileri doğrultusunda terimleri duymak, öğrenmek istediklerini ve bu araştırma sayesinde aslında çalışmalarında kullanmış olduğu pastiş ve parodi gibi terimlerin ismini bilmeden kullandıklarını, bu terimlerin ders kapsamında öğrenerek gidilirse daha dengeleyici olacağını ve karar verme yetisine sahip olması gerektiğini belirtmişlerdir. Katılımcılardan bazıları ise sanat eğitimi alırken Post modern sanat konusuna yönelik tespit ettiğiniz öneri veya eleştirileri ile ilgili fikirleri doğrultusunda okul ortamında daha çok olanaklara yer verilerek daha farklı teknikler uygulanabilir olduğunu, daha çok Postmodern sanata yer verilmesi gerektiğini teorik kısmın bilindiği takdirde uygulamalarında yapılması ve bu yönden fakültelerde daha üzerinde düşünülmesi gerektiğini belirtmiştir. Katılımcılardan

bazıları ise okullarda bu yöndeki eğitimin yetersiz olduğunu, bunun üzerine düşünüp daha çok teorik derslere ve uygulamalı olarak öğrencilere verilmesi ve okul ortamında daha çok olanaklara yer verilerek daha farklı teknikler uygulanabilir olduğunu belirtmişlerdir.

Yapılan bu araştırmada 4. Dijital teknolojiye çalışmalarınızda yer veriyor musunuz? Veriyor iseniz nasıl çalışmalar yapıyorsunuz? sorusuna verilen cevaplara göre erkek öğrenciler kız öğrencilere göre dijital çalışmalarını illüstratör ve Nft gibi farklı alanda kullanmaya daha yatkın olduklarını, kadın öğrencilerin ise daha çok tasarım odaklı kullandıkları görülmüştür. Katılımcıların 6. Araştırmalarında veya çalışmalarında günümüz çağdaş sanatçılarına ve eserlerin yer veriyor musunuz? sorusuna verdikleri cevaplara göre kadın öğrenciler erkek öğrencilere oranla daha fazla çağdaş sanatçıları takip ettiği ve eserlerinde yer verildiği görülmüştür. Katılımcıların 7. Postmodern sanat anlayışının içinde olan parodi, pastiş, temellük, çift kodlama, ironi, gibi yöntemler ile ilgili düşünceleriniz nelerdir? sorusuna verdikleri cevaplara göre parodi ve pastiş tarzı çalışmaları kız öğrencilerin çalışmalarında uyguladığı, erkek öğrencilerin tercih etmediği görülmüştür. Genel olarak tüm sorulara verilen cevaplar incelendiğinde yüksek lisans öğrencilerin sorulara daha hâkim ve bilgi birikimlerinin doğrultusunda lisans öğrencilerine göre daha kolay ve rahat cevap verebildikleri gözlemlenmiştir.

Yapılan bu araştırmanın sonucunda günümüz sanatı olarak karşımıza çıkan Postmodern sanat tekniğinde eserlerin üretilebilmesi için öncelikle sanat eğitimi alan üniversite öğrencilerine ulaşabilmesi gerekmektedir. Öğrencilerin, günümüz sanatı olan çağdaş sanat eserlerini yakından takip etmeleri gerektiğini; teknoloji etkisi ile medya aracılığıyla farklı tekniklere ve eserlere ulaşma imkanlarının olduğunu, güncel teknikleri ve sanatçıları takip ederek çalışmaları, hızla değişen sanata uyum sağlamaları ve Postmodern sanatın dersleri kapsamında teorik ve uygulama olarak yer vermeleri gerekmektedir.

5.2.Öneriler

- Günümüz sanatında, geçmişteki sanat eserlerinden esinlenerek veya referans alarak yeniden üretilmektedir. Üniversitelerin ilgili bölümlerinde teorik ve uygulamalı olarak öğretilbilir. Ayrıca sanat eğitimi alan öğrencilerin eleştirel düşünme yetenekleri üzerinde vurgu yapılmalıdır.

- Sanat eğitimi alan öğrencilerin Pastiş ve Parodi kavramlarını çalışmalarında uygularken bire bir taklit yapılmasından ziyade esere yorum getirilmesi yaratıcılık açısından daha geliştirici bir eylemdir.

- Sanat eğitimi alan öğrencilerin güncel teknikleri ve sanatçıları takip ederek çalışmaları oluşturmalarını ve hızla değişen sanata uyum sağlamaları gerekmektedir.

KAYNAKLAR

- Aktulum, K. (2016). *Resimsel alıntı resimlerarası etkileşimler ve aktarımlar*, M. Arlı (Ed.). Çizgi Kitapevi yayınları.
- Arıkan, H. (2016). Resimlerarası alıntı bağlamında eugene delacroix'in "halka yol gösteren özgürlük" adlı eserinin yeniden yorumlanması. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 17(2), 49–60.
- Aydın, K. (2019). *Modern sanatta kadın imgesinin değişimi (resim sanatı örneğinde)*. [Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi.
- Aykut, A. (2021). *Çağdaş sanat gündemi*. Lıvre De Lyon yayınları.
- Aypay, A. (2011). Epistemolojik inançlar ölçeğinin Türkiye uyarlaması ve öğretmen adaylarının epistemolojik inançlarının incelenmesi. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 12(1), 1–15.
- Barrett, T. (2012). *Sanatı eleştirmek*. G. Metin (Ed.). Hayalperest Yayınevi.
- Bozkurt, A. (2023, December 10). *Parodi ve pastiş nedir?* <https://www.kahramangiller.com/genel/geek-terminoloji-parodi-ve-pastis-nedir/>. Sayfasından erişilmiştir.
- Buriánková, Z. (2007). *Adaptation – Mimesis, Transformation, Interpretation* [Doctoral thesis]
- Çağlar, N. (2008). . Postmodern anlayışta siyaset ve kimlik. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 13(3), 369-386.
- Çaka, A. (2021). *Post-modern sanatta bir ileri iki geri: sanatçı yönsemeleri açısından pastiş-parodi*. [Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Ondokuz Mayıs Üniversitesi.
- Çakır, Z. T. (2019). *Görsel sanatlar öğretmenlerinin çağdaş sanat yaklaşımlarını derslerinde kullanım durumları (tokat merkez il örneği)*. [Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi.
- Çalış, E. (2010). Gérard rancinan'ın methamorphoses adlı fotoğraflarında yeniden üretim. *Süleyman Demirel Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Hakemli Dergisi*. 3(6), 1-23.

- Can, G. Ş. (2017). Postmodern süreçte eklektisizm olgusu ve david salle. *The Journal of Academic Social Science Studies*, 56, 239–248.
- Can, G. Ş. (2018). Postmodern süreçte temellük sanatı. *The Journal of Academic Social Science Studies*, 65, 267–279.
- Cebeci, O. (2008). *Komik edebi türler: parodi, satir ve ironi*. İthaki Yayınları.
- Cevizci, A. (2000). *Paradigma felsefe sözlüğü*. Paradigma Yayınları.
- Creswell, J. W. (2012). *Educational research : planning, conducting, and evaluating quantitative and qualitative research*. Pearson.
- Dağlıoğlu, A., & İnce, M. (2018). İkonografi ve ikonoloji eleştiri yöntemine göre salvador dali'nin "çarmıhtaki aziz juan isa'sı" adlı eserinin analizi. *Ulakbilge*, 6(26), 945–965.
- Demir, C. (2022). *Çağdaş sanatta göndermeler: modern ve postmodern sanat ayrımında temellük ve gönderme kavramlarına yönelik bir inceleme*. [Yayınlanmamış Sanatta Yeterlik Tezi]. Çukurova Üniversitesi.
- Elmas, H. (1998). *Türk resminde minyatür etkileri / Miniature effects in contemporary Turkish art of painting*. [Yayınlanmamış Doktora Tezi]. Selçuk Üniversitesi.
- Erdem, D. Y. (2019). *Resim sanatında modernizm akılcılığı ve postmodern yönelimler*. [Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi
- Erdoğan, Y. (2018). *Bir resimsel alıntılama şekli olarak sanat eğitiminde kendine mal etme (appropriation)*. [Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Ondokuz Mayıs Üniversitesi.
- Eser, Ü., Akyurt, H., & Ültay, N. (2021). Sosyal bilimlerde betimsel içerik analizi. *Sosyal Bilimler Dergisi*, 10, 188–201.
- Featherstone, M. (1996). *Postmodernizm ve tüketim kültürü*. M. Küçük (Ed.). Ayrıntı Yayınları.
- Fırıncı, M. (2012). Postmodern süreçte sanatın değişen anlamı. *Sanat ve Tasarım Dergisi*, 1(10), 25–38. <https://doi.org/10.18603/STD.00986>.
- Girgin, F. (2018). *Çağdaş sanat ve yeniden üretim*. Hayalperest yayınevi.

- Gönülal, Ö. (2009). *Eser analiz yöntemleri*. Sanat Teorisi. <http://www.sanatteorisi.com/Default.asp?sayfa=Makaleler&icerik=Goster&id=2746&t=eser-analiz-yontemleri> sayfasından erişilmiştir.
- Harvey, D. (2010). *Postmodernliğin durumu*. S. Savran (Ed.). Metis Yayınları.
- Hassan, I. (2008). *Modernizmden postmodernizme*. İ. Yetiş (Ed.). Hece Yayınları.
- Hatipler, M. (2019). Modernizm ve post-modernizm arasında sosyal politika. *Uluslararası Bilimsel Araştırmalar Dergisi*, 4(2), 410-424.
- Heywood, A. (2013). *Siyasî ideolojiler*, A. K. Bayram, Ö. Tüfekçi, H. İnanç, A. Şeyma, & B. Kalkan (Ed.). Felix Kitap.
- Kahraman, H. B. (2002). *Sanatsal gerçeklikler, olgular ve ötelere*. Everest Yayınları.
- Koca, B., & Selvi, Y. (2017). Modernizm ve postmodernizm sürecinde bir alıntılama biçimi olarak temellük. *Yedi : Sanat , Tasarım Ve Bilim Dergisi*, 18, 31–50.
- Koşar, D. C. (2012). *Sanatın günceli güncelin sanatı*. M. Yılmaz (Ed.). Ütopya Yayınevi.
- Minjun, Y. (2005). *Hebei educational press, ed., yue minjun: the lost self*. <https://www.sothebys.com/en/auctions/ecatalogue/2007/contemporary-art-evening-auction-l07024/lot.5.html>. Sayfasından erişilmiştir.
- Oğuz, E. (2015). Günümüz sanatından güncel kesitler: küreselleşmenin sanata etkileri, postsanat, ilişkisel sanat ve temellük sanatı hakkında. *Sanat & Tasarım Dergisi*, 5, 72–87.
- Olgun, E. (2017). *Postmodernizm ve 1970 sonrası resim sanatında kendine mal etme ve uygulamaları*. [Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. İstanbul Kemerburgaz Üniversitesi.
- Oxford Languages. (2024). *Parodi*. <https://languages.oup.com/google-dictionary-tr/>. Sayfasından erişilmiştir.
- Rose, M. A. (2016). *Parodi: Antik, Modern ve Postmodern*. C. Dikme (Ed.). Hece Yayınları.
- Sadıkoğlu, S. (2023, December 10). *Pastiş – parodi- ironi*. https://www.sonersadikoglu.com/pastis_parodi_ironi.html. Sayfasından erişilmiştir.

- Şahin, H. (2013). Postmodern sanatta eklektik nesnelere. *Karadeniz Araştırmaları, KİŞ* 2023(36), 235–255.
- Şahin, H. (2015). Günümüz sanatında üslup karmaşası ve pastiş. *Art-e Sanat Dergisi*, 8(15), 110–126. <https://doi.org/10.21602/SGSFSD.47634> .
- Şahiner, R. (2008). *Sanatta postmodern kırılmalar ya da modernin yapıbozumu*. Yeni İnsan Yayınevi.
- Şahmaran Can, G. (2019). Leonardo Da Vinci'nin “la joconde”unun (mona lisa) modern ve postmodern sanatsal pratiklerde parodik yeniden üretim. *Researcher: Social Science Studies*, 7(3), 44–64.
- Sarup, M. (2014). *Post-yapısalcılık ve postmodernizm*, A. GÜÇLÜ (Ed.). Pharmakon Kitap.
- Şaylan, G. (2020). *Postmodernizm*. İmge yayınları.
- Şenol, T. (2016). Fransız resim sanatının Türk resim sanatına etkisi üzerine karşılaştırmalı örnek eser incelemeleri. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 28(1), 153–168. <https://doi.org/10.19171/UUEFD.14859> .
- Shaw, A. (2021). ‘Britain’s most important political artist’ Peter Kennard joins London gallery. <https://www.theartnewspaper.com/2021/01/15/britains-most-important-political-artist-peter-kennard-joins-london-gallery>. Sayfasından erişilmiştir.
- Song, H.-J., & Jeong, E.-T. (2015). A study on the utilizing parody and pastiche in contemporary art works. *Journal of the Korea Convergence Society*, 6(6), 201–212. <https://doi.org/10.15207/JKCS.2015.6.6.201> .
- Sönmez, B. (2022). *Postmodern sanatta orijinallik ve Türkiye sanat ortamında kendine mâl etme*. [Yayımlanmamış Doktora Tezi]. Eskişehir Anadolu Üniversitesi.
- TDK. (2013, December 10). *Türk Dil Kurumu*. <https://sozluk.gov.tr/>. Sayfasından erişilmiştir.
- Tetikçi, İ. (2017). Resim sanatında kopya, taklit ve esinlenme. *İdil Dergisi* , 6(36), 2273-2290.
- Türnüklü, A. (2000). Eğitimbilim araştırmalarında etkin olarak kullanılacak nitel bir araştırma tekniği: görüşme. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 24(24), 543–559.

- Utaç, M. (2023). *Modern sanatsal pratiklerde biriciklik/orijinalite/otantisite ilkesinin postmodern sanatsal süreçte reddi: temellik sanatı*. [Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi.
- Vardar, T. (2019). *Günümüz sanatsal tasarımlarında pastiş ve parodi*. [Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Necmettin Erbakan Üniversitesi
- Vardar, T. (2021). Sanat tarihine geçmiş eserlerin, günümüz sanatsal tasarımlarına etkilerinin pastiş ve parodi kavramları çerçevesinde değerlendirilmesi. *Konya Sanat*, 4, 17–28. <https://doi.org/10.51118/KONSAN.2021.9>
- Wikipedia. (2024). *Marat'ın Ölümü*. https://tr.wikipedia.org/wiki/Marat%27n%C4%B1n_%C3%96l%C3%BCm%C3%BC sayfasından erişilmiştir.
- Wikipedia. (2015). *Kopya*. <https://tr.wikipedia.org/wiki/Kopya>. Sayfasından erişilmiştir.
- Wikipedia. (2022). *Pastiş*. <https://tr.wikipedia.org/wiki/Past%C5%9F>. Sayfasından erişilmiştir.
- Wikipedia. (2023). *İroni*. <https://tr.wikipedia.org/wiki/%C4%B0roni>. Sayfasından erişilmiştir.
- Yamaner, G. (2007). *Postmodernizm ve sanat*. Algı yayınları.
- Yiğit, B. (2018). *20. yüzyıl resim sanatında eklektik eğilimler*. [Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Kütahya Dumlupınar Üniversitesi.
- Yılmaz, M. (2013). *Modernden postmodern sanat*. Ütopya Yayınevi.
- Zerek, D. M. D. (2018). *Postmodern sanatın imge stratejileri*. Gazi Üniversitesi.

GÖRSELLER KAYNAKÇASI

Resim 1: Tiziano Vecellio (Titian), Urbino Venüsü, , 1538.

https://tr.wikipedia.org/wiki/Urbino_Ven%C3%BCs%C3%BC

Resim 2: Edouard Manet, Olympia, 1863.

[https://tr.wikipedia.org/wiki/Olympia_\(tablo\)](https://tr.wikipedia.org/wiki/Olympia_(tablo))

Resim 3: Hiroshige, Yağmur

<https://wall-zilla.blogspot.com/2012/10/vincent-van-goghun-japon-sanatna-ilgisi.html>

Resim 4: Vincent van Gogh'un çalışması, 1887

<https://www.pivada.com/vincent-van-gogh-koprude-yagmur-hiroshigeden-esinle-1887>

Resim 5: Hiroshige, Çiçek Açan Erik Ağacı

<https://www.pivada.com/vincent-van-gogh-koprude-yagmur-hiroshigeden-esinle-1887>

Resim 6: Vincent van Gogh'un çalışması. 1887.

<https://www.pivada.com/vincent-van-gogh-koprude-yagmur-hiroshigeden-esinle-1887>

Resim 7: Karl Schmidt-Rottluff, Küçük Prophetess (Kleine Prophetin), Janburch Yıllık Kapağı, , 1916.

<https://www.artsy.net/artwork/karl-schmidt-rottloff-kleine-prophetin-little-prophetess>

Resim 8: *Avignonlu Kızlar* Pablo Picasso, 1907

https://tr.wikipedia.org/wiki/Avignonlu_K%C4%B1zlar

Resim 9: *Velasquez, Nedimeler (Las Meninas), 1656*

[https://tr.wikipedia.org/wiki/Nedimeler_\(tablo\)](https://tr.wikipedia.org/wiki/Nedimeler_(tablo))

Resim 10: *Pablo Picasso, Velazquez'den Sonra Nedimeler, 1957*

[https://tr.wikipedia.org/wiki/Nedimeler_\(tablo\)](https://tr.wikipedia.org/wiki/Nedimeler_(tablo))

Resim 11: *Picasso, Bambu Sandalyeli Natürmort, 1911-12*

<https://zhrblc.wordpress.com/2013/05/09/yeni-bir-bicimkubizm/>

Resim 12: *Leonardo Da Vinci, Son Akşam Yemeği, 1495*

[https://tr.wikipedia.org/wiki/Son_Ak%C5%9Fam_Yeme%C4%9Fi_\(tablo\)](https://tr.wikipedia.org/wiki/Son_Ak%C5%9Fam_Yeme%C4%9Fi_(tablo))

Resim 13: *Gerard Rancinan, Büyük Akşam Yemeği, Fotoğraf, 2008*

<https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/193341>

Resim 14: *Freddy Fabris, Son Akşam Yemeği, 2014*

<https://listelist.com/freddy-fabris/>

Resim 15: *Michelangelo, Adem'in Yaratılışı, 1511*

<https://www.artmajeur.com/tr/magazine/5-sanat-tarihi/adem-in-yaratilisi-c-1511-michelangelo-buonarroti/333529>

Resim 16: *Freddy Fabris, Adem'in Yaratılışı, 2014*

<https://bigumigu.com/haber/ronesans-doneminin-unlu-tablolarina-hayat-veren-otomobil-tamircileri/>

Resim 17: *Harmonia Rosales, "The Creation of God" (2017), T.ü.y.b*

https://en.wikipedia.org/wiki/Harmonia_Rosales

Resim 18: *SaJohn Constable, "Hay Wain" (saman Arabası), 1821*

<https://www.meisterdrucke.com.tr/fine-art-baski/John-Constable/27631/saman-arabas%C4%B1.html>

Resim 19: *Peter Kennard, 'Seyir Füzeleri ile Haywain',1981*

<https://www.peterkennard.com/about>

Resim 20: *Jacques Louis David, Marat' nın Ölümü, 1793*

https://tr.wikipedia.org/wiki/Marat%27n%C4%B1n_%C3%96l%C3%BCm%C3%BC#/media/Dosya:Jacques-Louis_David_-_Marat_assassinated_-_Google_Art_Project_2.jpg

Resim 21: *Paul Baudry, Charlotte Corday, 1860*

https://en.wikipedia.org/wiki/File:Charlotte_Corday.jpg

Resim 22: *Richard Jackson, Çamaşır Odası (Marat' nın Ölümü), 2009*

<https://artreview.com/review-richard-jackson/>

Resim 23: *Cesar Santos, David, 2013*

<https://tr.pinterest.com/pin/626774473114611136/>

Resim 24: *Johannes Vermeer-İnci Küpeli Kız*

[https://tr.wikipedia.org/wiki/%C4%B0nci_K%C3%BCpeli_K%C4%B1z#:~:text=%C4%B0nci%20K%C3%BCpeli%20K%C4%B1z%20\(Felemenk%C3%A7e%3A%20Meisje,%C3%A7e%C5%9Fitli%20edeb%C3%AE%20incelemelere%20konu%20olmu%C5%9Ftur.](https://tr.wikipedia.org/wiki/%C4%B0nci_K%C3%BCpeli_K%C4%B1z#:~:text=%C4%B0nci%20K%C3%BCpeli%20K%C4%B1z%20(Felemenk%C3%A7e%3A%20Meisje,%C3%A7e%C5%9Fitli%20edeb%C3%AE%20incelemelere%20konu%20olmu%C5%9Ftur.)

Resim 25: *Laura Hofstadter*

<https://aksipanda.com/laura-hofstadter/>

Resim 26: : *James McNeill Whistler*

<https://aksipanda.com/laura-hofstadter/>

Resim 27: *Laura Hofstadter*

<https://aksipanda.com/laura-hofstadter/>

Resim 28: Bertel Thorvaldsen, "Elmalı Venüs"

<https://artsandculture.google.com/asset/venus-with-the-apple/QwFfb-DsecR-eg?hl=en>

Resim 29: Michelangelo Pistoletto, Paçavralar İçinde heykel, 1967

<https://sanatkaravani.com/pistoletto-ve-yoksul-sanat/>

Resim 30: Leonardo Da Vinci, "Mona Lisa" 1503-07

https://tr.wikipedia.org/wiki/Mona_Lisa

Resim 31: Banksy, Mona Lisa Bazuka, Duvar resmi, 2007

<https://banksyexplained.com/mona-lisa-bazooka/>

Resim 32: Marcel Duchamp, "L.H.O.O.Q." 1919

<https://www.singulart.com/en/blog/2020/05/14/lhooq-1919-marcel-duchamps-uncompromising-piece/>

Resim 33: Banksy, 'Mona Lisa Gülüşü

<https://www.dazeddigital.com/art-photography/article/41743/1/banksy-girl-with-balloon-painting-pranks-sotherbys-london>

Resim 34: Salvador Dali, "Mona Lisa Gibi Otoportre", 1973

<https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/2151613>

Resim 35: Fernando Botero Angulo, Mona Lisa

<https://artsandculture.google.com/asset/monalisa/OwG2Tsb1erVytQ?hl=tr&ms=%7B%22x%22%3A0.5%2C%22y%22%3A0.5%2C%22z%22%3A8.034190872617975%2C%22size%22%3A%7B%22width%22%3A3.061211836823989%2C%22height%22%3A1.2375000000000007%7D%7D>

Resim 36: Michel Basquiat, Mona Risa

<https://www.hrdocksgallery.com/product/jean-michel-basquiat-mona-lisa/>

Resim 37: *Russell Connor, 'Modern Sanatın New York'lular Tarafından Kaçırılması', 1985*

http://russellconnor.com/gallery/the_kidnapping.jpg

Resim 38: *Diego Velázquez, Papa 10. Innocent'i Portresi, 1650*

https://en.wikipedia.org/wiki/Portrait_of_Innocent_X

Resim 39: *Francis Bacon, Bağıran Papa, 1953*

<https://imalpensanti.it/2019/02/velazquez-e-bacon-innocenzo-x-ovvero-la-chiesa-di-roma-in-vita-e-in-morte/>

Resim 40: *Kapıdağlı Konstantin, Sultan III. Selim'in Cülus Töreni, 1789*

<https://tr.wikipedia.org/wiki/C%C3%BCI%C3%BBs>

Resim 41: *Halil Altındere, Sultanın Drone'lu Cülus Töreni, 2018*

<https://halilaltindere.com/project/sultans-accession-to-the-throne-ceremony-with-drone/>

Resim 42: *Eugene Delacroix, Halka Yol Gösteren Özgürlük, 1830*

https://tr.wikipedia.org/wiki/Halka_Yol_G%C3%B6steren_%C3%96zg%C3%BCr%C3%BCk

Resim 43: *Yue Minjun, (İnsanlara Önderlik Eden Özgürlük), (1994)*

<https://www.sothebys.com/en/auctions/ecatalogue/2007/contemporary-chinese-art-part-ii-hk0257/lot.617.html>

Resim 44: *Barry Kite, Posterazzi Liberty Leading, Canvas Art, 2015*

<https://www.posterazzi.com/liberty-leading-poster-print-by-barry-kite-item-varpdxk2299d/>

Resim 45: *Albert Uderzo, Impedimenta Leading the Gauls, 2009, illüstrasyon*

<http://www.thehistoryblog.com/archives/date/2009/10/29>

EKLER

Ek 1. Görüşülenlere Ait Kimlik Bilgileri

- E.L.Ö.1:** Malatya, Lisans, Erkek, 23 Yaşında
- K.L.Ö.2:** Gaziantep, Lisans, Kadın, 23 Yaşında
- K.Y.L.Ö.3:** Konya, Yüksek Lisans, Kadın, 27 Yaşında
- E.L.Ö.4:** Çanakkale, Lisans, Erkek, 23 yaşında
- K.L.Ö.5:** Mardin, Lisans, Kadın, 26 Yaşında
- K.L.Ö.6:** İstanbul, Lisans, Kadın, 22 Yaşında
- K.Y.L.Ö.7:** Konya, Yüksek Lisans, Kadın, 23 Yaşında
- K.L.Ö.8:** Konya, Lisans, Kadın, 23 Yaşında
- K.L.Ö.9:** Malatya, Lisans, Kadın, 22 Yaşında
- K.Y.L.Ö.10:** Konya, Yüksek Lisans, Kadın, 24 Yaşında
- K.L.Ö.11:** Mardin, Lisans, Kadın, 23 Yaşında
- E.L.Ö.12:** Muğla, Lisans, Erkek, 22 Yaşında
- E.Y.L.Ö.13:** Karaman, Yüksek Lisans, Erkek, 40 Yaşında
- K.Y.L.Ö.14:** Konya, Yüksek Lisans, Kadın, 26 Yaşında
- K.Y.L.Ö.15:** Konya, Yüksek Lisans, Kadın, 26 Yaşında

Ek 2. Görüşme Formu

Görüşme Formu

Araştırmanın amacı: Bu araştırmanın amacı Sanat eğitimi alan öğrencilerin Pastiş-Parodi kapsamlı çalışmaların sanatsal etik ve sanatsal kişilik üzerinde etkisi üzerindeki düşünce durumlarını belirlemektir.

Üniversite :

Tarih :

Saat :

GİRİŞ

Merhaba ben Derya AĞRALI. Necmettin Erbakan Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Resim Anabilim Dalı'nda yüksek lisans öğrencisiyim. Sanat eğitimi alan öğrencilerin post-modern sanatın etkisi ile ortaya çıkan temellük sanatının alt dalları olan Pastiş ve Parodi kavramlarının sanatçı üslubu ve yönelimlerine etkisi olan ve bu üslubu eserlerinde kullanmayı tercih eden sanatçıların eserlerinin karşılaştığı üslup-üslupsuzluk ifadeleri üzerine bir araştırma yapıyorum. Bu çalışmada sanat eğitimi alan öğrencilerin güncel sanatı takip etmekte midir?, sanatçı kimliği oluştururken post-modern sanatın etkisi var mıdır?, Pastiş-Parodi ile "temellük sanatı", "öykünme", "taklit", "çalma" gibi sanatsal yönsemeler ile ilgili düşünceleri nelerdir? Gibi soruların cevaplanması amaçlanmıştır. Sizin görüşlerinizin önemli olduğunu düşünüyorum. Katkılarınız için şimdiden teşekkür ederim. Görüşmemize başlamadan önce görüşme süresinde söyleyeceklerinizin tümünün tarafımda gizli tutulacağını, araştırmacılar dışında kimsenin bilmeyeceğini, görüştüğüm bireylerin isimlerini rapora yansıtmayacağımı belirtmek isterim. Bu söylediklerimle ilgili belirtmek istediğiniz bir düşünce ya da sormak istediğiniz bir soru var mı? Görüşmeyi izin verirsiniz kaydetmek istiyorum. Bunun sizce bir sakıncası var mı? Bu görüşmenin yaklaşık 1 saat süreceğini tahmin ediyorum. İzin verirsiniz sorulara başlamak istiyorum.

I. BÖLÜM - KİŞİSEL BİLGİLER

Cinsiyet

Yaş

Doğum yeri

Üniversite Ve Fakülte

Sınıf

II. BÖLÜM- GÖRÜŞME SORULARI

1. Kendi çalışmalarınızda kullandığınız araç gereç ve materyaller nelerdir?

1.1. Araç gereç ve materyal seçiminde karşılaştığınız olumlu ya da olumsuz

Durumlar nelerdir?

2. Araç ve gereç seçimini yaparken kullandığınız teknikleri resimsel bir

Ifade aracı olarak mı (yağlıboya resim, suluboya resim vb.) yoksa resim

Anlatısını önceleyen plastik öge olarak mı tanımlıyorsunuz? Neden?

2.1. Kendi eserlerinizde hangi teknikleri kullanıyorsunuz?

2.2. Bu teknikleri seçerken çevresel şartların etkisini yorumlar mısınız?

2.3 Grup çalışmalarına imkân veren sanatsal ifade araçlarını çalışmalarınız da uyguluyor musunuz? Performans sanatı, arazi sanatı, ekolojik sanat vb

3. Kendi çalışmalarınızda güncel teknik ve malzemelere yer veriyor musunuz? Veriyor iseniz hangi güncel teknik ve malzemelerin kullanımına nasıl yer veriyorsunuz?

3.1. Ne tip uygulamalar yapıyorsunuz?

4. Dijital teknolojiye çalışmalarınızda yer veriyor musunuz? Veriyor iseniz nasıl çalışmalar yapıyorsunuz?

4.1. Teknoloji ve görsel sanatlar arasında nasıl bir bağ kuruyorsunuz?

5. Post-modernizm sanatsal anlamda Modernizm ile ne türden somut bağ kurma çabasında olmaktadır?

5.1.Sanatın geçmiş dönemleri düşünüldüğünde, önceki akım ve sanatçıların eserleri günümüz eserlerinin yaratımında ne derecede etkili olmuşlardır?

5.2. Çağdaş sanatı günümüzü yansıtan sanat anlayışı olarak tanımlarsak, bu

yaklaşımına günümüz sanatında yeterince yer verildiğini düşünüyor musunuz? Neden?

6. Araştırmalarında veya çalışmalarında günümüz çağdaş sanatçılara ve eserlerin yer veriyor musunuz?

6.1. Kimlere yer veriyorsunuz?

6.2. Neden bu sanatçılara yer veriyorsunuz?

7. Postmodern sanat anlayışının içinde olan parodi, pastiş, temellük, çift kodlama, ironi, gibi yöntemler ile ilgili düşünceleriniz nelerdir?

7.1. Pastiş-parodi kapsamlı çalışmaların resim sanatı içinde yeri nedir? Çalışmalarınızda yer veriyor musunuz?

8. Pastiş-Parodi kapsamlı çalışmaların sanatsal etik buluyor musunuz? Ve sanatsal kişilik üzerinde etkisi nelerdir ?

9. Sanatçı yönsemeleri bağlamında "post-modern sanatın üslûp bunalımı" yaşaması konusunda düşünceleriniz nelerdir?

10. Sanat eğitimi alırken Post modern sanat konusuna yönelik tespit ettiğiniz öneri veya eleştirileriniz var mı, varsa paylaşmak ister misiniz? (Çakır, 2019)

Teşekkür ederim

Ek 3. Etik Kurul İzni

NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL VE BEŞERİ BİLİMLER BİLİMSEL ARAŞTIRMALAR ETİK KURULU
ETİK KURUL KARARI

Etik Kurul Toplantı Tarihi/Sayısı ve Karar No	Tarih :29/03/2024 Toplantı Sayısı:07 Karar No :2024/292
Araştırmanın Başlığı	Sesat Eğitimi Alan Öğrencilerin Pastiş ve Parodi Kavramlarına Yönelik Gözlemler
Sorumlu Araştırmacı	Dr. Öğr. Üyesi Ömer Tayfur ÖZTÜRK
Yardımcı Araştırmacı	Derya AĞRALI Lisansüstü Öğrenci
Etik Kurul Kararı	18723 sayılı başvuru Etik Kurul tarafından değerlendirilmiş olup, başvurunun bilimsel araştırma etiği açısından "Uygun" olduğuna karar verilmiştir.

ASİ:1 GEBİDİR
29/03/2024

Doç. Dr. Mustafa AYDIN
Başkan Yardımcısı